

วารสารสาริพริทัศน์

SUTHIPARITHAT JOURNAL 1

ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๗๘ มกราคม - เมษายน ๒๕๕๕ ISSN 0857-2690

บทความวิจัย (Research Articles)

- การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน
Self – Esteem among Students having One-Night Stand Experience
พัชรภา ดันติชูเวช..... 7
Patcharapa Tantichuwet.

- การประยุกต์ใช้ Linear Programming สำหรับการวางแผนการผลิตทางการเกษตรและติดตามผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy.
พรุทธิ์สรณ์ สุทธิไชยเมธี.....19
Pruethsan Suthichaimethee

- การใช้สัญญาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี
Using Learning Contracts to Improve English Reading Comprehension and Self-directed Learning Ability
of Undergraduate Students
เสาวภา วิชาติ 37
Saovapa Wichadee

- ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน
The Significance of Competitive Environment on Financial Performance
จรีอึ้ง ลิน 55
Tzu-Ching Lin

- ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง : มุมมองของผู้สอนและการนำไปใช้
Learner Autonomy : Teachers' Perspectives and Implications
รสสุคนธ์ เสวตเวชกุล..... 75
Rosukhon Swatevacharkul.

- รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร
Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy
ประเมศวร์ ศิริรัตน์ 91
Porames Siriratana

- ตัวแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง
สภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานทางการตลาดในโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย
The relative model of Marketing orientation strategy, Marketing innovation strategy and awareness of Marketing environment changes on the improvement of marketing performance in four and five stars hotels in Thailand
ณชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ..... 121
Nachaisak Chunnapiya.

- คุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
Desired Characteristic of Teachers as Perceived by Students and Instructors at Bangkok University
ทัศนัยนารถ ลิ้มสุทธิวันภูมิ 143
Tassaneenart Limsuthiwanpum

บทความวิชาการ (Academic Articles)

- ภาระภาษีของประชากรไทย
Cigarette tax burden of Thai smoker
อนุวัฒน์ ชลไพศาล.....167
Anuwat Chonpaisa

หนังสืออ่าน (Book Review)

- Good Strategy, Bad Strategy
เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว.....179
Kiananantha Lounkaew

สุทธิปริทัศน์

ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๗๘ มกราคม - เมษายน ๒๕๕๕ ISSN 0857-2690

*** เจ้าของ**

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
110/1-4 ถนนประชาชื่น
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทร. 02-954-7300
(อัตราในมติ 30 หมายเลข) ต่อ 361
E-mail : dpujournal@hotmail.com

*** กองบรรณาธิการ**

รศ.พินิจ ทิพย์มณี
ผศ.ดร.นิตย เพ็ชรรักษ์
ผศ.ดร.พริษา พลศรี
ดร.คม คัมภีรานนท์
ดร.นพพร ศรีวรวิไล
ดร.อดิสร ณ อุบล

*** คณะที่ปรึกษา**

ศ.ดร.บุญเสริม วิสกุล
รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ
ศ.ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์
รศ.ดร.สมบุญวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์
คณบดีทุกคณะ

*** กองจัดการ (ธุรการ การเงินและสมาชิก)**

โชติรส วิวัฒน์ศิลป์

*** ออกแบบรูปเล่ม-จัดหน้า**

นันทกา สิทธิพฤษ์

*** กำหนดออก**

ราย 4 เดือน ฉบับละ 80 บาท

*** บรรณาธิการ**

รศ.กุลทิพย์ ศาสตระรุจิ

*** จัดจำหน่าย**

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
โทร. 02-954-7300 ต่อ 445, 292, 690

*** กองบรรณาธิการบุคคลภายนอก**

ศ.ดร.ทวีป ศิริรัมย์
ศ.ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์
รศ.ดร.พรทิพย์ ดีสมโชค
รศ.ดร.ปรีญา วิบูลย์เศรษฐ์
ผศ.ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล

*** พิมพ์ที่**

โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
โทร. 02-954-7300 ต่อ 540
<http://www.dpu.ac.th/dpuprinting>

ทัศนะข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารสุทธิปริทัศน์ เป็นทัศนะวิจารณ์อิสระทางคณะผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับทัศนะข้อคิดเห็นเหล่านั้นแต่ประการใด ลิขสิทธิ์บทความของผู้เขียนและวารสารสุทธิปริทัศน์ ได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย

SUTHIPARITHAT

Volume 25 Number 78 January - April 2012

* **Owner**

Dhurakij Pundit University
110/1-4 Prachachuen Road
Laksi, Bangkok 10210
Telephone 02-954-7300
(Automatic 30 Number) # 361
E-mail : dpujournal@hotmail.com

* **Editorial Board**

Assoc Prof. Pinit Tipmanee
Asst. Prof. Dr. Nit Petcharak
Asst. Prof. Dr. Piruna Polsiri
Dr. Kom Campiranon
Dr. Nopporn Srivoravilai
Dr. Adisorn Na Ubon
Asst. Prof. Dr. Kita Bunnag

* **Editorial Consultant**

Prof. Dr. Boonserm Weesakul
Assoc. Prof. Dr. Varakorn Samkoses
Prof. Dr. Paltoon Sinlarat
Assoc. Prof. Dr. Somboonwan Satyarakwit
Dean of all DPU Faculty

* **Assistant Editors**

Chotiros Wiwatsinchai

* **Cover Design**

Nunthaga Sitthipruk

* **Editor - in - Chief**

Assoc. Prof. Kullatip Satararuj

* **Periodicity**

4 month per year issue 80 baht

* **Editorial Consultant Board**

Prof. Dr. Tawee Sirirassamee
Prof. Dr. Parichart Sthapitanon
Assoc. Prof. Porntip Desomchok
Assoc. Prof. Preeya Vibulsresth
Asst. Prof. Wirote Aroonmanakun

* **Distribute**

Dhurakij Pundit University
Telephone 02-954-7300 # 445, 292, 690

* **Printed by**

Dhurakij Pundit University Printing
Telephone 02-954-7300 # 540
[http : // www.dpu.ac.th/dpuprinting](http://www.dpu.ac.th/dpuprinting)

The View Expressed in each Article are Solely those of Author(s).

มหาวิทยาลัยศิลปากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

[illegible]

สารบัญ

บทความวิจัย

การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน พัชรภา ตันติชูเวช.....	7
การประยุกต์ใช้ Linear Programming สำหรับการวางแผนการผลิตทางการเกษตร และติดตามผลการดำเนินงาน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พฤตสรรค์ สุทธิไชยเมธี.....	19
การใช้สัญญาณการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถ ในการเรียนรู้แบบนันทนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เสาวภา วิชาดี	37
ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน จรีอชิง ลิน	55
ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง : มุมมองของผู้สอนและการนำผลไปใช้ รสสุคนธ์ เสวตเวหากุล.....	75
รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ปรเมศวร์ ศิริรัตน์	91
ตัวแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและความตระหนักถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานทาง การตลาดในโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย ณชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ.....	121
คุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ทัศนีย์นารถ ลิ้มสุทธิวันภูมิ	143

บทความวิชาการ

ภาระภาษีของประชากรไทย อนุวัฒน์ ชลไพศาล.....	167
--	-----

หนังสืออ่าน

Good Strategy, Bad Strategy	179
-----------------------------------	-----

Contents

Research Articles

Self – Esteem among Students having One-Night Stand Experience <i>Patcharapa Tantichuwet</i>	7
Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy. <i>Pruethsan Sutthichaimethee</i>	19
Using Learning Contracts to Improve English Reading Comprehension and Self-directed Learning Ability of Undergraduate Students <i>Saovapa Wichadee</i>	37
The Significance of Competitive Environment on Financial Performance <i>Tzu-Ching Lin</i>	55
Learner Autonomy : Teachers' Perspectives and Implications <i>Rosukhon Swatevacharkul</i>	75
Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy. <i>Porames Siriratana</i>	91
The relative model of Marketing orientation strategy, Marketing innovation strategy and awareness of Marketing environment changes on the improvement of marketing performance in four and five stars hotels in Thailand <i>Nachaisak Chunnapiya</i>	121
Desired Characteristic of Teachers as Perceived by Students and Instructors at Bangkok University <i>Tassaneenart Limsuthiwanpum</i>	143

Academic Articles

Cigarette tax burden of Thai smoker	167
--	-----

Book Review

Good Strategy, Bad Strategy <i>Richard Rumelt</i>	179
--	-----

บทบรรณาธิการ

วารสารสุทธิปริทัศน์ ฉบับที่ 78 ในมือท่านผู้อ่านนี้กองบรรณาธิการขอนำเสนอ บทความวิจัยจำนวน 8 เรื่อง เรื่องแรกได้แก่ 1. การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา ที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินโดย อาจารย์พัชรภาภักดิ์ ดันติชูเวช เรื่องที่ 2. การประยุกต์ใช้ Linear Programming สำหรับการวางแผนการผลิตทางการเกษตร และติดตามผลการดำเนินงาน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดย ดร. พงษ์สิทธิ์ สุทธิไชยเมธิ เรื่องที่ 3. Using Learning Contracts to Improve English Reading Comprehension and Self-directed Learning Ability of Undergraduate Students โดย รองศาสตราจารย์.เสาวภา วิชาดี เรื่องที่ 4. ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน โดย Tzu-Ching Lin เรื่องที่ 5. Learner Autonomy: Teachers' Perspectives and Implications ความสามารถในการเรียนรู้ ด้วยตนเอง : มุมมองของผู้สอนและการนำไปใช้ โดย อาจารย์รสสุคนธ์ เสวตเวชากุล เรื่องที่ 6. รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดย คุณปรเมศวร์ ศิริรัตน์ เรื่องที่ 7. ตัวแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานทางการตลาดในโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย โดย นายณชัยศักดิ์ จุณณะปิยะ และบทความวิจัยเรื่องที่ 8. ได้แก่ คุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ โดย คุณทัศนีย์นารถ ลิ้มสุทธิวันภูมิ

สำหรับบทความวิชาการในฉบับนี้ ประกอบด้วย บทความทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีด้วยกัน 1 เรื่อง อันได้แก่ 1. ภาวะภาษีหรือของประชากรไทย โดยอาจารย์อนุวัฒน์ ชลไพศาล นอกจากนี้ยังมีหนังสือแนะนำอ่านที่ ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว ได้ขอแนะนำ หนังสือด้านกลยุทธ์ เรื่อง Good Strategy, Bad Strategy เขียนโดย ศาสตราจารย์ Richard Rumelt นักวิชาการด้านกลยุทธ์จาก Anderson School of Management ของ UCLA นับได้ว่าที่ผู้สนใจในด้านกลยุทธ์การบริหารเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้รับการยกย่องจากนิตยสาร McKinsey Quarterly ว่าเป็น “ผู้วางกลยุทธ์ให้กับนักกลยุทธ์” มาแล้ว หวังว่าผู้อ่านคงได้รับอรรถรสทางวิชาการที่เปี่ยมล้นในฉบับนี้แน่ะ

การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์
เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

Self – Esteem among Students having
One-Night Stand Experience

พัชรภา ทันติชูเวช*

PATCHARAPA TANTICHUWET

* เลขานุการมหาวิทยาลัยทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
Secretary of General Education, Dhurakij Pundit University.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคิน 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคินและนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคิน และ 3) เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองของนักศึกษาภายหลังจากการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคิน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี อายุระหว่าง 18 – 24 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 29 คน เก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบขำมคิน และสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการตรวจสอบการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคิน ผู้วิจัยเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคินด้วยค่าสถิติที (t – test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาเพศชายที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคินมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักศึกษาเพศหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคินทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกันกับนักศึกษา ที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำมคิน และ 3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบขำมคิน คือ เพศหญิงจะมีความวิตกกังวลกับผลที่เกิดขึ้นในอนาคตกับตนเอง และอนาคตด้านต่างๆ ในชีวิตมากกว่าเพศชายโดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งในเพศชายและเพศหญิงจะเลิกมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบขำมคินหากมีครอบครัวในอนาคต สำหรับวิธีการป้องกันตนเองภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบขำมคิน คือ การสวมถุงยางอนามัย และการกินยาคุมกำเนิด

คำสำคัญ : การเห็นคุณค่าในตนเอง, เพศสัมพันธ์แบบขำมคิน

Abstract

The objectives of this study are: 1) to compare self esteem scores between male and female undergraduate students who have one-night stand behavior; 2) to compare of self esteem scores between undergraduate students with and without one-night stand behavior; 3) to analyze the impact of one-night stand behavior to themselves and how they protect themselves from the consequences of this behavior. The samples were undergraduate students aged 18-24 years, living in Bangkok and suburb area. The 29 undergraduate students were in-depth interviewed for effect and self-defense solution after having one-night stand behavior. T- test was conducted to compare self esteem scores of male and female undergraduate students who have one-night stand behavior and those without such behavior.

The results show that 1) Self esteem scores of male undergraduate students were more than female undergraduate students with one-night stand behavior with statistically significant at 0.05 level. 2) Self esteem scored of male and female undergraduate students with and without one-night stand behavior were not different. 3) Female undergraduate students concerned about the consequences of one-night stand behavior toward their future life more than male undergraduate students. The majority of undergraduate students intend to give up this behavior once they have family and they protect themselves from the impact of one-night stand behavior by using condom and contraceptive pill.

Keywords : Self-esteem, One-night stand Experience

บทนำ

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) หมายถึง การตัดสินคุณค่าของตนเอง ทศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และค่าของตนเอง¹⁵ การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญกับบุคคล ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความรู้สึกขึ้นชอบตนเอง (Self-like) เช่นเดียวกับที่ขึ้นชอบผู้อื่น รวมถึงมีทัศนคติทางบวกในเรื่องการรับรู้ ว่าตนเองเป็นบุคคลที่น่าสนใจ (Positive sense of self-attractiveness) บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองจะไม่มีความคิดว่าตนเองสมบูรณ์แบบกว่าคนอื่น ๆ (Superiority) ไม่คิดว่าตนเองเป็นบุคคลที่ยอดเยียมไปกว่าคนอื่น ๆ หรือเป็นบุคคลที่ไม่มีข้อบกพร่อง ซึ่งมนุษย์โดยทั่วไปแล้วไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบ แต่หากเมื่อพบข้อบกพร่องหรือผิดพลาดแล้วสามารถที่จะปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นไปได้โดยไม่สิ้นหวัง ดังนั้นบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองจะมีความรู้สึกยอมรับสภาพและความเป็นจริงในสิ่งที่ตัวเองเป็นได้ทั้งในจุดดีและจุดด้อย ยอมรับในข้อผิดพลาดที่ตนเองมีอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้แล้วยังพบว่าคนที่บุคคลเห็นคุณค่าในตนเองยังส่งผลต่อการทำพฤติกรรมต่างๆที่เหมาะสมต่อบุคคลอีกด้วย

พฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและพฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน ถือเป็นพฤติกรรมทางเพศในรูปแบบหนึ่ง ที่ปรากฏในสังคมไทย และถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทย การศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง

และพฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์นั้น แบ่งได้เป็น 2 แนวทางคือ แนวทางแรก ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรหรือเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์สูง เนื่องจากมีความมั่นใจว่าการกระทำของตนเองนั้นถูกต้อง รวมถึงมั่นใจว่าตนเองจะไม่มีโอกาสติดโรคทางเพศสัมพันธ์ได้⁶ สำหรับแนวทางที่สองคือ ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรหรือเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ กล่าวคือ หากวัยรุ่นมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ก็จะมีพฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรหรือเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์ต่ำ และในทางตรงข้ามหากมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ก็จะมีพฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรหรือเสี่ยงต่อการติดโรคทางเพศสัมพันธ์สูง⁷ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมทางเพศข้างต้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าระดับการเห็นคุณค่าในตนเองน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนของนักศึกษา และภายหลังการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืนแล้วนั้นนักศึกษาคำนึงถึงผลกระทบที่ตามมาจากพฤติกรรมดังกล่าวหรือไม่ รวมถึงมีวิธีการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างไร ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการคือ เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

เพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์

แบบข้ามคืนและนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองของนักศึกษาภายหลังจากการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชนและพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีอายุระหว่าง 18 – 24 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่เคยมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน จำนวน 29 คน แบ่งเป็นเพศชาย 21 คนและเพศหญิง 8 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ 2 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลหรือเอกชนและพักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีอายุระหว่าง 18 – 24 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ไม่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน จำนวน 29 คน แบ่งเป็นเพศชาย 21 คนและเพศหญิง 8 คน เพื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับผู้ใหญ่ของคูเปอร์สมิท (Coopersmith Self – Esteem Inventory: Adult form – Copper-smith, 2002) ฉบับแปลเป็นภาษาไทย โดย ญัฐนันท์ คงคาหลวง (2548) แบบประเมินชุดนี้มีข้อกระทงจำนวนทั้งหมด 25 ข้อ 2 ตัวเลือก

(Check list) ใช้สำหรับประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลทั่วไปในระดับอายุ 16 ปีขึ้นไป

2. แบบสัมภาษณ์ Semi – Structure Interview ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสัมภาษณ์ของ พิมพิชา สุพัตกุล (2551) ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือผลกระทบที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาทั่วไปที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 29 คน แบ่งเป็นเพศชาย 21 คน เพศหญิง 8 คน และนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน จำนวน 29 คน แบ่งเป็นเพศชาย 21 คนและเพศหญิง 8 คน ด้วยวิธีการ Snowball sampling technique

2. ให้นักศึกษาทั่วไปที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนจำนวน 29 คน ดังกล่าวในข้อ 1 ทำแบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับผู้ใหญ่ เพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และวิธีการป้องกันตนเองภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน พร้อมทั้งให้ทำแบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับผู้ใหญ่

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และวิธีการป้องกันตนเองภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และนำคะแนนที่ได้

จากการประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติ t - test

2. การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนและ

นักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติ t - test

3. การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองของนักศึกษาภายหลังจากการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อแปลงเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ จากนั้นผู้วิจัยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

เพศ	N	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)	การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มด้วยสถิติ t -test
ชาย	21	18.10	3.53	.041 *
หญิง	8	14.63	5.99	

* เมื่อ $p \leq .05$

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนมีค่าเฉลี่ยระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 18.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.53 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.99 และระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างเพศชายเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่าง

เพศหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนด้วยค่าสถิติที่พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 2 การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินและนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคิน

ตารางที่ 2 แสดงผลเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินและนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคิน

กลุ่ม	N	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)	การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ด้วยสถิติ t-test
มีเพศสัมพันธ์ ขำคิน	29	17.34	4.26	.454 *
ไม่มีเพศสัมพันธ์ ขำคิน	29	15.72	3.61	

* เมื่อ $p \leq .05$

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์ขำคินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.34 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.26 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีเพศสัมพันธ์ขำคินมีค่าเฉลี่ยระดับการเห็นคุณค่าในตนเองเท่ากับ 15.72 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.61 และเมื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินด้วยค่าสถิติที่พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคิน

ส่วนที่ 3 การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองของนักศึกษาภายหลังจากการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคิน

ด้านการรับรู้ของบิดามารดาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายบิดามารดาที่มีการรับรู้ต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบขำคินมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายบิดามารดา รู้ถึงการมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบขำคินจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 52.36 ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่บิดามารดาไม่รู้ถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์แบบขำคินจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5

การมีแฟนหรือครอบครัวในอนาคต กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งในเพศชายและเพศหญิง จะเลิกมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบขำคินหากมีแฟนหรือมีครอบครัวในอนาคต โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5

ด้านวิธีการป้องกันตนเองภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบขำคิน กลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 90.48 ใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์รวมถึงการตั้งครรภ์ รองลงมาคือให้ฝ่ายหญิงกินยาคุมกำเนิด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 และมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ป้องกันจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงใช้วิธีการกินยาคุมกำเนิดจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5 เท่ากันกับให้ฝ่ายชายใช้ถุงยางอนามัย และมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ป้องกันจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 12.5

ในด้านทัศนคติของการมีเพศสัมพันธ์แบบขำคินที่มีผลต่อตนเอง ในกลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่มองว่าการมีเพศสัมพันธ์แบบขำคินเป็นผลดีร้อยละ 66.67 และเป็นผลเสียร้อยละ 52.38 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมองว่าเป็นผลเสียถึงร้อยละ 87.5 และเป็นผลดีร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

ทัศนคติของการมีเพศสัมพันธ์แบบขำคินที่มีผลต่อการแต่งงานมีครอบครัวในอนาคต พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในกลุ่มตัวอย่างทั้งในเพศชายและเพศหญิง กล่าวคือพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์แบบขำคินไม่มีผลต่อการแต่งงานมีครอบครัวในอนาคต โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างเพศชายจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 52.38 และกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 87.5

ในด้านของทัศนคติของการมีเพศสัมพันธ์แบบขำคินที่ส่งผลต่อด้านต่างๆ ของชีวิตในอนาคต พบว่าในกลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่จำนวน 14 คนคิดเป็นร้อยละ 66.67 มองว่าไม่มีผลกระทบ ในขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 มองว่าไม่มีผลกระทบต่อด้านต่างๆของชีวิตในอนาคต

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคิน

จากการศึกษาพบว่าระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาเพศชายที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินมีค่าสูงกว่าระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาเพศหญิงที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบขำคินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงบรรทัดฐานเชิงซ้อน (Double standard) ในเรื่องเพศของสังคมไทยที่แสดงให้เห็นว่าถึงแม้บุคคลได้ล่วงละเมิด ฝ่าฝืน หรือกระทำพฤติกรรมทางเพศที่ไม่อยู่ในกรอบจารีต ประเพณีของสังคม หรือไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานที่สังคมได้วางบทบาททางเพศของเพศชายและเพศหญิงไว้สังคมจะติเตียนผู้ขายน้อยกว่าผู้หญิงหากมีการกระทำพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้น ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้ในกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ทางเพศของสังคมหรือมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม คือมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบขำคิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายยังคงมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่ทำพฤติกรรมทางเพศแบบพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ขำคินเช่นเดียวกันกับตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าในเพศหญิงที่มีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบขำคินมีโอกาสที่จะ “ได้รับการยอมรับ” เป็นแฟนจนถึงขั้นแต่งงานน้อยกว่าเพศชายที่มีพฤติกรรมเดียวกัน'

ตอนที่ 2 การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนและนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง^{4,6} พบว่าระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนไม่มีความแตกต่างกันกับนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน ทั้งนี้จะเป็นผลมาจากค่านิยม และทัศนคติของวัยรุ่นในปัจจุบันที่มองว่าพฤติกรรมดังกล่าวไม่ใช่พฤติกรรมที่เสียหาย หรือส่งผลกระทบต่อตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคตแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อบุคคลมองว่าพฤติกรรมที่ตนเองกระทำไม่ใช่เรื่องผิดหรือเสียหายจึงไม่ส่งผลให้ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลลดลงหรือน้อยกว่าบุคคลที่ไม่มีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

ตอนที่ 3 การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นและวิธีการป้องกันตนเองของนักศึกษาภายหลังจากการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน คือ เพศหญิงจะมีความวิตกกังวลกับผลที่เกิดขึ้นในอนาคตกับตนเอง และอนาคตด้านต่าง ๆ ในชีวิตมากกว่าเพศชาย รวมถึงการรับรู้ของบิดามารดาที่มีต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน ในกลุ่มตัวอย่างเพศชาย บิดามารดามีการรับรู้ต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่บิดามารดาไม่รู้ถึงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยยังคงมีมาตรฐานเชิงซ้อน (double standard) ในเรื่องเพศกับเพศหญิง

ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงความวิตกกังวลกับพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของตน เพศหญิงจึงมีความวิตกกังวลกับผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าเพศชาย¹⁴ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งในเพศชายและเพศหญิงจะเลิกล้มพฤติกรรมทางเพศแบบข้ามคืนหากมีครอบครัวในอนาคต สำหรับวิธีการป้องกันตนเองภายหลังการมีเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน คือ การสวมถุงยางอนามัย และการกินยาคุมกำเนิด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังคงมีความมั่นใจและเชื่อใจในตัวของตนเองว่าไม่มีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จึงมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ไม่มีการป้องกันโรคติดต่อ แนวคิดดังกล่าวน่าจะเป็นผลมาจากการที่วัยรุ่นเชื่อว่าตนเองแข็งแรง เป็นวัยที่อยู่ห่างไกลจากความตาย จึงมีความวิตกกังวลในเรื่องความเจ็บป่วยน้อย และรับรู้ว่าคุณค่าตนเองห่างไกลจากผลลัพธ์ทางด้านลบจากพฤติกรรมที่ตนเองกระทำ ความตายเป็นสิ่งที่ยังไม่มาถึงในเวลาอันใกล้ จึงไม่วิตกกังวลกับความตายของตนเอง และส่งผลต่อการไม่กังวลถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต^{5,10,11}

ภาคผนวก

- เกศราภรณ์ มีมงคล. (2551). **เจตคติของเยาวชนต่อการมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศรินทร์ กาญจนภิรมย์. (2547). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับการอยู่ร่วมกันก่อนสมรสของนักศึกษาหญิงมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**. วิทยานิพนธ์สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2551). **ประวัติศาสตร์ของเพศวิถี : ประวัติศาสตร์เรื่องเพศ/เรื่องเพศในประวัติศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม (วปส.). มหาวิทยาลัยมหิดล
- ฐิติมา ยินดี. (2550). **การรับรู้ตนเองของวัยรุ่นหญิงตอนปลายที่มีคู่นอนคนเดียวและมีคู่นอนมากกว่า 1 คน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนันท์ คงคาหลวง. (2548). **เหตุผลของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันในสตรีวัยรุ่นตอนปลายและวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พิชา สุพัตกุล. (2551). **การเห็นคุณค่าในตนเอง ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และเหตุผลของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระวีวรรณ ดนัยดุษฎีกุล. (2549). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการละเว้นเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ. สมาคมนักประชากรไทย. กรุงเทพฯ.
- วัฒนธรรมเพื่อชีวิต. (2553). **“เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม”**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 1, 6. หน้า 38 – 39.
- วันทนี วาสิกะสิน และคณะ. (2546). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภาดา เอี่ยมแยม. (2548). **การมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืนของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยาพัฒนาการ สาขาวิชาเพศศาสตร์ (สหสาขาวิชา) บัณฑิตวิทยาลัย กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2438). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้เรื่องโรคเอดส์และการใช้ถุงยางอนามัยในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

สมประสงค์ พระสุจันท์ทิพย์ และ อัญชลี ปิยะตานนท์. (2544). นักเรียนเรทอาร์ นักศึกษาเรทเอ็กซ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บี เค อินเตอร์พริ้นท์.

สิทธิพงศ์ วงศ์วิวัฒน์. (2548). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา พงศาพิชญ์. (2548). เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Coopersmith. (1981). **The antecedents of self-esteem**. CA: Consulting Psychologists Press.1

การประยุกต์ใช้ Linear Programming สำหรับการวางแผนการ
ผลิตทางการเกษตรและติดตามผลการดำเนินงาน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Applications of Linear Programming for agricultural
production planning and monitoring the implementation
of the philosophy of sufficiency economy.

พญ์สรศักดิ์ สุทธิไชยเมธี

บทคัดย่อ

การประยุกต์ใช้ Linear Programming สำหรับการวางแผนการผลิตทางการเกษตรและติดตามผลการดำเนินงาน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ จำนวน 30 กิจกรรม และข้อจำกัด (Restriction) จำนวน 54 ข้อ โดยมีการแบ่งแบบจำลองออกเป็น 5 แบบจำลองตามจำนวนแรงงานที่มีในครอบครัว พบว่า การวางแผนการผลิตโดยใช้ Linear Programming จะส่งผลให้รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดสูงกว่าการผลิตแบบดั้งเดิม ซึ่งรัฐบาลควรส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่อื่นๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป โดยเฉพาะพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์อย่างภาคใต้ของประเทศไทย ทั้งนี้เกษตรกรจะต้องคำนึงถึงกิจกรรม และข้อจำกัดของแต่ละพื้นที่นั้นเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : การวางแผนการผลิต/ข้อจำกัด/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/กิจกรรม

Abstracts

Applications of Linear Programming for agricultural production planning and monitoring the implementation of the philosophy of sufficiency economy consists of 30 events, activities and restrictions on number 54. The model is divided into five models based on the number of workers. Family planning is manufactured using Linear Programming. This will result in net income over cash cost of production which is higher than average. The government should encourage farmers in other areas to apply this to the very rich area of southern Thailand. The farmers will have to take into account the activities and restriction of each area. This is important.

Keywords : production planning / restrictions/philosophy of sufficiency economy /activity

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมากกว่าร้อยละ 50 ประกอบอาชีพทางการเกษตร ส่วนผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน และส่วนที่เหลือก็ส่งออกไปยังต่างประเทศ ร้อยละ 70 ของการผลิต (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553) อย่างไรก็ตาม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม พึ่งพาธรรมชาติและอาศัยประสบการณ์ ในการวางแผนการตัดสินใจหรือจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มชนนั้นๆ จนกระทั่ง ในปัจจุบันนี้ได้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการทำการผลิตทางการเกษตรกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง พอประมาณ มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน นับว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากต่อเกษตรกร กล่าวคือ เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีชีวิตที่พอเพียง

สำหรับอาชีพเกษตรกรนั้น การดำเนินงานจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมและสภาวะการที่ไม่แน่นอนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น การขึ้นลงของราคาปัจจัยการผลิตและราคาผลผลิต ต้นทุน เป็นต้น แม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงจากตัวเกษตรกรเองก็ตาม เช่น ถ้าหากเกษตรกรจำเป็นจะต้องทำการผลิตให้มีรายได้หรือมีกำไรสูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นด้านค่าใช้จ่ายครัวเรือน การสร้างครอบครัวที่ใหญ่ขึ้น การส่งบุตรหลานเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น ส่งผลให้การตัดสินใจเกิดความยุ่งยากและสับสนซับซ้อนมากขึ้น การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นอกจากจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง พอประมาณ พอดี มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันแล้ว

ประการสำคัญ คือ ความยั่งยืนและความเหมาะสม หรือเกิดประสิทธิภาพสูงสุดด้วย จึงจำเป็นต้องนำเครื่องมือทางด้านคณิตศาสตร์ (Mathematical Method) มาช่วยสำหรับการวางแผนการตัดสินใจของเกษตรกรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดนั้น คือ Linear Programming เป็นโปรแกรมทางด้านคณิตศาสตร์ที่ใช้ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะสามารถวางแผนการผลิตภายใต้เงื่อนไขที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ อีกทั้งเกษตรกรสามารถจะดัดแปลงแบบจำลองได้เองตามแต่สถานการณ์ต่างๆ ส่งผลให้เกษตรกรสามารถสร้างดุลยภาพได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

วิเคราะห์หาแผนการผลิตที่เหมาะสมและยั่งยืน ตลอดจนติดตามผลการดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ข้อจำกัดด้านปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และน้ำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. งานวิจัยฉบับนี้จะช่วยในการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการกำหนดนโยบายและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการเกษตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

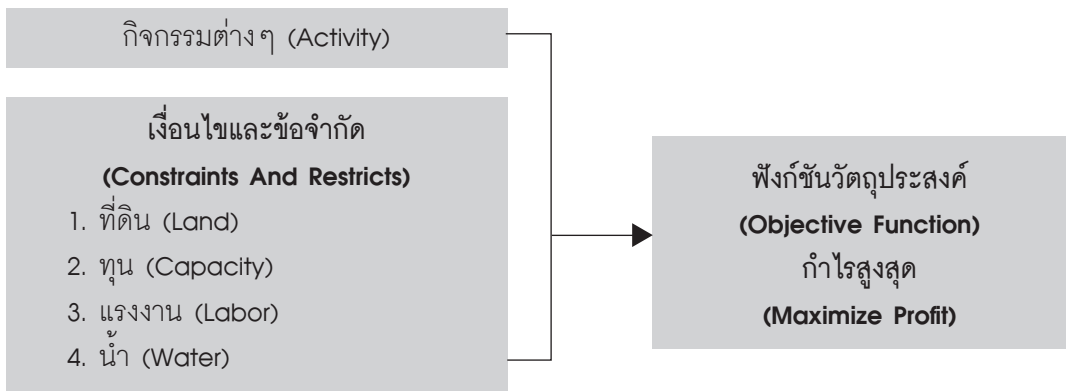
2. เผยแพร่ผลงานในวารสารงานวิจัย เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร ตลอดจนผู้สนใจเป็นองค์ความรู้และนำไปประยุกต์ในการวิจัยต่อไปในอนาคต

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อวางแผนการผลิตของเกษตรกรตลอดจนการติดตามการดำเนินงานที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในการวางแผนการผลิตนั้นจะเน้นกิจกรรมการผลิตพืชเศรษฐกิจล้มลุกที่มีอายุการเพาะปลูกตลอดจนการเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ไม่เกิน 1 ปี เป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดที่ไม่

ยุ่งยากในการผลิต มีตลาด ประกอบกับผลผลิตก็สามารถนำมาบริโภคในครัวเรือนได้ และสำหรับแบบจำลองการวิจัยครั้งนี้จะไม่ได้คำนึงถึงพืชหรือสัตว์ที่ต้องใช้เวลา และพื้นที่ในการผลิตที่มากและกระบวนการผลิตที่ยุ่งยากซับซ้อน โดยจะทำการศึกษาในพื้นที่ ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

สมการเป้าหมาย (Objective Function)

$$\text{Maximize } Z = \begin{bmatrix} \delta_1 \\ \delta_2 \\ \delta_3 \\ \vdots \\ \delta_n \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix}$$

หรือ

$$\text{Maximize } Z = \delta_j x_j \quad j = 1, 2, 3, \dots, n$$

ข้อจำกัด (Constraints)

Subject to :

$$\begin{bmatrix} \alpha_{11} & \alpha_{12} & \alpha_{13} & \dots & \alpha_{1n} \\ \alpha_{21} & \alpha_{22} & \alpha_{23} & & \alpha_{2n} \\ \alpha_{31} & \alpha_{32} & \alpha_{33} & & \alpha_{3n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots \\ \alpha_{m1} & \alpha_{m2} & \alpha_{m3} & \dots & \alpha_{mn} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix} \leq \begin{bmatrix} \beta_1 \\ \beta_2 \\ \beta_3 \\ \vdots \\ \beta_m \end{bmatrix}$$

$$i = 1, 2, 3, \dots, m$$

$$j = 1, 2, 3, \dots, n$$

$$\alpha_x \leq \beta_i$$

ข้อกำหนด (Restriction)

$$\begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix} \geq 0 \quad \text{หรือ} \quad x_j \geq 0$$

$$j = 1, 2, 3, \dots, n$$

โดยกำหนดให้

Z คือ มูลค่าของสมการเป้าหมาย เป็นดัชนีวัดประสิทธิภาพการตัดสินใจที่ทำให้ได้รับกำไรสูงสุด หรือผลรวมของรายได้เหนือต้นทุนเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ

x_j คือ ตัวแปรการตัดสินใจ หรือ จำนวนหน่วยการผลิตของกิจกรรมชนิดที่ j ดังนี้

x_1 ถึง x_{18} คือ กิจกรรมที่สามารถเลือกได้ สำหรับการศึกษาได้แก่ พืชผัก พืชไร่ที่มีระยะเวลาในการผลิตไม่เกิน 1 ปี โดยการศึกษาครั้งนี้ไม่รวมกิจกรรมการผลิตไม้ผล ไม้ยืนต้นเข้ามาในแบบจำลอง ดังนี้ x_1 แทนการผลิตข้าวนาปี x_2 แทนการผลิตข้าวนาปรัง x_3 แทนการผลิตข้าวโพด รุ่น 1 x_4 แทนการผลิตข้าวโพด รุ่น 2 x_5 แทนการผลิตผักกวางตุ้ง รุ่น 1 x_6 แทนการผลิตผักกวางตุ้ง รุ่น 2 x_7 แทนการผลิตผักกวางตุ้ง รุ่น 3 x_8 แทนการผลิตผักกวางตุ้ง รุ่น 4 x_9 แทนการผลิตถั่วฝักยาว รุ่น 1 x_{10} แทนการผลิตถั่วฝักยาว รุ่น 2 x_{11} แทนการผลิตพริก รุ่น 1 x_{12} แทนการผลิตพริก รุ่น 2 x_{13} แทนการผลิตแตงกวา รุ่น 1 x_{14} แทนการผลิตแตงกวา รุ่น 2 x_{15} แทนการผลิตคะน้า รุ่น 1 x_{16} แทนการผลิตคะน้า รุ่น 2 x_{17} แทนการผลิตคะน้า รุ่น 3 x_{18} แทนการ

ผลิตคะน้า รุ่น 4

x_{19} ถึง x_{30} คือ กิจกรรมการเคลื่อนย้ายเงินทุน ดังนี้ x_{19} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน พ.ค. ไปเดือน มิ.ย. x_{20} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน มิ.ย. ไปเดือน ก.ค. x_{21} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน ก.ค. ไปเดือน ส.ค. x_{22} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน ส.ค. ไปเดือน ก.ย. x_{23} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน ก.ย. ไปเดือน ต.ค. x_{24} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน ต.ค. ไปเดือน พ.ย. x_{25} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน พ.ย. ไปเดือน ธ.ค. x_{26} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน ธ.ค. ไปเดือน ม.ค. x_{27} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน ม.ค. ไปเดือน ก.พ. x_{28} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน ก.พ. ไปเดือน มี.ค. x_{29} แทนการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากเดือน มี.ค. ไปเดือน เม.ย. x_{30} แทนการเก็บเงินทุนที่เหลือใช้จากเดือน เม.ย.

δ_j คือ ต้นทุนต่อหน่วยของ x_j หรือ รายได้เหนือต้นทุนเงินสดที่ได้รับจากการผลิตกิจกรรมนั้นๆ (หน่วย : บาท/ไร่)

α_{ij} คือ สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ หรือ สัมประสิทธิ์ตัวแปรตัดสินใจ (x_j) เป็นตัวแปรคงที่ (Fixed Variables) หรือ จำนวนปัจจัยการผลิตชนิดที่ i ซึ่งใช้ในการผลิตกิจกรรมที่ j เพื่อให้ได้ผลผลิตชนิดนั้นๆ หนึ่งหน่วย

β_j คือ ปัจจัยการผลิต j ชนิด หรือ จำนวนปัจจัยการผลิตชนิดที่ i ที่มีอยู่จำกัด ประกอบด้วย ที่ดิน ทุน แรงงานและน้ำ โดยกำหนดข้อจำกัดและเงื่อนไขต่างๆ ดังนี้

1. ข้อจำกัดของที่ดิน (หน่วย : ไร่) คือ β_1 ถึง β_{12} แทนการใช้ที่ดินในรอบปีการเพาะปลูก ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนเมษายน ในการ

วิเคราะห์หาแผนการผลิตที่เหมาะสม และยั่งยืน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ข้อจำกัดด้านที่ดิน และจากการสำรวจประชากรที่เข้าร่วมโครงการแล้ว จึงกำหนดขนาดของที่ดินที่ใช้วิเคราะห์ 7 ขนาด คือ 2 ไร่, 3 ไร่, 6 ไร่, 8 ไร่, 10 ไร่, 12 ไร่ และ 15 ไร่

2. ข้อจำกัดของแรงงาน (หน่วย : ชั่วโมง) คือ β_{13} ถึง β_{14} แทนการใช้แรงงานในรอบปี การเพาะปลูก ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนเมษายน ในการวิเคราะห์หาแผนการผลิตที่เหมาะสมและยั่งยืน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ข้อจำกัดด้านแรงงาน ซึ่งแรงงานส่วนใหญ่คือแรงงานที่มีในครัวเรือนของตนเองเป็นหลัก ไม่มีการจ้างแรงงานจากภายนอก จึงได้กำหนดแรงงานที่ใช้วิเคราะห์ 5 ขนาด คือ 2 คน, 3 คน, 4 คน 5 คน และ 6 คน แรงงานแต่ละคนจะมีการทำงานเฉลี่ยวันละ 8 ชั่วโมง หยุดตามวันหยุดราชการและนักขัตฤกษ์

3. ข้อจำกัดของเงินทุน (หน่วย : บาท) คือ β_{25} ถึง β_{36} แทนการใช้เงินทุนในรอบปี การเพาะปลูก ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนเมษายน

4. ข้อจำกัดในการใช้น้ำ (หน่วย : ลูกบาศก์เมตร) คือ β_{37} ถึง β_{54} แทนการใช้น้ำทำการผลิตกิจกรรมที่ x_1 ถึง x_{18} รอบปี การเพาะปลูก ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนเมษายน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Jean-Marc Boussard และ Michel Petit ได้ศึกษาเรื่องการแทนพฤติกรรมของชาวนาภายใต้สถานการณ์แห่งความไม่แน่นอน ด้วยตัวจำกัดจุดรวมแห่งการสูญเสีย (focus-loss constraint) ด้วยวิธีนี้ชาวนาจะทำการผลิตเพื่อจะให้ได้รับกำไรสูงสุดโดยที่โอกาสของความหายนะมีน้อยมาก จนกระทั่งสามารถตัดทิ้งไปได้ ความหายนะในที่นี้ได้ให้คำจำกัดความไปในรูปของค่าใช้จ่ายในการบริโภคและค่าใช้จ่ายคงที่อื่นๆ ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โอกาสที่จะเกิดความหายนะ มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับจุดรวมแห่งการสูญเสีย และจุดรวมแห่งการสูญเสีย และการจุดรวมแห่งการสูญเสียหมายถึงการสูญเสียที่จะยอมรับระดับหนึ่ง ซึ่งก็คือความแตกต่างระหว่าง รายได้เฉลี่ยและรายได้ขั้นต่ำเพื่อหลีกเลี่ยงความหายนะ และมีข้อสมมุติอีกว่า จุดรวมแห่งการสูญเสียของพืชชนิดใดๆ จะเป็นสัดส่วนกับการสูญเสียทั้งหมด สรุปได้ว่าลักษณะของ Linear Programming สำหรับปัญหานี้คือ ชาวนาจะทำการผลิตให้ได้รายได้เฉลี่ยสูงสุด ภายใต้ข้อจำกัดที่ว่า จุดรวมแห่งการสูญเสียทั้งหมดของแผนการปลูกพืชอย่างน้อยที่สุดจะเท่ากับ ความแตกต่างระหว่างรายได้เฉลี่ยของแผนนั้น กับรายได้ขั้นต่ำเพื่อหลีกเลี่ยงความหายนะ นอกจากข้อจำกัดดังกล่าวแล้ว ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากรการผลิตรวมอยู่ในโมเดลด้วย

J. Hayer ทำการวิเคราะห์ผลผลิตฟาร์มของชาวนาในชนบทภายใต้สถานการณ์แห่งความไม่แน่นอน โดยใช้ลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง นั่นคือ ได้แบ่งภาวะธรรมชาติออกเป็น 2 ภาวะคือ ภาวะธรรมชาติที่ดีและภาวะ

ธรรมชาติที่เลว และทำการแก้ปัญหาลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง 3 แบบ คือ 1) Maximax โดยการทำค่ารายได้สุทธิให้สูงที่สุดภายใต้ภาวะธรรมชาติที่ดี 2) Maximin โดยการทำค่ารายได้สุทธิให้สูงที่สุดภายใต้ภาวะธรรมชาติที่เลว และ 3) Standard Solution เป็นการทำการค่ารายได้สุทธิให้สูงที่สุดโดยใช้ข้อมูลเฉลี่ยของภาวะธรรมชาติทั้งสอง แล้วทำการเปรียบเทียบผลจากทั้ง 3 วิธีนี้ผลของการศึกษาสรุปได้ว่าได้ข้อมูลตรงกันกับความเป็นจริงมากกว่าการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยเพียงค่าเดียว

Mc Carl และ Tice (1982) ได้ทำการเปรียบเทียบการแก้ไขปัญหาควadratic โดยแบบจำลอง Quadratic Programming กับ Linear Programming ผลการศึกษาได้ข้อสรุป 3 ประการคือ 1) ความคลาดเคลื่อนของคำตอบที่ได้จากการคำนวณโดยตรงวิธีประมาณค่าโดยใช้ Quadratic programming ก็เป็นวิธีประมาณค่าของสถานการณ์ที่แท้จริงเช่นกัน เมื่อไม่ทราบคำตอบที่แท้จริงเป็นอย่างไรก็ย่อมไม่อาจระบุได้จากแบบจำลอง Linear programming ผิดพลาดมากกว่า Quadratic programming โดยตรง 2) แม้่วาวิธีการคำนวณโดยใช้ Linear programming จะมีประสิทธิภาพสูงกว่าวิธีของ Quadratic programming แต่ขนาดแบบจำลองที่ใช้มีขนาดใหญ่กว่า ซึ่งในการคำนวณพบว่า แบบจำลองที่มีขนาดใหญ่กว่าย่อมผิดพลาดได้ง่ายกว่าเช่นกัน 3) อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้คำนวณและเครื่องมือที่ใช้คำนวณโดยตรงหาได้ยากกว่าส่วนการคำนวณด้วยวิธีประมาณค่า

Von Neuman และ Mogdenstern (1944) ซึ่งเป็นผู้พัฒนาทฤษฎีที่เป็นรากฐานใน ทฤษฎี Expected Utility Theory (the Bernoulli Principle) ได้ยืนยันถึงสมมุติฐานที่ว่าทำไมบุคคลแต่ละคนจึงต้องมีการจัดลำดับความเสี่ยง และเขายังได้พิจารณาต่อถึงการเกิดขึ้นของ Ordinal utility function $U(Y)$ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรายได้ (Y) และถ้าหากมีการพิจารณาเพียง 2 ชนิดในการเพาะปลูกคือ X_1 , X_2 เมื่อใช้ทฤษฎีในการวิเคราะห์แล้วจะชอบ X_1 มากกว่า X_2 ก็ต่อเมื่อ $E(Y_1) > E(Y_2)$ โดยให้ E คือความคาดหวัง นั่นก็คือ จะชอบ X_1 มากกว่า X_2 ถ้าความคาดหวังของความพอใจจากรายได้ทั้งหมดของ X_1 มากกว่า X_2

ผลการวิเคราะห์

สำหรับผลการวิเคราะห์จะประกอบด้วยรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดสูงสุด และจำนวนปัจจัยการผลิต ประกอบด้วย การใช้ที่ดิน การใช้แรงงาน การใช้เงินทุน และการใช้น้ำ ของแต่ละกิจกรรมการผลิต โดยแบ่งกรณีศึกษาออกเป็นกรณีที่มีที่ดินขนาด 2 ไร่, 3 ไร่, 6 ไร่, 8 ไร่, 10 ไร่, 12 ไร่ และ 15 ไร่ ตามขนาดจำนวนแรงงาน 2 คน, 3 คน, 4 คน, 5 คน, และ 6 คน สำหรับแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) แสดงได้ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 2 คน

แบบจำลองที่ 2 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 3 คน

แบบจำลองที่ 3 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 4 คน

แบบจำลองที่ 4 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 5 คน

แบบจำลองที่ 5 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 6 คน

สำหรับการผลิตที่เหมาะสมจากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) ในแต่ละแบบจำลอง (Model) ข้างต้น สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 และ 2

จากตารางที่ 1 และ 2 พบว่า แผนการผลิตที่เหมาะสม จากแบบจำลอง กรณีมีแรงงาน 2 คน ใช้พื้นที่เพาะปลูก 3 ไร่ ใช้เงินทุน 31,709 บาท ใช้แรงงาน 1,205 ชั่วโมง ใช้ในการเพาะปลูก 3,346 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสูงสุดเท่ากับ 124,872 บาท จากแบบจำลอง กรณีมีแรงงาน 3 คน ใช้พื้นที่เพาะปลูก 6 ไร่ ใช้เงินทุน 40,608 บาท ใช้แรงงาน 1,333 ชั่วโมง ใช้ในการเพาะปลูก

5,040 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสูงสุดเท่ากับ 220,838 บาท จากแบบจำลอง กรณีมีแรงงาน 4 คน ใช้พื้นที่เพาะปลูก 8 ไร่ ใช้เงินทุน 54,361 บาท ใช้แรงงาน 1,546 ชั่วโมง ใช้ในการเพาะปลูก 6,659 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสูงสุดเท่ากับ 320,797 บาท จากแบบจำลอง กรณีมีแรงงาน 5 คน ใช้พื้นที่เพาะปลูก 10 ไร่ ใช้เงินทุน 56,022 บาท ใช้แรงงาน 1,686 ชั่วโมง ใช้ในการเพาะปลูก 10,728 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสูงสุดเท่ากับ 368,333 บาท จากแบบจำลอง กรณีมีแรงงาน 6 คน ใช้พื้นที่เพาะปลูก 12 ไร่ ใช้เงินทุน 59,719 บาท ใช้แรงงาน 1,745 ชั่วโมง ใช้ในการเพาะปลูก 11,433 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสูงสุดเท่ากับ 448,697 บาท

ตารางที่ 1 แสดงการใช้เงินทุน แรงงาน และน้ำ ในแผนการผลิตที่เหมาะสม

ขนาดพื้นที่	เงินทุน (บาท)					แรงงาน (ชั่วโมง)					น้ำ (ลูกบาศก์เมตร)				
	2 คน	3 คน	4 คน	5 คน	6 คน	2 คน	3 คน	4 คน	5 คน	6 คน	2 คน	3 คน	4 คน	5 คน	6 คน
2 ไร่	29,570	31,693	32,368	33,500	34,339	1,041	1,242	1,281	1,313	1,346	1,826	1,942	2,009	2,109	2,215
3 ไร่	31,709	41,641	42,556	44,045	45,147	1,205	1,268	1,320	1,360	1,431	3,346	3,668	3,843	4,074	4,286
6 ไร่	32,654	40,608	50,419	52,183	53,487	1,261	1,333	1,609	1,665	1,759	6,863	5,040	5,500	5,858	6,171
8 ไร่	37,596	46,647	54,361	56,264	57,669	1,333	1,353	1,546	1,603	1,643	9,446	8,539	6,659	7,099	7,453
10 ไร่	40,474	45,089	54,127	56,022	57,422	1,356	1,424	1,633	1,686	1,758	12,020	11,132	10,217	10,728	11,344
12 ไร่	42,498	46,667	56,022	58,543	59,719	1,407	1,477	1,694	1,749	1,745	12,199	11,410	10,370	10,887	11,433
15 ไร่	43,349	47,507	56,974	59,480	60,615	1,461	1,533	1,756	1,769	1,776	12,383	11,580	10,524	11,209	11,943

ที่มา : จากการคำนวณ

ตารางที่ 2 แสดงรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดที่สร้างขึ้นจากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model)

(หน่วย : บาท)

ขนาดที่ดิน	จำนวนแรงงาน				
	2 คน	3 คน	4 คน	5 คน	6 คน
2 ไร่	88,791	95,215	95,815	105,397	110,667
3 ไร่	124,872	191,970	203,120	223,432	234,604
6 ไร่	130,169	220,838	275,339	305,626	336,187
8 ไร่	140,008	231,469	320,797	359,292	398,815
10 ไร่	143,019	234,516	325,957	368,333	416,215
12 ไร่	150,170	246,243	342,256	390,171	448,697
15 ไร่	157,678	258,554	359,368	413,274	483,530

ที่มา : จากการคำนวณ

การประยุกต์ใช้กับเกษตรกร

การนำแผนการผลิตทางการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ Linear Programming มาประยุกต์ใช้กับเกษตรกรในตำบลหนองบัว อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ซึ่งผู้ที้นำแบบจำลองที่ได้จากการวิจัยไปทดลองใช้ โดยแบบจำลองประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ จำนวน 30 กิจกรรม และข้อจำกัด (Restriction) จำนวน 54 ข้อ เป็นแบบจำลองที่นำสินค้าทางการเกษตรประเภทพืชผักและพืชล้มลุก มีระยะเวลาในการผลิตในช่วง 1 ปี โดยสมมติให้ราคาสินค้าและปัจจัยการผลิตสินค้าคงที่ (Constant) ผลการทดลองนำแบบจำลอง Linear Programming ไปประยุกต์ใช้แสดงผลได้ดังนี้

1. เกษตรกรกลุ่มที่ 1 มีแรงงานในครัวเรือนจำนวน 2 คน พื้นที่จำนวน 3 ไร่

มีเงินทุนสำหรับการเพาะปลูกจำนวน 31,709 บาท โดยมีการปลูกพืชผักและพืชล้มลุก ได้แก่ ข้าวโพด รุ่น 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน โดยใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, ข้าวโพดรุ่น 2 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม โดยใช้พื้นที่ 3 ไร่, กวางตุ้ง รุ่น 4 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.7 ไร่, ถั่วฝักยาว รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 1 ไร่, พริก รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.75 ไร่, แตงกวา รุ่น 1 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่ และคะน้า รุ่น 2 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่ มีการใช้แรงงานทั้งหมด 1,205 ชั่วโมง ใช้น้ำ 3,346 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 124,872 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับแผนการผลิตแบบดั้งเดิมที่เกษตรกรได้ใช้ พบว่ามีรายได้สุทธิ

เหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 98,250 บาท แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกษตรกรนำแผนการผลิตทางการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ Linear Programming มาประยุกต์ใช้ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเท่ากับ 31,875 บาท กล่าวคือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตแบบดั้งเดิมถึงร้อยละ 32.45

2. เกษตรกรกลุ่มที่ 2 มีแรงงานในครัวเรือนจำนวน 4 คน พื้นที่จำนวน 8 ไร่ มีเงินทุนสำหรับการเพาะปลูกจำนวน 54,361 บาท โดยมีการปลูกพืชผักและพืชล้มลุก ได้แก่ ข้าวโพด รุ่น 2 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม โดยใช้พื้นที่ 8 ไร่, กวางตุ้ง รุ่น 4 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.8 ไร่, ถั่วฝักยาว รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 2 ไร่, แตงกวา รุ่น 1 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ใช้พื้นที่ 0.75 ไร่, คื่นหะ รุ่น 2 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ใช้พื้นที่ 1 ไร่ มีการใช้แรงงานทั้งหมด 1,546 ชั่วโมง ใช้น้ำ 6,659 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 320,797 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับแผนการผลิตแบบดั้งเดิมที่เกษตรกรได้ใช้ พบว่ามีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 220,700 บาท แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกษตรกรนำแผนการผลิตทางการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ Linear Programming มาประยุกต์ใช้ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมเท่ากับ 100,097 บาท กล่าวคือมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตแบบดั้งเดิมถึงร้อยละ 45.35

สรุปผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์การวางแผนการผลิตทางการเกษตรและติดตามผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ Linear Programming เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากผลการวิจัย พบว่า เมื่อใช้ Linear Programming มาช่วยสำหรับการวางแผนการผลิตทางการเกษตรส่งผลให้เกษตรกรในตำบลหนองบัว อ.บ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีรายได้สูงกว่าการผลิตแบบดั้งเดิม ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของที่ดิน แรงงานในครัวเรือน เงินทุน และปริมาณน้ำที่มีจำกัด ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

แบบจำลองที่ 1 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 2 คน

การวางแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิง (Linear Programming Model) พบว่า แบบจำลองกรณีแรงงานในครัวเรือน 2 คน มีการใช้ที่ดินขนาด 3 ไร่ มีการปลูกพืชผักและพืชล้มลุก ได้แก่ ข้าวโพด รุ่น 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน โดยใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, ข้าวโพด รุ่น 2 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม โดยใช้พื้นที่ 3 ไร่, กวางตุ้ง รุ่น 4 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.7 ไร่, ถั่วฝักยาว รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 1 ไร่, พริก รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.75 ไร่, แตงกวา รุ่น 1 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่ และคื่นหะ รุ่น 2 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่ ใช้เงินทุน 31,709 บาท ใช้แรงงาน 1,205 ชั่วโมง ใช้น้ำ 3,346 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 124,872 บาท

แบบจำลองที่ 2 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 3 คน

การวางแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) พบว่า แบบจำลองกรณีแรงงานในครัวเรือน 3 คน มีการใช้ที่ดินขนาด 6 ไร่ มีการทำการเพาะปลูกข้าวโพด รุ่น 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน โดยใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, ข้าวโพดรุ่น 2 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม โดยใช้พื้นที่ 6 ไร่, กวางตุ้ง รุ่น 4 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.7 ไร่, ถั่วฝักยาว รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 1 ไร่, พริก รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.75 ไร่, แตงกวา รุ่น 1 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, คะน้า รุ่น 2 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่ ใช้เงินทุน 40,608 บาท ใช้แรงงาน 1,333 ชั่วโมง ใช้น้ำ 5,040 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 220,838 บาท

แบบจำลองที่ 3 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 4 คน

การวางแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) พบว่า แบบจำลองกรณีแรงงานในครัวเรือน 4 คน มีการใช้ที่ดินขนาด 8 ไร่ มีการทำการเพาะปลูก ข้าวโพดรุ่น 2 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม โดยใช้พื้นที่ 8 ไร่, กวางตุ้ง รุ่น 4 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.8 ไร่, ถั่วฝักยาว รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 2 ไร่, แตงกวา รุ่น 1 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ใช้พื้นที่ 0.75 ไร่, คะน้า รุ่น 2 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ใช้พื้นที่ 1 ไร่ ใช้เงินทุน

54,361 บาท ใช้แรงงาน 1,546 ชั่วโมง ใช้น้ำ 6,659 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 320,797 บาท

แบบจำลองที่ 4 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 5 คน

การวางแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) พบว่า แบบจำลองกรณีแรงงานในครัวเรือน 5 คน มีการใช้ที่ดินขนาด 10 ไร่ มีการทำการเพาะปลูกข้าวโพด รุ่น 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน โดยใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, ข้าวโพดรุ่น 2 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม โดยใช้พื้นที่ 10 ไร่, กวางตุ้ง รุ่น 4 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, ถั่วฝักยาว รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, พริก รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.35 ไร่, แตงกวา รุ่น 1 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ใช้พื้นที่ 2 ไร่, คะน้า รุ่น 2 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่ ใช้เงินทุน 56,022 บาท ใช้แรงงาน 1,686 ชั่วโมง ใช้น้ำ 10,728 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 368,333 บาท

แบบจำลองที่ 5 กรณีมีแรงงานในครัวเรือน 6 คน

การวางแผนการผลิตที่เหมาะสมที่ได้จากแบบจำลองลิเนียร์โปรแกรมมิ่ง (Linear Programming Model) พบว่า แบบจำลองกรณีแรงงานในครัวเรือน 6 คน มีการใช้ที่ดินขนาด 12 ไร่ ทำการเพาะปลูกข้าวโพด รุ่น 1 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน โดยใช้พื้นที่ 1 ไร่, ข้าวโพดรุ่น 2 ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึง

กรกฎาคม โดยใช้พื้นที่ 12 ไร่, กวางตุ้ง รุ่น 4 ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, ถั่วฝักยาว รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่, พริก รุ่น 2 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ใช้พื้นที่ 4 ไร่, แตงกวา รุ่น 1 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ใช้พื้นที่ 4 ไร่, คะน้า รุ่น 2 ในช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ ใช้พื้นที่ 0.5 ไร่ ใช้เงินทุน 59,719 บาท ใช้แรงงาน 1,745 ชั่วโมง ใช้น้ำ 114,333 ลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้เกษตรกรจะได้รับรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเท่ากับ 448,697 บาท

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรส่งเสริมให้เกษตรกรทุกๆ พื้นที่ทำการเพาะปลูกพืชหมุนเวียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ Linear Programming เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี

2. รัฐบาลควรมีการช่วยเหลือด้านแหล่งน้ำให้แก่เกษตรกรในแต่ละพื้นที่ หรืออาจจะขุดบ่อเก็บน้ำให้เกษตรกรอย่างเพียงพอต่อการเพาะปลูก

3. รัฐบาลควรส่งเสริมสำหรับพื้นที่ที่สามารถปลูกพืชผักและพืชล้มลุกให้ได้ประโยชน์สูงสุด และพื้นที่ที่น่าสนใจมากที่สุดน่าจะเป็นภาคใต้ซึ่งมีการปลูกปาล์มน้ำมันจำนวนมาก อาจจะทำแผนการผลิตที่เหมาะสมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้

4. รัฐบาลควรส่งเสริมให้ในแต่ละพื้นที่มีตลาดสินค้ารองรับ และมีการประกันราคาสินค้าให้เหมาะสม ซึ่งจะทำให้เกษตรกรไม่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นประกอบกับเกษตรกรจะได้มีรายได้ที่แน่นอน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

5. สำหรับพื้นที่ที่รัฐบาลได้จัดสรรที่ดินให้เกษตรกรนั้น จะต้องทำควบคู่กับการให้ความรู้และการประยุกต์ใช้เรื่องการวางแผนการผลิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ Linear Programming ทดแทนการผลิตแบบดั้งเดิม

บรรณานุกรม

- นกน คติการ และ ไพฑูรย์ อนุพันธ์. การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้แบบจำลอง (Model) การลดความเสี่ยงของครัวเรือนเกษตรกร: กรณีศึกษาอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร, วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์, 16, (3)(2541) : 103-130
- ขั้วพล สายะพันธ์. “การวางแผนการผลิตพืชภายใต้สถานการณ์แห่งความเสี่ยงสำหรับจังหวัด พิษณุโลก ปีการเพาะปลูก 2541/42”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (2544)
- ขั้วพล สายะพันธ์. “รูปแบบฟาร์มแก๊จน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร”, กระทรวงเกษตร และสหกรณ์, (2547)
- ชูศักดิ์ จันทรพศิริ. “การวางแผนการผลิตเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมภายใต้เป้าหมาย ในการผลิตของเกษตรกร ต.บางแพ อ.บางแพ จ.ราชบุรี”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (2525)
- นุกูล บำรุงไทย. “การประยุกต์ลิเนียร์โปรแกรมมิ่งสำหรับการวางแผนการเพาะปลูกพืชหมุนเวียน ภายใต้ สถานการณ์แห่งความไม่แน่นอนในนิคมสร้างตนเอง พระพุทธบาท จังหวัด สระบุรี พ.ศ. 2517”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ, (2519)
- ศรัณย์ วรรณนัจจริยา. “การวิเคราะห์แผนการผลิตทางการเกษตร”, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เกษตรและทรัพยากร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (2532)
- ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์, “รายงานการวางแผนระบบการเกษตรแบบยั่งยืนบนพื้นที่ สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย”, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, (2545)
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. “รายงานผลการศึกษากภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือน และ แรงงานเกษตร ปีเพาะปลูก 2552/2553”, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ, (2553)
- Agrawal, R.C. and Earl O. Heady. “Operations Research Methods for Agricultural Decisions”, The Iowa State University Press, Ames, Iowa, (1972)
- Beneke, R.S. and Ronald Winerboer. “Linear Programming: Application to Agriculture”, The Iowa State University Press, Ames, Iowa, (1973)
- Boonma, Chamnien. “Socio-Economic Conditions of Farmer in the Phra Buddhachat Self-Help Land Settlement, 1974”, Research Report No.13, Department of Agricultural Economics, Faculty of Economics and Business Administration, Kasetsart University, (1975)

- Boonma, Chamnien; Sopin Tongpan and Chaiwat Konjing. **"Socio-Economic Conditions and Agricultural Planning of Phra Buddhabat Land Settlement, Sara Buri"**, Research Report No.3, Department of Agricultural Economics, Faculty of Economics and Business Administration, Kasetsart University, (1972)
- Boussard, Jean-Marc and Michel Petit. Representation of Farmer's Behavior Under Uncertainty with a Focus-Loss Constraint, "Journal of Farm Economics". 49, (4)(1967) : 869-880
- Caroll P. Streeter. Multiple-Cropping Hope for Hungry Asia, "Reader's Digest", 29(116), (1972) : 42-44
- Chasombuti, Pradit and Melvin M. Wagner. **"Estimates of the Thai Population, 1947-1969, and Some Agricultural Implication"**, Kasetsart Economic Report No.31, Prachandra Printing Press, Bangkok, (1969)
- Chiange, A.C. **"Fundamental Methods of Mathematical Economics"**, McGraw-Hill Book Co., Singapore, (1984)
- Dillon, J.L. and P. Seandizzo. Risk attitudes of subsistence farms in northeast Brazil: A Sampling approach , **"American Journal of Agriculture Economics"**, 60, (8)(1978) : 425-235
- Doll, John P.; Jame V. Ahodes and Jerry G. West. **"Economics of Agricultural Production, Markets and Policy"**, First Printing, Richard D, Irwin, Inc., USA, (1968)
- Ester, Boserup. The Condition of Agricultural Growth, **"The Economic of Agrarian Change Under Population Pressure"**, Fourth Impression, George Allen & Unwin Ltd. London, (1970)
- Hardaker, P.B.R. Huirne and J.R. Anderson. **"Coping with Risk in Agriculture"**, Biddles Ltd., Guildford, (1997)
- Hazell, P.B.R. A Linear Alternative to Quadratic and Semivariance Programming of Farm Planning under Uncertainty, **"American Journal of Agriculture Economics"**, 53, (2)(1971) : 53-62
- Hazell, P.B.R. and R.D. Norton. **"Mathematical Programming for Economic Analysis in Agriculture"**, Macmillan Publishing Company, New York, (1986)
- Heady, O. Earl. **"Economic Models and Quantitative Methods for Decisions and Planning in Agriculture"**, Proceeding for an East-West Seminar, The Iowa State University Press, Ames, (1971)

- Heyer, J. **"An Analysis of Peasant Farm Production Under Conditions of Uncertainty"**, Journal of Agricultural Economics, 23, (2)(1972) : 135-145
- Horowitz, Ira. **"An Introduction to Quantitative Business Analysis"**, 2nd, International Student Edit, McGraw-Hill Kogakusha, Ltd., (1972)
- Horowitz, Ira. **"Decision Making and the Theory of the Firm"**, Holt, Rinehart and Winston, Inc., New York, (1970)
- Irrigated and Agriculture Branch Operation and Maintenance Division. **"Crop Coefficient and Pan Coefficient"**, (1997)
- Knight, F.H. **"Risk Uncertainty and Profit"**, Houghton Mifflin, Boston, (1921)
- Loomba, N.P. and E. Tuban. **"Applied Programming for Management"**, United State of America: Holt, Rinchart and Winston, Inc, (1927)
- Low, A.R.C. Decision Making Under Uncertainty Linear Programming Model of Peasant Farmer Behavior, **"Journal of Agricultural Economics"**, 25, (3) (1974) : 313
- Markowitz,H. Portfolio Selection, **"J.Finance"**, 12, (3)(1952) : 77-91
- McCarl, B.A. and T.Tice. Should Quadratic Programming Problems be Approximated, **"Am.J.Agr.Econ"**, 64, (8)(1982) : 585-589.
- Myint, H. **"Southeast Asia's Economy: Development Policies in the 1970's"**, Penquin Modern Economics, Made and Printed in Great Britain by Richard Clay, (The Chaucer Press), Ltd., Bungay, Suffolk, (1972)
- Tadros, Mahfouz E. and George L. Casler. **"A Game Theoretic Model for Farm Planning Under Uncertainty"**. American Journal of Agricultural Econimics, 51, (5) (1969) : 1164-1167
- Valdu, L. Novak and Duffy. **"Optimal Crop Insurance Options for Alabama Cotton-Peanut Producers: A Target-MOTAD Analysis"**, Southern Agricultural Economics Association: Auburn University, (2004)
- Vasuvat, B. **"Land Development in Thailand"**, Technical Paper No.103, Division of Land Policy, Department of Land Development, Ministry of Agriculture and Cooperatives, (1974)
- Von Neuman, J. and O. Morgenstern. **"Theory of Games and Economic Behavior"**, Princeton University Press, Princeton, NJ, (1944)

การใช้สัญญาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน
ภาษาอังกฤษและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Using Learning Contracts to Improve English
Reading Comprehension and Self-directed
Learning Ability of Undergraduate Students

รศ.เสาวภา วิชาติ*
Saovapa Wichadee

* สถาบันภาษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ, อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี
Language Institute, Bangkok University, Klongluang, Pathumthani.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน ทักษะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กระบวนการเรียนการสอนในการศึกษาครั้งนี้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สัญญาณเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การศึกษานี้ใช้รูปแบบ quasi-experiment ทำการทดลองกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา EN 112 ในภาคการศึกษาที่ 2/2009 ทำการสุ่มนักศึกษาจำนวน 2 กลุ่มโดยการสุ่มแบบกลุ่มสำหรับการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองนี้ได้แก่แบบทดสอบการอ่านเพื่อความเข้าใจและแบบสอบถามวัดความสามารถในการเรียนด้วยการนำตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าที ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการเรียนด้วยการนำตนเองสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม แต่คะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการอ่านและการเรียนด้วยการนำตนเองของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การเรียนด้วยการนำตนเอง การอ่านเพื่อความเข้าใจ สัญญาณการเรียนรู้

Abstract

The objectives of the study were to study the effects of learning contracts on English reading comprehension and self-directed learning skills of undergraduate students as well as investigate their opinion on the use of learning contracts. The instructional process in the study allowed students to plan their own activities and tasks in a learning contract in order to achieve learning goals. Using quasi-experimental design, the study was conducted with 80 students enrolled in EN112 course in the second semester of 2009 academic year. Two classes were randomized by cluster sampling for the experiment. One section was assigned to be a control group, and another one was used as an experimental group. Three research instruments included a reading comprehension test, a self-directed learning questionnaire, and an opinion questionnaire on the use of learning contracts. The One-way ANCOVA, paired sample t-test, independent t-test, mean, and standard deviation were used for data analysis. The results reveal that students in both groups gained higher English reading mean scores and self-directed learning ability at the significance level of .05. However, the reading scores and self-directed learning ability of both groups were significantly different at the level of .05. Moreover, students had a high level of opinion on using contracts in learning English.

Keywords : self-directed learning, reading comprehension, learning contract

Introduction

Recently, self-directed learning has played an important role in language instruction. With the belief that students should be able to direct themselves appropriately to achieve learning goals and gain more self-directed learning skills, the Ministry of Education has fostered self-directed learning in educational practice at all levels, especially in higher education where lifelong learning has been identified as an important ability for Thai graduates. From this perspective, learning should be student-centered, self-directed as far as possible, problem-based where appropriate, and collaborative in nature. The concept of self-directed learning (SDL) originated in the field of adult education, and many terms used closely to this kind of learning include independent learning, self-planned learning, autonomous learning, and self-education (Roberson, 2005). The core concept of self-directed learning, as given in the Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics, involves learners' taking charge of their own learning. SDL is based on the autonomous, independent individual who chooses to undertake learning for personal growth (Merriam and Caffarella 1999). Self-directed learning particularly concerns learners' selection of learning contents and methods to achieve their learning goal. It helps learners to be able to control their

own learning and rely more on their self-instruction, corresponding to the definition proposed in the National Education Act which emphasizes life-long learning. Basically, learners need to have a certain learning capacity in order to become successful learners. According to Littlewood (1996), the capacity refers to ability and willingness to assume learning responsibility. The ability includes both the knowledge and skills for carrying out whatever choices the learners see appropriate for their learning. Willingness means the motivation and the confidence that the learners have for taking responsibility for their learning. Regan (2003) states that since self-directed learning (SDL) can be learned and taught, it is necessary to examine what motivates learners to be more self-directed. Some learners might need specific guidance and feedback to motivate them towards self-directed learning.

To help students direct their own learning processes efficiently, numerous techniques can be employed to build up self-directed skills in learners, and one of those is using learning contracts. Teachers can teach students to set up their learning goals and make plans for learning tasks. Learning contracts, which are often used in self-directed study, independent learning, and the classroom, allow students to be more involved in their learning -- to

become active participants in acquiring the knowledge rather than passive recipients. Knowles (1981) defines the learning contract as, "an alternative way of structuring a learning experience; it replaces a content plan with a process plan" (p.39). It is an agreement between a student and institution or faculty member to acquire knowledge systematically either in the classroom or independently. Therefore, many users of learning contracts call them "learning plans", "learning commitments", "study plans", "learning agreements", or "self-development plans" (Knowles, 1981).

According to Anderson & Boud (1996), the learning contract helps the learner to identify his or her own learning needs and to develop learning objectives and strategies consistent with those needs. Therefore, the main advantages of a learning contract are as follows: 1) it creates flexible learning and can be tailored to suit the individual learner, 2) it enhances self-reflection, learning to learn and self-management, and 3) it provides learners with clear goals and pathways for achieving these, based on their own learning needs. Knowles (1986) points out that self-directed learners need to understand the need to learn something -- how it will benefit them if they learn it or what the consequences will be if they do not -- before they are willing to invest time

and energy in learning it. In the process of drafting a learning contract, learners are subtly challenged to think through why they are undertaking to learn something. So, learning contracts are almost always individualized plans for learning and provide the flexibility to enable different learners to time their learning according to their readiness to learn. That is why learning contracts challenge learners to tap into the intrinsic motivators. As such, Chung (2008) proposed a self-motivated contract in which the students set their own goals in learning. Adjusted to have more freedom for them, this contract needs not to be shown to anyone. It is a contract that students can keep for their own reference. The overall purpose is to trust students in goal-settings. The types of conditions in the contracts can be skills-developing or examination-driven. In sum, learning contracts are tools that encourage students to become active participants in their learning.

A number of research studies have used learning contracts in the field of language teaching, investigated their attitudes towards self-directed learning as well as examined their self-directed abilities. Khomson's work (1997) examined the development of a self-directed learning model using learning contracts and projects to increase English reading comprehension of upper secondary school

students. Two classes were randomly selected for experimentation. The findings revealed that the English reading comprehension scores of both groups were not different. The scores of the low ability students in the experimental group were significantly higher than those of the controlled group at the .01. The post-test scores of the experimental group were significantly higher than the pre-test scores at the .01 level. In addition, the self-directed learning scores in both groups were not different. The post measurement scores of the experimental group were significantly higher than the pre measurement scores at the .01 level. In addition, Lee (1998) conducted a study to investigate the outcome of self-directed learning program for tertiary students in Hong Kong. In doing so, she designed a classroom based self-directed learning program and implemented it in the Language and Communication course for the first-year students at the Hong Kong Polytechnic University. There were two different kinds of learners who engaged in self-directed learning practice: the more enthusiastic learners and the less enthusiastic learners. Results from the interview indicate that the more enthusiastic group had more positive attitude towards the program and had strong beliefs about their own strengths as language learners while the less enthusiastic group had low self-esteem as

language learners. Moreover, Chung (2008) reported a contract learning strategy in a graduate-level online class, examining whether a sample of 28 students' level of motivation could indeed be predicted by their online behavior. Results from the study found that the students' online behavior was not a predictor for their motivational status, though there were age and gender differences in their online behavior. The students felt more self-directed and motivated during contract learning, but what they really liked was being able to select assignments that were relevant to their interests and needs.

Learning contracts had an impact on learners not only in the language teaching field, but in other fields such as nursing and computer education. Bintahprasitthi (1997) studied the learning achievement and self-directed learning readiness of nursing students who learned by using learning contracts and those who learned by traditional method. Seventy subjects of the first year students from Police Nursing College were divided into two groups of 35, randomly assigned to the experimental and control group. These groups were match-paired. The research instruments were the learning contracts lesson, the achievement test and the Self-Directed Learning Readiness Scale. The major findings indicate that achievement test scores and self-directed learning readiness

scores of the control group were significantly higher than the experiment group at a level of .05. However, the self-directed learning readiness score of the experimental group after experiment was significantly higher than before experiment at a level of .05. Similarly, Kanasawat (2009) studied the effects of using learning contracts in E-Learning system on motivation and learning achievement of undergraduate students with different levels of prior knowledge in a Foundations of Computer for Education subject. The research samples consisted of 120 students from the Faculty of Education at Chulalongkorn University in the 2003 academic year. The findings show that there were statistically significant differences at .05 level on learning achievement between students using learning contracts and without learning contracts. There were statistically significant differences at .05 level on achievement motivation between students using learning contracts and those not using learning contracts.

From the literature review above, research on the use of learning contracts has shown both positive and negative outcomes in terms of learning achievement and learner motivation. As such, the researcher still feels interested in using this learning tool with Bangkok University students for two reasons. First, as the nature

of learning contracts is to teach students to plan, monitor, and evaluate themselves without other people's need, this is a way to promote independent learning. So, this process is believed to help them to be more self-directed. To prove this, a self-directed learning ability questionnaire (Guglielmino, 1977) is used as an instrument in this study. Second, students' setting their own goals will enable them to realize their own ability and select what is most suitable for themselves. As such, they are likely to develop their reading ability based on their performance. Therefore, the present study was conducted to find out whether using learning contracts contributes to reading ability and self-directed learning ability. The findings will provide a new approach to learning that increases the students' reading proficiency and learning motivation.

This study contains three research objectives as follows:

1. To study the effects of using learning contracts on reading comprehension scores of Bangkok University students
2. To study the effects of using learning contracts on self-directed learning of Bangkok University students
3. To investigate the students' opinion on using learning contracts

II. Methodology

2.1 Subjects

This study was quasi-experimental research, conducted with first-year students enrolled in EN112: Fundamental English II in semester 2/2009 at Bangkok University. Since students had been already assigned to their sections by the Records Office, it was not possible to randomly select samples out of the population. Thus one section was chosen to be a control group while another section was an experimental group. Each group consisted of 40 students from the School of Communication Arts. In this study, the independent variable is the teaching method while the dependent variables are the students' English reading ability, self-directed learning ability, and their opinions on learning by a contract.

2.2 Research Instruments

Three instruments were used in this study. The first one was a 50 item multiple-choice test of reading skill. The readings in the test were developed by the researcher based on EN 112 course objectives and students' proficiency level in terms of length, vocabulary and grammatical points. The selected seven readings had varied topics. Then the test was examined by three teachers of English from the Language Institute to assume language accuracy and content validity. The value of coefficient alpha after

piloting with other 40 students was .86. The same test was used as a parallel test for pre-and post-testing phases. That is, the researcher administered the test twice and employed an alternate form of the test from the first administration to the second. The readings were not discussed in class. The second instrument was a self-directed ability questionnaire created by Guglielmino (1977) and widely used in educational research. It was used to measure self-directed learning readiness of the students. SDLRS has 58-items, pertained to 8 factors as follows: 1. openness to learning opportunities, 2. self-concept as an effective learner, 3. initiative and independence in learning, 4. informed acceptance of responsibility for one's own learning, 5. a love to learn, 6. creativity, 7. future orientation, and 8. the ability to use basic study skills and problem-solving skills. It is a Likert type scale questionnaire designed to measure a degree to which learners perceive themselves as having the skills and attitudes concerning the term "self-directed learning." The scale is structured with a 5-point scale for responses, ranging from almost always true to almost never true. The inventory was submitted for evaluation by 3 experts who have experienced in language teaching more than 5 years. To determine validity each item must get a score more than 80 percent, and all of

the experts (100%) agreed that the items could measure a specific learning style pattern of learners. The validated questionnaire was pilot tested with 20 non-subject students to test for readability and understanding of the items. The validated learning style inventory was processed for determining an internal consistency, reliability coefficient, with 40 non-subject students, by the coefficient alpha technique. The reliability value was .85, implying that the questionnaire is reliable. The last instrument was an opinion questionnaire towards using learning contracts, investigating how the students feel about it. It consisted of ten items. The Likert five-rating scale (1= strongly disagree, 2= disagree, 3 = neither agree nor disagree, 4= agree, and 5 = strongly agree) was used for a post-study survey in an experiment group. The draft questionnaire items were checked for their content validity by three experts in English teaching field. The items with IOC index higher than 0.6 are acceptable. In order to test the proper reliability of the questionnaire, the questionnaire was piloted with 40 undergraduate students during the first semester of academic year 2009 at Bangkok University and calculated for proper reliability value by using Cronbach's Coefficient Alpha.

2.3 Experimental Instrument

A learning contract or a learning plan was a tool to make students become more active and self-directed. It was an agreement between students and instructors, which involved determining the number and type of assignments required for particular scores. In this study, the researcher employed a learning contract designed by Knowles (1986), which students were required to complete based on five elements as follows:

- The specific learning objectives to be accomplished;
- The resources and strategies to be used in accomplishing them;
- The evidence that will be collected to indicate the extent to which the objectives have been accomplished;
- How this evidence will be judged or validated;
- The target date for completing each objective. (Knowles, 1981, p. 62)

In order to improve their reading abilities, students in the experimental group were asked to choose at least 6 out of 20 reading passages from the teacher's website to read and do assignments provided in various forms: multiple choice, filling in the blanks, and answering questions. This process helped to increase the degree of independence as students had an opportunity to select the readings they like. Meanwhile, they could see the

scores indicated in each assignment, so they could calculate how many points they would get if they were able to complete all assignments correctly and in accordance with what they had specified in the contract. In the process of drafting a learning contract, students were subtly challenged to think through why they were undertaking to learn something. After indicating what they planned to do outside class on assignment, they were asked to sign the one-page contract and submit it to the teacher. So, learning contracts are always individualized plans for learning because they provide the flexibility to different students. Apart from choosing the readings they would like to read, they could time their learning according to their readiness to learn. Finally, all assignments were done in a form of report and sent to the teacher for grading on last week. Students were informed that scores they gained from the reading tasks was a part of course requirement, not for the tests. In contrast, students in the control group studied 6 passages selected by the teacher, answered the questions, and did some exercises. However, a supplementary sheet of reading strategies was distributed and explained to both groups as a tool for reading improvement.

2.4 Data Collection and Analysis

This empirical study was carried out in two classes where the researcher was the teacher. The data collection was done for 13 weeks. For the pre-instructional period, the subjects in two groups were pre-tested to determine their English reading comprehension. Right after finishing the test, they were given a self-directed questionnaire to examine their self-directed learning abilities. The intervention period took place during weeks 2-14. A learning contract was used with the experimental group only. For the post-instructional period, two groups were post-tested and given a self-directed learning questionnaire. After that, only the experimental group rated their opinion towards the use of learning contracts on a 10-item questionnaire. The data obtained from the tests and the questionnaires were analyzed quantitatively. The mean scores before and after the experiments were compared by using paired sample t-tests to reveal changes in performance of reading comprehension and self-directed abilities. Students' reading comprehension and self-directed learning mean scores of the two groups were compared using independent t-tests and One-way Analysis of Covariance. Moreover, the scores of the opinion questionnaire were calculated by using mean and standard deviation and interpreted in a form of level to indicate how students

in the experimental group perceived using learning contracts. A mean score of 1-1.50 indicates having an opinion at a very low level, 1.51-2.50 at a low level, 2.51-3.50 at a moderate level, 3.51-4.50 at a high level, and 4.51-5.00 at a very high level.

III. Results of the Experiment

Part I: The Effects of Using Learning Contracts on Students' Reading Comprehension

This part presents the scores of reading proficiency of the students in both groups. Descriptive and inferential statistical

procedures were employed to analyze the data of pre- and post-tests. Then the findings were examined in light of two research questions:

Research Question 1: Will students improve their reading ability after they are taught through learning contract and by the traditional method? If so, to what extent?

This research question explores students' English reading score improvement after the treatment by comparing the scores of pre-and post-tests by paired samples t-test as shown in Table 1.

Table 1 Comparisons of Pre-and Post- Reading Mean Scores of Two Groups

Reading Score	Before		After		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
Control Group	23.27	6.35	30.40	6.79	12.89	.000
Experimental Group	23.10	5.78	33.57	6.01	23.27	.000

Before the intervention, the mean scores of students in the control and experimental groups were 23.27 and 23.10, and those scores increased to 30.40 and 33.57 respectively. From a t-test analysis, the English reading comprehension post-test mean score of students in the control group was significantly higher than the pre-test mean score ($t(39) = 12.89, p < .05$).

This means that the students improved their reading comprehension through studying with the traditional way. The results also indicate that students in the experimental group who were exposed to using learning contracts made a significant improvement ($t(39) = 23.27, p < .001$) on their English reading comprehension after 13 weeks.

Research Question 2: Is there any difference in the students' reading scores between the two groups?

Table 2 Comparison of Reading Comprehension Scores between Control Group and Experimental Group

Group	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p
Control (n=40)	30.40	6.35	78	2.21	.033
Experimental (n=40)	33.57	6.01			

To see the efficacy of the intervention, students' reading scores obtained from the post-test of the two groups were analyzed to see if there was a statistically significant difference. Table 2 indicates that the overall mean score of the experimental group was much higher than of the control group (33.57, 30.40). Also, a t-test analysis shows a significant difference between two tests at a level of .05.

Part II: The Effects of Using Learning Contracts on Students' Self-directed Learning Ability

This part presents the scores of self-directed learning in both groups. Descriptive and inferential statistical procedures were employed to analyze the data before and after the intervention.

Research Question 3: To what extent do Bangkok University students improve their self-directed learning ability?

Table 3 Comparisons of Pre- and Post- Self-directed Mean Scores of the Two Groups

Reading Score	Before		After		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
Control Group(n=40)	204.25	15.57	213.73	16.24	5.77	.000
Experimental Group(n=40)	196.18	15.85	217.40	15.50	8.26	.000

From Table 3, we can see that students' self-directed ability after the treatment were significantly higher than that before the treatment at a level of .01 in both groups. However, it's interesting to see that students in the experimental group improved their self-directed ability more than those in the control group.

The result shows that there was a significant difference between the mean scores of self-directed learning ability of the two groups before the treatment ($t(78)$, $p < .05$). So, the post mean scores of the two groups cannot be compared with an independent t-test. The one-way ANCOVA

was, therefore, used instead. In this analysis, the pre-self-directed learning ability was the covariate, the teaching methods was the independent variable, and the post self-directed learning ability was the dependent variable used to perform the statistical analysis. The test for homogeneity of regression coefficients reveals that the assumption of homogeneity was met and thus it can be further analyzed by the One-way ANCOVA.

Research Question 4 : Is there a difference in the students' self-directed learning ability between 2 groups?

Table 4 A Comparison of Self-directed Learning Ability between the Control Group and the Experimental

Group after the Intervention					
Source	SS	df	MS	F	p
Intercept	3754.192	1	3754.192	24.241	.000
Pre-self-directed					
learning ability (covariate)	7738.764	1	7738.764	49.970	.000
Group	1448.417	1	1448.417	9.353	.003
Total	3737309.00	80			

From data analysis, it was found that the students' self-directed learning ability after the treatment was affected by their previous self-directed learning. After removing the influence of covariate, the statistical results show that a significant difference existed at $p < .05$ in self-directed learning mean scores between the two

groups. That is, self-directed learning ability of the students who were taught by the traditional method was lower than that of the students who studied by using learning contracts.

Part III : The Results of Students' Opinions on Using Learning Contracts in Learning

Table 5 Mean, Standard Deviation, and Level of Opinion of the Students in the Experimental Group

Statement	$\bar{X}$	S.D.	Level
1. A learning contract helped me achieve my goal.	4.30	.56	high
2. A learning contract gave me a guideline to study on my own.	4.15	.58	high
3. A learning contract helped me to understand the contents well.	3.68	.57	high
4. A learning contract made me realize what I have to do and have more responsibility to accomplish my work as promised.	3.80	.69	high
5. A learning contract enabled me to become mature and self-disciplined.	4.10	.55	high
6. Using a learning contract made me more self-directed.	4.00	.64	high
7. Learning through a learning contract didn't give me too much burden.	3.83	.78	high
8. A learning contract encouraged me to study from a variety of sources.	3.90	.71	high
9. A learning contract encouraged me to acquire knowledge on my own.	4.03	.59	high
10. I could control my own learning when I used a learning contract.	4.13	.56	high
Total	3.99	.30	high

From Table 5, the overall mean score of opinion toward the use of learning contracts was at a high level ($\bar{x} = 3.99$). Among 10 items, the third highest mean scores were no. 1 "A learning contract helped me to achieve my goal." ($\bar{x} = 4.30$) followed by no. 2 "A learning contract gave me a guideline to study on my own." ($\bar{x} = 4.15$), and no.10 "I could control my own learning based on this learning." respectively ($\bar{x} = 4.13$). These items were at a high level. The lowest mean score was no. 3 "A learning contract helped me to understand the contents well", which was also at a high level ($\bar{x} = 3.68$).

IV. Discussion and Conclusion

This study was carried out to determine whether the use of learning contracts is a useful strategy for teaching reading in Thailand. The findings are discussed according to the research objectives as follows.

First, the increased reading score of students in the experimental group provides sufficient support that the use of learning contracts helps them to be successful in planning, monitoring as well as evaluating their own learning. These effective results were evidenced by the higher mean scores obtained from the pre- to post-tests in the experimental group (23.10: 33.57). In addition, that the scores

of both groups were significantly different can be assumed that it was partly a result of learning contracts. This positive outcome proves that learning contracts are not only practical but also efficient. This is probably because learning contracts help the students to identify their own learning needs and to develop learning objectives and strategies consistent with their needs (Anderson & Boud, 1996), so they tend to be more active and motivated. On the contrary, students in the control group who studied with the traditional way had teachers tell them what they had to learn and how. Their learning was rather passive. The findings of the present study were in accordance with Kanasawat (2009) that there were statistical significant differences at .05 level on learning achievement between students using learning contracts and those not using learning contracts. However, this finding was in contrast with Khomson's work (1997), who found no significant differences between the two groups.

Second, the increase of self-directed learning ability in the experimental group and a significant difference between the two groups after the intervention indicate that self-directed behaviors can be learned and cultivated through systematically designed instruction (Costa & Kallick, 2004). The result suggests that teacher-directed learning or the tradi-

tional way of teaching might not motivate students to learn well enough. In contrast, using a learning contract gives students an opportunity to actively engage in their learning process and demonstrate a high degree of desire and control over the pursuit of their learning goals. This kind of learning doesn't block the students' opinions or ideas. Actually, with the university's policy, the students have been encouraged to be creative through various types of learning activities both inside and outside classes, and they are accustomed to receiving new learning experiences. When they were given a chance to plan their own learning, they could adjust themselves quickly and accepted it easily. The concept of self-directed learning is also in accordance with Bangkok University's policy on creativity which aims to encourage students to be independent and creative. Such findings generally lend support to the published research of Kanasawat's work, confirming that learning contracts are considered helpful to the students in working autonomously. However, the finding was not in accordance with Binthaprasitthi (1997) who found that self-directed learning readiness scores of the control group were significantly higher than the experiment group at a level of .05.

Third, students in the experimental group had a high level of opinion towards

learning by using contracts. This positive opinion might be because they believed that learning contracts helped them see where they were heading for. This reason can be supported by the response from the questionnaire, indicating that students chose "helping them achieve the goal" the most. Furthermore, having positive opinions indicates that students benefited from learning contracts. When they like this strategy, they tend to be more active in learning. This active performance resulted in higher learning achievement and self-directed learning ability. This is consistent with the findings reported by Chung (2008) who found that students felt more self-directed and motivated after learning with learning contracts. Also, the finding can be supported by Lee's research (1998) stating that the more enthusiastic group had more positive attitude towards the program and had strong beliefs about their own strengths as language learners while the less enthusiastic group had low self-esteem as language learner.

V. Implications for Future Practice

Although the findings help to clarify that a contract learning strategy is useful for EFL classes, some issues should be taken into consideration before using it. First, using a learning contract might work well with adults as they seem to have more responsibility than younger learners.

Second, to respond to learners' satisfaction, various kinds of activities should be provided for them to select. Third, learners need to have more chances to reflect on what they are doing. In other words, feedback should be given continually. This

is a way to monitor the learners' progress. If problems occur during the learning process, teachers and learners can discuss and solve those problems together. In this way, learners will be sure that they are not working alone.

References

- Anderson, G and Boud, D (1996) "Introducing Learning Contracts: A Flexible Way to Learn" **IETI**, **33,4**. pp. 221-227
- Binhaprasitthi, S (1997) **Effects of Using Learning Contracts on Learning Achievement and Self-directed Learning Readiness of nursing students** Master's thesis Chulalongkorn University.
- Chung, Siaw-Fong (2008) "Putting Students' Differences in Perspectives: An Introduction to the Individual Developing Model" **Asian EFL Journal**, **7, 2**. pp.45-57
- Costa, A L and Kallick, B (2004) **Assessment Strategies for Self-directed Learning** Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Gibbons, M (2002) **The Self-directed Learning Handbook: Challenging Adolescent Students to Excel** San Francisco: Jossey-Bass.
- Guglielmino, L M (1977) **Development of the self-directed learning readiness scale** Doctoral dissertation. University of Georgia
- Kanasawat, J (2000) **Effects of Using Learning Contract in e-learning System Upon Motivation and Learning Achievement of Undergraduate Students with Different Levels of Prior Knowledge in Foundations of Computer for Education Course** Master's thesis. Chulalongkorn University.
- Khomson, K (1997) **The Development of a Self-directed Learning Model in English Reading Comprehension for Upper Secondary School Students** Master's degree thesis. Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand
- Knowles, M S (1986) **Using Learning Contracts** San Francisco, CA: Jossey-Bass Inc., Publishers
- Lee, I (1998) "Supporting Greater Autonomy in Language Learning" **ELT Journal**, **52, 4**. pp. 282-290
- Littlewood, W (1996) "Autonomy: An Autonomy and a Framework" **System**, **24,4**. pp. 421-427
- Merriam, S B and Caffarella, R S (1999) **Learning in Adulthood** San Francisco, CA: Jossey-Bass
- Regan, J (2003) "Motivating Students toward Self-directed Learning" **Nurse Education Today**, **23,8**. pp. 539-599
- Roberson, D (2005) **Self-direct Learning: Past and Present**. ERIC document No. ED49043

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันต่อ
ผลการดำเนินงานด้านการเงิน

The Significance of Competitive Environment
on Financial Performance

Tzu-Ching Lin*

*Assistant Professor, Department of Tourism and Hospitality, TransWorld University, Taiwan E-mail:
brian@twu.edu.tw

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานของธุรกิจตัวแทนด้านการท่องเที่ยวของไต้หวันโดยใช้ตัวแบบแนวคิดทางการตลาด การศึกษาตรวจสอบผลกระทบของแนวคิดทางการตลาดและผลการดำเนินงานด้านการเงินและระบุความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางการตลาดและผลการดำเนินงานด้านการเงิน การศึกษาควบคุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายนอกทางการแข่งขัน และใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยระดับปานกลางสำหรับวิเคราะห์ตัวแบบงานวิจัย ผลการวิจัยเผยให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางการตลาดและผลการดำเนินงานด้านการเงินขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยคือธุรกิจตัวแทนด้านการท่องเที่ยวอาจปรับปรุงความได้เปรียบเชิงการแข่งขันให้เหนือกว่าคู่แข่งโดยนำเทคโนโลยีใหม่ล่าสุดเข้าไปใช้ในองค์กร

แนวคิดทางการตลาด สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน ผลการดำเนินงานด้านการเงิน ธุรกิจตัวแทนด้านการท่องเที่ยว

Abstract

This research aims to investigate Taiwanese travel agencies performance by using a market orientation model. The study examines the impact of market orientation and financial performance and identifies the importance of competitive environment in the relationship between market orientation and financial performance. The study controls for factors associated with the external competitive environment, and the research model is analyzed using moderated regression analysis. The findings reveal that the relationship between market orientation and financial performance is dependent on technological turbulence of the competitive environment. It is recommended that travel agencies may improve their competitive advantages over competitors by implementing the most recent technology into their organizations.

Keyword : Market orientation, competitive environment, financial performance, travel agencies

1. INTRODUCTION

Taiwan's economy faces the dual pressures of fierce competition in international market and the opening of domestic market to World Trade Organization (WTO). Hence, Taiwan's government formally announced "The Plan for Branding Taiwan" as a seven-year program (2006 to 2012). This campaign aims to achieve global competitiveness by enhancing the value of intangible assets of Taiwan's products and their international market shares. The core of this plan focuses on tourism which the government has an extensive to develop Taiwan as a major travel destination in Asia as stated in 2009 tourism policies of Tourism Bureau. Travel agencies are selected due to the key role the sector plays. According to Leblanc (1992), travel agencies are vital intermediaries in the tourism industry. They facilitate the operation of tourism by providing the essential link with customers. Market orientation has become a popular research topic (Ellis, 2005; Foley and Fahy, 2009; Gebhardt et al., 2006; Greenley, 1995; Haugland et al., 2007; Homburg and Pflesser, 2000; Hooley et al., 2003; Hult and Ketchen, 2001; Kohli and Jaworski, 1990; Naidoo, 2010; Narver and Slater, 1990; Ruekert, 1992; Slater and Narver, 2000; Raju et al., 2011). According to Kohli and Jaworski (1990), the adoption of a market

orientation should not be simply a concern of the marketing department but should be implemented organization wide. They suggest that the adoption of a market orientation can facilitate coordination and responsibility sharing between the marketing department and other departments. Gebhardt et al. (2006) state that a market orientation requires dramatic changes to an organization's culture in order to create a situation in which market understandings are shared throughout an organization. Their longitudinal multi-firm investigation develops a theoretical model to explain how firms can create a market orientation. Dawes (2000) notes that a number of studies have focused on market orientation and performance relationships and that for many years these studies have presumed that market orientation is linked to better firm performance. The studies by Kohli and Jaworski (1990) and Narver and Slater (1990) concur with the notion of Gebhardt et al. (2006) that a market orientation improves organizational long-term performance. Hence, measuring performance accurately is critical for accounting purposes and remains a central concern for many firms. A company's performance can be measured from a financial perspective, with the absolute or relative measures of the company valuations or financial measures

the company itself reports in its financial statements (Eberl and Schwaiger, 2005). Sin et al., (2004) show that market orientation is positively related to the marketing and financial performance of hotels, supporting the proposition that market orientation helps shape organizational effectiveness. A study by Elg (2007) provides an understanding of market orientation in retailing and identifies activities that a firm has to understand and manage to become market oriented. To be concluded, the core importance of market orientation is its potential contribution in influencing the achievement of a firm's objectives. As the world's economy changes dramatically and becomes more competitive, the environment for a firm is becoming more complex than ever before. Jaworski and Kohli (1993), Kohli and Jaworski (1990), Narver and Slater (1990), and Slater and Narver (1994) attempt to test competitive environmental factors as exogenous variables in order to identify the relationship between market orientation and its consequences. Hooley et al. (2000) suggest that the greater firms adopt a market orientation in a rapidly changing market environment, the better these firms respond to market imperatives. Competitive environment is the surrounding condition within which the firms operate. According to Miller (1987), the environments in which

the firms operate affect their strategic orientation. Hence, this study postulates that the environmental changes affecting the tourism industry in Taiwan will have an effect on the market orientation of travel agencies. The three dimensions of a competitive environment used in the study are derived from Jaworski and Kohli (1993): market turbulence, competitive intensity and technological turbulence. Market turbulence is operationalized as the degree of instability that exists in the environment with respect to customer needs and competitive actions (Sethi and Iqbal, 2008). Hanvanich et al. (2006) suggest that in markets with a high degree of turbulence, firms tend to have new customers whose product needs are different from those of current customers. To survive in such an environment, firms must respond rapidly to changing preferences. Competitive intensity refers to the degree of competition that a firm faces within its industry. Further, Zhou et al. (2005) suggest that in a highly competitive industry, competitors erode a firm's advantage by imitating or improving the product offerings. Technological turbulence implies the degree of changes in technology (Jaworski and Kohli, 1993). Porter (1985) suggests that fast technological advances significantly shorten the life cycle of existing products, erode the competitive advantage of existing firms,

and propel some firms to the forefront. The measure of technological turbulence is assessed by the extent to which rapid technological changes and breakthroughs have occurred in the environment leading to product development opportunities (Sethi and Iqbal, 2008). Therefore, the objective of the study reported in this paper is to examine whether the concept of market orientation is applicable to the tourism industry and whether the moderators of environmental factors affect market orientation on financial performance. Nowadays, travel agencies in Taiwan operate in a very competitive environment. This study provides an opportunity to examine whether the moderating influence of the external competitive environment affects the market orientation–financial performance relationship. As the travel agencies may be sensitive to the different dimensions of the competitive environment, this study examines the relative importance of the dimensions. The findings in this study demonstrate that the relationship between market orientation and financial performance is dependent on technological turbulence of the competitive environment. Valuable insight is provided concerning the role of moderators. The finding may be of value to travel agencies by improving the latest technology to increase the level of market orientation for gaining a competitive advantage.

2. MARKET ORIENTATION AND FINANCIAL PERFORMANCE

This study proposes that a market orientation, including customer orientation, competitor orientation, and interfunctional coordination, may impact the levels of market and financial performance. Under a dynamic market place, as customer needs and preference can change over time, a customer-oriented firm can develop the best products or services to fulfill their customer needs (Narver and Slater, 1990). According to Day and Wensley (1988), competitor orientation can enhance a firm's ability by identifying, analyzing, and responding to competitors' strengths and weaknesses in order to offer differentiated products or services from competitors. For a firm, interfunctional coordination (i.e., cross-functional integration) is necessary to be responsive to customer feedback. A market orientation helps firms adopt the most effective and efficient activities for creating superior value for buyers and thus continuous superior performance for the business (Narver and Slater, 1990). Firms with high market orientation can be cross-functionally integrated to find customer needs and provide services which satisfy them. Ideas can also be generated by monitoring and reacting to competitors' activities. Both rapid dissemination of customer feedback information to the different functional units

in the organization and the synergistic coordinated response by the units to this information are required to achieve strategic flexibility (Sheremata, 2000).

A review of the market orientation and service firm literature by Gray and Hooley (2002) notes a lack of research in the relationship between market orientation and service firm performance. They comment on evidence supporting links between customer satisfaction, customer value and firm performance. McNaughton et al. (2002) examine the mechanism for deploying marketing strategy to create superior customer value in the service industry. They suggest that a higher level of market orientation could translate into higher share price and wealth creation for the owners of the firm. Matear et al. (2002) study 231 firms and find that market orientation contributes to performance directly and through enhancing the capability of the firm. The finding of surveying 748 U.S. firms by Morgan et al. (2009) indicates market orientation has a positive impact on firm performance. A study by Alam (2010) investigates small firms in the small town in Malaysia and finds market orientation components are positive to business performance.

However, several studies report no significant relationship between market orientation and financial performance (Bhuian, 1997; Caruana et al., 1999;

Greenley, 1995; Han et al., 1998; Harris, 2001; Sargeant and Mohamad, 1999). The rationale is that market orientation may not be economical in certain environmental conditions (Greenley, 1995). Furthermore, the relationship may be a lagged one and hence impossible to determine in cross-sectional studies.

This research hypothesizes that the level of market orientation adopted by travel agencies in Taiwan will positively impact their level of financial performance.

H₁: The greater the level of market orientation, the greater the financial performance.

3. COMPETITIVE ENVIRONMENT

Harris (2001), Jaworski and Kohli (1993), and Slater and Narver (1994) propose that market turbulence, competitive intensity and technological turbulence moderates the market orientation–financial performance relationship. These authors assume that companies will adjust their level of market orientation as the environment changes.

According to Jaworski and Kohli (1993), market turbulence refers to the rate of change in the composition of customers and their preferences. They suggest that in a stable market, few rewards are available to firms that can adjust the marketing mix continuously as

there are few changes provide to the preferences of a given set of customers. In addition, firms under great competitive intensity have to have a high level of market orientation as the customers have many alternative options. Hence, firms with low market orientation would lose out rapidly to competition with high market orientation.

The definition of technology is the entire process of transforming inputs to outputs and the delivery of those outputs to the customer (Kohli and Jaworski, 1990). Kohli and Jaworski suggest that for an industry with high technological turbulence, market orientation may not be as important because major forces will be developed outside the industry.

A study by Rose and Shoham (2002) indicates that the impact of market orientation on export profits was stronger in a technologically turbulent environment. Kumar et al. (1998) find that market turbulence, competitive hostility, and supplier power moderate the market orientation–performance relationship. Harris (2001) also concludes that market orientation is associated with company performance in certain environmental conditions, depending on whether the company adopts objective or subjective measures of performance. However, Greenley (1995) suggests that market orientation may not be advantageous in

highly turbulent markets, in conditions of low customer power, or in times of high technological change. Subramanian et al. (2009) investigate 166 Canadian companies and find high market turbulence and high technological turbulence have moderating effect on market orientation and performance. A study by Berćs and Magy (2010) reveals that technological turbulence, market turbulence, and competitive intensity have a significant impact on the finance-based performance.

In summary, the dimensions of the competitive environment, which are market turbulence, competitive intensity and technological turbulence, likely interact with the market orientation–financial performance relationship.

H₂: The greater the level of market turbulence, the greater the impact of market orientation on financial performance.

H₃: The greater the level of competitive intensity, the greater the impact of market orientation on financial performance.

H₄: The greater the level of technological turbulence, the greater the impact of market orientation on financial performance.

4. METHODOLOGY

The sampling frame for this study mainly focuses on travel agencies in Taiwan because they act as intermediar-

ies between suppliers of accommodation, transport and leisure services and the consumer. All travel agencies participated in the study were members of Taiwan's Travel Quality Assurance Association (TQAA), which is supervised by the Ministry of Interior of the Taiwanese government, to ensure consistent quality in services offered by firms operating in the tourism industry. Questionnaires were distributed to the managers of travel agencies in Taiwan. Three hundred and fifty were approached, and 257 completed responses were collected. A total of 249 were considered eligible (eight were incomplete), representing a response rate of 71%. To address the research issue, the question-

naire employs multi-item measures developed from the existing literature. As Table 1 illustrates, a seven-point Likert scale is employed from "1 = strongly disagree to 7 = strongly agree". This study adopts the scale from Im and Workman (2004) and Narver and Slater (1990) to measure market orientation. The scale for financial performance is drawn from Kumar et al. (1998) and Moorman and Rust (1999). These two scales were successfully used in previous market orientation studies. Scales used to measure market turbulence, competitive intensity, and technological turbulence in the competitive environment in studies derive from the work of Jaworski and Kohli (1993).

Table 1: Measure scale items

Customer orientation ($\alpha = 0.91$)	In this business, we constantly monitor our level of commitment and orientation to meeting customers' needs.
	In this business, our strategy for competitive advantage is based on clear understanding of our customers' needs.
	Meeting the needs of our customers is the most important objective of this business.
	In this business, our strategies are driven by our beliefs about how we can create greater value for customers.
Competitive orientation ($\alpha = 0.83$)	In this business, we measure customer satisfaction systematically and frequently. In this business, we give close attention to after-sales service.
	Our salespeople regularly share information within this business concerning competitors' strategies.
	In this business, we rapidly respond to competitive actions that threaten us.
	In this business, top management regularly discusses competitors' strengths and strategies.
	In this business, we target customers where we have an opportunity for competitive advantage.
Interfunctional coordination ($\alpha = 0.92$)	In this business, our top managers from every function regularly visit our current and prospective customers.
	In this business, we freely communicate information about our successful and unsuccessful customer experiences across all business functions.
	In this business, all of our functions are integrated in ways so they meet the needs of our target markets.
	In this business, all of our managers understand how everyone in our business can contribute to creating customer value.
	In this business, all functional groups work hard to thoroughly and jointly solve problems.
Market turbulence ($\alpha = 0.91$)	In our kind of business, customers' product preferences change quite a bit over time.
	Our customers tend to look for new products all the time.
	We are witnessing demand for our products and services from customers who never bought them before.
	New customers tend to have product-related needs that are different from those of our existing customers.
	We cater to many of the same customers that we used to in the past.

Table 1: Measure scale items

Competitive intensity ($\alpha = 0.93$)	Competition in our industry is cutthroat. There are many "promotion wars" in our industry. Anything that one competitive can offer, others can match readily. Price competition is a hallmark of our industry. One hears of a new competitive move almost every day. Our competitors are relatively weak.
Technological turbulence ($\alpha = 0.95$)	The frequency of using technology such as internet and data management systems in our industry is growing rapidly. An increased use of technology such as internet and data management systems has helped us achieve more sales of our products. A large number of new product ideas have been made possible through technological breakthroughs in our industry. Technological development such as internet and data management systems in our industry is slow to change.
Financial performance ($\alpha = 0.93$)	The market share of this business over the last three years. The costs of this business over the last three years. The revenue of this business over the last three year. The profit of this business over the last three year.

5. RESULTS

The data are analyzed by using moderated regression analysis (MRA). Reliability is evaluated by assessing the internal consistency of the items representing each measure using Cronbach's alpha. The reliability of each measure is as follows: customer orientation = 0.91; competitive orientation = 0.83; interfunctional coordination = 0.92; market turbulence = 0.91; competitive intensity = 0.93; technological

turbulence = 0.95; financial performance = 0.93. Hence, all of the scales are internally consistent and have acceptable reliability value.

The results of the MRA (Table 2) show the moderating effect of market turbulence, competitive intensity, and technological turbulence on the relationship between market orientation and financial performance by using SPSS 15.0 for Windows.

Table 2 : MRA for moderating effect of competitive environment components on MO → FP

Models	Standardised coefficients	R ²	ΔR ²	ΔF for ΔR ²
Model 1 FP = $b_0 + b_1 \text{MO}$		0.004	–	0.883
MO	0.060			
Model 2 FP = $b_0 + b_1 \text{MO} + b_2 \text{MT}$		0.014	0.010	2.575
MO	0.049			
MT	-0.102			
Model 3 FP = $b_0 + b_1 \text{MO} + b_2 \text{MT} + b_3 \text{MT} \times \text{MO}$		0.021	0.007	1.740
MO	0.044			
MT	-0.118			
MT × MO	0.085			
Model 1 FP = $b_0 + b_1 \text{MO}$		0.004	–	0.883
MO	0.060			
Model 2 FP = $b_0 + b_1 \text{MO} + b_2 \text{CI}$		0.005	0.001	0.414
MO	0.057			
CI	-0.041			
Model 3 FP = $b_0 + b_1 \text{MO} + b_2 \text{CI} + b_3 \text{CI} \times \text{MO}$		0.006	0.001	0.103
MO	0.060			
CI	-0.038			
CI × MO	-0.021			
Model 1 FP = $b_0 + b_1 \text{MO}$		0.004	–	0.883
MO	0.060			
Model 2 FP = $b_0 + b_1 \text{MO} + b_2 \text{TT}$		0.138	0.134	38.343***
MO	0.157			
TT	0.379			
Model 3 FP = $b_0 + b_1 \text{MO} + b_2 \text{TT} + b_3 \text{TT} \times \text{MO}$		0.328	0.190	69.331***
MO	0.130			
TT	0.272			
TT × MO	0.448			

Note 1.

MO = Market Orientation; FP = Financial Performance; MT = Market Turbulence; CI = Competitive Intensity;
 TT = Technological Turbulence

Note 2.

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$

For market orientation, R^2 in Table 2 shows a statistical insignificance which implies that market orientation does not have a direct effect on financial performance. Hence, hypothesis 1 is not supported. The results also indicate that market turbulence and competitive intensity do not moderate the relationship between market orientation and financial performance. However, the result for technological turbulence indicates a significant role as a moderator.

In order to distinguish the effect of market orientation on financial performance under different levels of moderators, this study divides all 249 samples into two groups based on the mean of technological turbulence (17.07). The numbers of samples in the high technological turbulence group and the low technological turbulence group are 154 and 95, respectively. Table 3 shows that the relationship between market orientation and financial performance is significant for the high technological turbulence group.

Table 3 : Regression analyses for different level of TT

Level of TT	Independent variable	Standard error	Standardised coefficients	t-values
High TT	MO	3.97	0.36***	4.75
Low TT	MO	4.64	-0.30*	-3.02
Dependent variable = FP				
Note 1. MO = Market Orientation; TT = Technological Turbulence; FP = Financial Performance				
Note 2. *p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001				

The findings demonstrate that technological turbulence moderates the relationship between market orientation and financial performance. Hence, the findings support H_4 . On the other hand,

market turbulence and competitive intensity do not moderate the relationship between market orientation and financial performance. Thus, the findings do not support H_2 and H_3 .

6. CONCLUSION

The study reveals that market orientation has no direct influence on financial performance. Market share, costs, revenue and profit are used to measure financial performance, and travel agencies in Taiwan may encounter difficulties to achieve high scores across all four measures. However, the finding is consistent with that of previous studies (Bhuian, 1997; Caruana et al., 1999; Greenley, 1995; Harris, 2001; Langerak, 2003; Langerak et al., 2007). A study by Langerak et al. (2007) shows that market turbulence does not have a moderating influence on the market orientation–financial performance relationship. Because of the homogeneity of this sector of the tourism industry, the travel agencies may be operating under very similar market conditions, and market turbulence may not vary greatly between firms. The study fails to find a moderating effect for market turbulence and competitive intensity, consistent with the result of Jaworski and Kohli (1990) and Slater and Narver (1994). Rose and Shoham (2002) also find that market turbulence and competitive intensity increase the perceived need for market information but decrease the firm's ability to be market-oriented. This finding implies that as the competitive intensity is already high within the tourism industry, any changes

with regard to industry competition will not significantly affect travel agencies. Significantly, the findings in this study indicate that the relationship between market orientation and financial performance is dependent on the moderating influence of the competitive environment. However, only one of the three dimensions, technological turbulence in the competitive environment, is found to be a significant moderator. This is consistent with the findings of Rose and Shoham (2002) that technological turbulence increases the need to actively monitor and respond to changes in the environment. Thus, travel agencies in Taiwan need to be flexible and responsive to any changes in the technological landscape. Travel agencies that invest in the latest technology to increase the level of market orientation should gain a competitive advantage over the competition. Travel agencies that adopt a more sophisticated approach in the way they use technology will be able to better serve their customers, lower costs and increase the efficiency of information exchange. The Internet and social media are examples of technological means that travel agencies use to facilitate their customer needs. The Internet provides available timely information about activities, transportation, tourist weather forecasts and currency exchange and offers

consumers an enjoyable virtual environment. Further, travel agencies are advised to employ social media as a newly and effective marketing tool in order to investigate behavior and preferences of tourists. Travel agencies may track valuable information, knowledge, experiences, and comments, shared among users in the particular tourism social community such as TripAdvisor and subsequently analyze the relevant data in order to develop their marketing offerings to targeted customers. Payment security on the web is also a vital issue and, in order to protect customers' privacy and security, travel agencies must ensure that each electronic purchase transaction is generated in a reliable, confidential and secure environment. A variety of payment options which meet individual needs in terms of convenience and credit availability should be made available. Travel agencies must offer a friendly customer interface, and the online virtual community, via a website, can be a potential tool to establish customer loyalty. Customers have the freedom to communicate with one another, to exchange information, share their

experiences and give their opinions about travel arrangements, hotels and accommodations, and other travel services. This study has identified the role some environmental variables play in financial performance, but the further investigation will be useful for the implications of these findings. For instance, future research should determine the type of new product development that travel agencies have already introduced successfully in response to technological turbulence. Further, the findings of the study may be of value to government agencies, the academic field and to travel agencies by helping to improve understanding of the practices of travel agencies and their operational environment. In addition, Taiwan and other Asian countries are emerging from developing country to fully developed country status, making this context particularly interesting. Further researches could examine three competitive environment factors which moderate the market orientation–financial performance relationship in other countries.

References

- Alam, M.M. (2010). Effect of market orientation on small business performance in small town in Malaysia: an empirical study on Malaysian small firms. **Management and Marketing Journal**, 8(1), 91-104.
- Beracs, J., & Nagy, G. (2010). Effect of the business environment on market orientation and performance in an emerging country. **Preliminary Communication**, XXII, 243-254.
- Bhuian, S.N. (1997). Exploring market orientation in banks: an empirical examination in Saudi Arabia. **Journal of Services Marketing**, 11(5), 317-328.
- Caruana, A., Ramaseshan B., & Ewing, M.T. (1999). Market orientation and performance in the public sector: the role of organizational commitment. **Journal of Global Marketing**, 12, 59-79.
- Dawes, J. (2000). Market orientation and company profitability: further evidence incorporating longitudinal data. **Australian Journal of Management**, 25(2), 173-200.
- Day, G.S. & Wensley, R. (1988). Assessing advantage: a framework for diagnosing competitive superiority. **Journal of Marketing**, 52(2), 1-20.
- Eberl, M. & Schwaiger, M. (2005). Corporate reputation: disentangling the effects on financial performance. **European Journal of Marketing**, 39(7/8), 838-854.
- Elg, U. (2007). Market orientation processes in retailing: a cross-national study. **European Journal of Marketing**, 41(5/6): 568-589.
- Ellis, P.D. (2005). Market orientation and marketing practice in a developing economy. **European Journal of Marketing**, 39(5/6):629-645.
- Foley, A. & Fahy, J. (2009). Seeing market orientation through a capabilities lens. **European Journal of Marketing**, 43(1/2), 13-20.
- Gebhardt, G.F., Carpenter, G.S., & Sherry Jr., J.F. (2006). Creating a market orientation: a longitudinal, multifirm, grounded analysis of cultural transformation. **Journal of Marketing**, 70(4), 37-55.
- Gray, B.J., Hooley, G.J. (2002). Guest editorial: market orientation and service firm performance – a research agenda. **European Journal of Marketing**, 36(9/10), 980-988.

- Greenley, G.E. (1995). Market orientation and company performance: empirical evidence from UK companies. **British Journal of Management**, 6(1), 1–13.
- Han, J.K., Kim, N., & Srivastava, R.K. (1998). Market orientation and organizational performance: is innovation a missing link. **Journal of Marketing**, 62(4), 30–45.
- Hanvanich, S., Sivakumar, K., & Hult, G.T.M. (2006). The relationship of learning and memory with organizational performance: the moderating role of turbulence. **Journal of the Academy of Marketing Science**, 34(4), 600–612.
- Harris, L.C. (2001). Market orientation and performance: objective and subjective empirical evidence from UK companies. **Journal of Management Studies**, 38(1), 17–46.
- Haugland, S.A., Myrvtveit, I., & Nygaard, A. (2007). Market orientation and performance in the service industry: a data envelopment analysis. **Journal of Business Research**, 60(11), 1191–1197.
- Homburg, C. & Pflesser, C. (2000). A multiple-layer model of market-oriented organizational culture: measurement issues and performance outcomes. **Journal of Marketing Research**, 37(4), 449–462.
- Hult, G.T.M. & Ketchen Jr., D.J. (2001). Does market orientation matter? a test of the relationship between positional advantage and performance. **Strategic Management Journal**, 22(9), 899–906.
- Hooley, G., Cox, T., Fahy, J., Shipley, D., Beracs, J., Fonfara, K., & Snoj, B. (2000). Market orientation in the transition economies of central Europe: tests of the Narver and Slater market orientation scales. **Journal of Business Research**, 50(3), 273–285.
- Hooley, G., Fahy, J., Greenley, G., Beracs, J., Fonfara, K., & Snoj, B. (2003). Market orientation in the service sector of the transition economies of central Europe. **European Journal of Marketing**, 37(1/2), 86–106.
- Im, S. & Workman Jr., J.P. (2004). Market orientation, creativity, and new product performance in high-technology firms. **Journal of Marketing**, 68(2), 114–132.
- Jaworski, B.J. & Kohli, A.K. (1993). Market orientation: antecedents and consequences. **Journal of Marketing**, 57(3), 53–70.
- Kohli, A.K. & Jaworski, B.J. (1990). Market orientation: the construct, research propositions, and managerial implications. **Journal of Marketing**, 54(2), 1–18.

- Kumar, K., Subramanian, R., & Yauger, C. (1998). Examining the market orientation-performance relationship: a context-specific study. **Journal of Management**, 24(2), 201–233.
- Langerak, F. (2003). The effect of market orientation on positional advantage and organizational performance. **Journal of Strategic Marketing**, 11(2), 93–115.
- Langerak, F., Hultink, E.J., & Robben, H.S.J. (2007). The mediating role of new product development in the link between market orientation and organisational performance. **Journal of Strategic Marketing**, 15(4), 281–305.
- Leblanc, G. (1992). Factors affecting customer evaluation of service quality in travel agencies: an investigation of customer perceptions. **Journal of Travel Research**, 30(4), 10–16.
- McNaughton, R.B., Osborne, P., & Imrie, B.C. (2002). Market-oriented value creation in service firms. **European Journal of Marketing**, 36(9/10), 990–1002.
- Matear, S., Osborne, P., Garrett, T., & Gray, B.J. (2002). How does market orientation contribute to service firm performance? an examination of alternative mechanisms. **European Journal of Marketing**, 36(9/10), 1058–1075.
- Miller, D. (1987). The structural and environmental correlates of business strategy. **Strategic Management Journal**, 8(1), 55–76.
- Moorman, C. & Rust, R.T. (1999). The role of marketing. **Journal of Marketing**, 63, 180–197.
- Morgan, N.A., Vorhies, D.W., & Mason, C.H. (2009). Market orientation, marketing capabilities, and firm performance. **Strategic Management Journal**, 30(8), 909–920.
- Naidoo, V. (2010). Firm survival through a crisis: the influence of market orientation, marketing innovation and business strategy. **Industrial Marketing Management**, 39(8), 1311–1320.
- Narver, J.C. & Slater, S.F. (1990). The effect of a market orientation on business profitability. **Journal of Marketing**, 54(4), 20–35.
- Porter, M.E. (1985). **Competitive advantage: creating and sustaining superior performance**. New York: The Free Press.
- Raju, P.S., Lonial, S.C., & Crum, M.D. (2011). Market orientation in the context of SMEs: a conceptual framework. **Journal of Business Research**, 64(12), 1320–1326.

- Rose, G.M. & Shoham, A. (2002). Export performance and market orientation: establishing an empirical link. **Journal of Business Research**, 55(3), 217–225.
- Ruekert, R.W. (1992). Developing a market orientation: an organizational strategy perspective. **International Journal of Research in Marketing**, 9(3), 225–245.
- Sargeant, A. & Mohamad, M. (1999). Business performance in the UK hotel sector-does it pay to be market oriented. **Service Industries Journal**, 19(3), 42–59.
- Sethi, R. & Iqbal, Z. (2008). Stage-gate controls, learning failure, and adverse effect on novel new products. **Journal of marketing**, 72(1), 118–134.
- Sheremata, W.A. (2000). Centrifugal and centripetal forces in radical new product development under time pressure. **Academy of Management Review**, 25(2), 389–408.
- Sin, L.Y.M., Tse, A.C.B., Yau, O.H.M., Lee, J.S.Y., & Chow, R.P.M. (2004). Market orientation and business performance in the PRC: a regional comparison. **Journal of Global Marketing**, 17(2/3), 55–89.
- Slater, S.F. & Narver, J.C. (1994). Does competitive environment moderate the market orientation-performance relationship? **Journal of Marketing**, 58(1), 46–55.
- Slater, S.F. & Narver, J.C. (2000). The positive effect of a market orientation on business profitability. **Journal of Business Research**, 48(1), 69–73.
- Subramanian, R., Kumar, K., & Strandholm, K. (2009). The relationship between market orientation and performance under different environmental conditions: the moderating effect of the top management team's risk taking behavior. **Academy of Strategic Management Journal**, 8, 121–135.
- Zhou, K.Z., Yim, C.K., & Tse, D.K. (2005). The effects of strategic orientations on technology-and market-based breakthrough innovations. **Journal of Marketing**, 69(2), 42–60.1

ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
: มุมมองของผู้สอนและการนำไปใช้

Learner Autonomy
: Teachers' Perspectives and Implications¹

รสสุคนธ์ เสวตเวชากุล²
Rosukhon Swatevacharkul

¹ This paper was presented at the 16th World Congress of Applied Linguistics (AILA 2011) in Beijing, China, August 2011.

² Assistant Professor, Language Institute, Dhurakij Pundit University. Telephone number 0-2954-7300-29, E-mail address: rosukhon.swa@dpu.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทคัดย่อ

แนวทางการศึกษาด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนเน้นการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนและการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนเป็น ดังนั้นผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบมุมมองของผู้สอนที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ซึ่งมุมมองดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของผู้สอนในการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน รูปแบบงานวิจัยคือการวิจัยเชิงการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลกับอาจารย์จำนวน 155 คน ในมหาวิทยาลัยเอกชน 5 แห่งในเขตกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความสำคัญของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรับผิดชอบของผู้สอน ความมั่นใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาไทย และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาไทย คะแนนจากแบบสอบถามแบบ 5 ระดับ (Likert Scale) ถูกนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จากผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยผู้สอนมีมุมมองที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับสูง ($M = 3.53$, $SD = 0.33$) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยด้านความสำคัญของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูงมาก ($M = 4.46$, $SD = 0.45$) ค่าเฉลี่ยด้านความรับผิดชอบของผู้สอนอยู่ในระดับสูง ($M = 3.78$, $SD = 0.45$) ค่าเฉลี่ยด้านความมั่นใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาไทยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.83$, $SD = 0.81$) และค่าเฉลี่ยด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาไทยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.14$, $SD = 0.56$) บทความนำเสนอการอภิปรายผลไปพร้อมกับการนำผลการวิจัยไปใช้ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ

คำสำคัญ : มุมมองของผู้สอน ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนภาษาอังกฤษ บทบาทของผู้สอน

Abstract

In the area of learner autonomy, the emphasis has been put on learners and teaching them how to learn; therefore, teachers have a vital role to play in developing learner autonomy. The objective of this study was to investigate the teachers' perspectives of learner autonomy. Their perspectives could shed light on their readiness for learner autonomy development. This study took the form of survey research using a questionnaire and interviews to collect data from 155 teachers teaching English in five private universities in the Bangkok Metropolis. The questionnaire consisted of 4 domains which are of importance to learner autonomy, teacher's responsibilities, self-confidence of Thai students, and capacity of Thai students. Scores of the 5-point Likert Scale questionnaires were computed to find mean score and standard deviation (SD). The findings revealed that on average, teachers highly hold positive perspectives of learner autonomy ($M = 3.53$, $SD = 0.33$). Further analysis of each domain showed that the mean of the importance of learner autonomy was very high ($M = 4.46$, $SD = 0.45$). The mean of the teacher's responsibilities domain was high ($M = 3.78$, $SD = 0.45$). The mean of the self-confidence of Thai students domain was moderate ($M = 2.83$, $SD = 0.81$) and the capacity domain was moderate ($M = 3.14$, $SD = 0.56$). Discussions were done along with implications of both theoretical and pedagogical dimensions.

Keywords : teachers' perspectives, learner autonomy, English learning, teacher role

Background and Literature Review

Autonomy is broadly defined as the capacity to take charge of one's own learning and is a prerequisite of effective learning (Benson, 2001). Autonomy is thus recognized as an ultimate pedagogical goal for every educational institute to aim for and realization of individual potential (Wenden, 1987). Although learners have to be responsible for their learning, autonomous learning is not based on an assumption that learners need to learn individually and in isolation. Autonomous learning does not free the teacher from any responsibility nor provide a less important role to the teacher having fewer things to do in the autonomous learning mode (Waterhouse, 1990). Rather, the teacher's role is more crucial and innovative compared with the role in the traditional teaching approach.

To successfully promote learner autonomy, teachers need to share and take responsibility with their learners (Johnson et al., 1990). Awareness of their vital roles in the autonomous learning process is fundamental and necessarily deals with their belief and trust that learners can be developed to be autonomous (Johnson et al., *ibid.*; Little, 1990; Breen and Mann, 1997). This clearly reflects perspectives of learner autonomy of teachers as the first and foremost variable underpinning a successful learner

autonomy development as their perspectives have a causal link to their readiness to adopt pedagogical methodologies enhancing learner autonomy of their students. As Chan (2003) points out, research on teachers' perspectives of learner autonomy sheds light on how ready teachers appear to take on the autonomous learning conditions and opportunities. Therefore, this study aimed at investigating teachers' perspectives of learner autonomy. This was to understand their readiness for learner autonomy development. Meanwhile, theoretical and pedagogical implications were hoped to be derived from their perspectives.

Definition of Key Terms Learner autonomy refers to the sense of responsibility, willingness and perceived capacity of each student for all the decisions concerning all aspects of his/her learning, i.e. determine objectives, define the contents and progressions, select methods and techniques to be used, monitor the procedure of acquisition properly, and evaluate what has been acquired in and out of class. It was measured by a questionnaire.

Teachers refers to the Thai and non-Thai instructors teaching English subjects at five private universities in the Bangkok Metropolis.

Perspectives refers to teachers' belief of or attitudes towards values of

learner autonomy, teachers' responsibility, self-confidence and capacity of students to perform autonomous learning, which were measured by the questionnaire.

Research Design

Subjects

This study took the form of survey research, and its subjects were 155 teachers selected from 260 teachers in the five private universities in Bangkok by a stratified random sampling technique. Among them, 70% were Thai, while 30% were non-Thai comprising 8 nationalities: American, British, Canadian, Australian, New Zealander, South African, Burmese, and Filipina. Regarding their ages, 8.5% were in their 20s, 34% in their 30s, 29% in their 40s, and 16% in their 50s. 4% were in their 60s and up. The youngest was 20, and the oldest was 72.

The Instruments

This study employed a 5-point Likert scale questionnaire which was developed by adapting from the questionnaire on Readiness for Learner Autonomy consisting of the components of learner autonomy (Swatevacharkul, 2010) used to collect data from students. The teachers' perspectives questionnaire was adapted in terms of wordings to be used to reflect teachers' perspectives of learner autonomy. The questionnaire composed of four main

domains with 26 items, that is, 1) learner autonomy, 2) responsibility, 3) self-confidence of students to learn autonomously, and 4) capacity of students for autonomous learning. The content validity (The Index of Item Objective Congruence or IOC) was 0.84, and the reliability (the Cronbach's alpha) was 0.71.

The evaluation criteria of the questionnaire were as follows: 0.00 - 1.50 means positive perspective of learner autonomy was 'very low', 1.51 - 2.50 was 'low', 2.51 - 3.50 was 'moderate', 3.51 - 4.50 was 'high', and 4.51 - 5.00 was 'very high'.

Semi-structured interviews were also conducted with 10 teachers to gain insights.

Results

Scores of the 5-point Likert Scale questionnaires were computed to find mean score (M) and standard deviation (SD). The data analysis showed that the mean was 3.53 (SD = 0.33). This means that on average teachers' positive perspectives of learner autonomy were at a high level.

A further descriptive statistical analysis of each domain in the questionnaire was conducted in order to note interesting findings, and the results are illustrated in Table 1.

Table 1 : Mean of Teachers' Perspectives of Learner Autonomy

Domain	n	M	SD	Meaning
Importance of learner autonomy	155	4.46	0.45	High
Teacher's responsibilities	155	3.78	0.45	High
Self-confidence of Thai students	155	2.83	0.81	Moderate
Capacity of Thai students	155	3.14	0.56	Moderate

Table 1 shows that teachers' perspectives of learner autonomy were positively high in the domains of importance of learner autonomy and teacher's responsibilities with the means of 4.46 (SD = 0.45) and 3.78 (SD = 0.45) respectively. Self-confidence and capacity of Thai students for autonomous learning were perceived at the moderate level (M = 2.83, SD = 0.81 and M = 3.14 and SD = 0.56 respectively).

Analysis of each statement in each domain was performed to explore teachers' perspectives in more details. The results are shown in Tables 2-5.

Table 2: Mean of each Statement of Importance of Learner Autonomy

Domain	M	SD	Meaning
1. I think that autonomous learning is essential to improve students' English skills.	4.51	0.66	Very high
2. I think that learning how to learn successfully is essential for every student.	4.56	0.70	Very high
3. Promoting learner autonomy is a goal of my teaching.	4.22	0.68	High
4. I believe learning success has resulted from students' efforts.	4.55	0.63	Very high
5. I think learner autonomy is important to effective English learning.	4.43	0.64	High

Table 2 shows that teachers had very highly positive perspectives of importance of learner autonomy. Every statement was rated highly or very highly.

Table 3: Mean of each Statement of Teacher's Responsibilities

Domain	M	SD	Meaning
6. I think learning is students' own responsibility.	3.57	1.14	High
7. I think learning and teaching are the sole responsibility of the teacher.	2.49	1.31	Low
8. Students should take part in evaluating their learning whether it is good or bad.	4.28	0.64	High
9. Teachers must select appropriate learning methods for students.	4.10	0.94	High
10. Teachers must determine the contents.	3.54	1.02	High
11. It is the teacher's responsibility to stimulate students' interest in learning English.	4.03	0.88	High
12. It is the teacher's responsibility to set learning objectives.	3.72	0.92	High

Table 3 shows that Item 8 was rated the highest ($M = 4.28$, $SD = 0.64$), followed by Item 9 ($M = 4.10$, $SD = 0.94$). Teachers rated Item 7 the lowest ($M = 2.49$, $SD = 1.31$).

Table 4 : Mean of each Statement of Self-Confidence of Thai students

Domain	M	SD	Meaning
13. Students need the teacher to be their supporter all the time because they are not confident in their learning.	3.54	1.08	High
14. Students need the teacher to tell them clearly what they should learn and what to do in class and out of class.	3.62	1.00	High
15. Students are confident to take responsibility for their learning in and out of class.	3.12	0.98	Moderate

According to Table 4, Items 13 and 14 were highly rated ($M_s = 3.54$ and 3.62 respectively).

Table 5: Mean of each Statement of Learning Capacity of Thai students

Domain	M	SD	Meaning
16. Students have the ability to set their own learning objectives in class.	2.96	0.86	Moderate
17. Students can tell whether or not they are making learning progress.	3.24	0.98	Moderate
18. Students know their learning weak points.	3.58	0.86	High
19. Students try to improve on their learning weak points.	3.05	0.88	Moderate
20. Students usually are not able to tell about what they have learned.	3.24	0.87	Moderate
21. Students have the ability to find appropriate learning methods and techniques for themselves.	2.89	0.92	Moderate
22. Students are able to choose their own learning objective outside class.	2.88	0.90	Moderate
23. Students are able to choose learning materials outside class.	3.22	0.99	Moderate
24. Students know where they can seek knowledge.	3.57	0.87	High
25. Students can evaluate whether their learning is good or bad.	3.36	0.84	Moderate
26. Students are capable of being totally responsible for their own learning.	2.93	0.96	Moderate

Table 5 shows that teachers rated highly on Item 18 expressing that students know their learning weak points ($M = 3.58$, $SD = 0.86$), and Item 24 showing that students know where they can seek knowledge ($M = 3.57$, $SD = 0.87$). Besides these two statements, teachers moderately rated other statements. The lowest rated item was Item 22 ($M = 2.88$, $SD = 0.90$), very closely followed by Item 21 ($M = 2.89$, $SD = 0.92$).

Discussions and Implications

Discussions will be done based on the two important findings, that is, highly positive attitudes towards learner autonomy, and moderate self-confidence and capacity to learn. Implications will be drawn after the discussions.

1. Highly Positive Attitudes towards Autonomy

The empirical findings that in general teachers hold highly positive

attitudes towards learner autonomy may suggest that they are ready to take on the autonomous learning opportunity. This can be explained by the following reasons:

1.1 Self-Value of Learner Autonomy

The highly positive perspective of learner autonomy is likely to result from the value of learner autonomy perceived by the teachers. They strongly believe that learner autonomy which is a capacity and effort of students to perform their learning and learn how to learn successfully is essential to improve students' English learning. There are a few reasons why the teachers think learner autonomy is important.

First, every teacher agrees that learner autonomy is important or very important since it leads to life-long learning. Autonomous learners are the ones who know how to learn effectively according to their own learning styles. Besides that, learner autonomy which can be promoted by having students perform tasks outside class increases students' engagement in their learning. Only once or twice a week in class learning is not adequate for students to improve or master their English. They need more practice on their own outside class, and this leaves room for students to exercise their autonomy for extended tasks. Moreover, learner autonomy contains the value as a contribution to society

development. Some teachers value learner autonomy beyond the school context. Learner autonomy develops students' critical thinking skill which is the essential characteristic of people in a current knowledge-based society. Traditional instruction does not empower students to make right decisions for themselves and definitely not for others. In contrast, learner autonomy can make a great contribution to social and political change.

Implications are therefore as follows. First, it deals with the teachers' awareness to develop learner autonomy. Clearly, teachers viewed learner autonomy important as it leads to life-long learning and contributes to a development of society. Besides, teachers perceived that it is their responsibility to promote learner autonomy. This is the first and a theoretical foundation step for learner autonomy development. Teachers' perspective of or belief in the value of learner autonomy has an effect in students' learning and beliefs, and it will be reflected in the teachers' teaching. Meanwhile, this will become a learning experience for the students. Importantly, teaching needs to have a favourable impact on learning.

Second, over emphasis must not be over put on theoretical value than pedagogical value. The teachers' perspective of the value of learner autonomy and their awareness to promote

it must be concretely reflected. In other words, it must not be because of the theory that drives the teachers to positively perceive the value of learner autonomy, but their pedagogies have to reflect their belief. Some teachers mentioned that they valued learner autonomy due to its benefits to effective learning. However, when asked about their roles, they said 'teacher-centred' and 'lecturer' as their responses to learner autonomy development. This shows that belief and practice do not harmoniously go hand in hand. Teachers must not only fashionably pay attention to the value of learner autonomy as the end to effective learning, but they need to seriously believe in the means, and their pedagogies must gear students towards learner autonomy. As Shaw (2008: 188) points out the problem, most language teachers nowadays would argue that they believe in learner autonomy in language learning – the issue is actually one about means rather ends, and whens rather than ifs.

1.2 Integral Relationship between Learner Autonomy and Teacher Autonomy

The existing relationship between learner autonomy development and teacher autonomy which supports the conceptualization of teacher autonomy in terms of teachers' responsibility is the second reason that may explain the highly positive perspective of learner autonomy

of the teachers in this study. In other words, teachers have and exercise teacher autonomy to develop autonomy of their students.

The following is the evidence supporting the fact that theoretically and practically, learner and teacher autonomy are closely related and interdependent. First, the finding on the high responsibility of teachers to help students develop their learner autonomy well supports what Little (1995:179) points out regarding teacher autonomy:

Genuinely successful teachers have always been autonomous in the sense of having a strong sense of personal responsibility for their teaching, exercising via continuous reflection and analysis the highest possible degree of affective and cognitive control of the teaching process, and exploiting the freedom that this confers.

Second, the qualitative findings on the most important role as a teacher showed different roles in the view of the teachers in the autonomous learning mode, namely, facilitator, helper, supporter, guide, and counsellor, promoter of autonomous learning and builder of learning motivation. Many teachers

reported that they needed to play many different roles in order to assist their students in terms of both cognitive and affective domains. In addition, they tried to encourage students to think, which is one of the characteristics of autonomous learners. These roles clearly reflect the teachers' perspectives of their responsibility to help students become autonomous. This perspective strongly supports what Little (1990) argues that "autonomy does not result in a lack of responsibility on the teacher side in the formal instruction. ...".

The implication is called on shared responsibilities between teachers and students. It is not only the students who have to take responsibility for their learning but also the teachers who have to take responsibility for their teaching to enhance learner autonomy. The mutual relationship between students and teachers, or learner autonomy and teacher autonomy is made clear. Both parties need to take an active part in the learning process. It should not be only the students to be blamed for their inability to improve their capacity to learn autonomously.

2. Moderate Self-Confidence and Capacity to Learn Autonomously

The findings on the teachers' perspectives of students' self-confidence and capacity to learn autonomously, which were at the moderate levels, can be explained as follows:

2.1 Low Language Skills and Ability

The first reason may be owing to ineffective English skills and ability that are not at the level to perform autonomous learning effectively. Students' self-confidence is one of the main factors, which was reported by the teachers as a hindrance of learner autonomy development. The interviews revealed some insights.

I think students have moderate self-confidence for their autonomous learning. This is due to a few reasons. First, it's because of their English background which is not satisfactory. Their family background and their past learning experience are the next two reasons. ...

It should be noted that the subject students in this present study did not pass the national entrance examination which includes an English proficiency test and which screens better learning ability students for state universities. Consequently, it might be possible to make a generalisation that the students in the Thai private universities are of less academic capability when compared to their counterparts in the state universities; therefore, their low language skills and learning abilities are pointed out.

An implication is firstly on boosting students' self-confidence to learn auto-

mously. Their English language skills and ability, which affect learning confidence, reflect a causal relationship between cognitive ability and affective dimension, another important learner factor that influences students' effective learning. Students feel unconfident about their learning because they lack cognitive skills. Their English knowledge foundations are not strong enough, and this is considered as an obstacle for autonomous learning. This supports the view of Cotterall (1995) that learner confidence possibly deriving from their perception of their previous learning experience correlates with a belief in study, which has an effect on learning outcome. Therefore, this invites the teachers to consider how to help boost students' learning confidence.

According to Dornyei (2001), the notion of 'confidence' is closely related to concepts like 'self-confidence', 'self-esteem', 'self-efficiency', and 'anxiety'. He suggests that teachers should protect students' self-esteem and increase their self-confidence, which are the foundation of students' learning success. One way that teachers can do this is by providing strategy training of both cognitive and metacognitive strategies. As pointed out by Cotterall (1995: 202),

... learners need to be aware of the role of cognitive and affective variables in language learning, of how language works and how strategies influence learning. Such awareness can enhance the quality of thinking and task engagement.

The second implication is on maintaining intrinsic learning motivation. With learning strategy awareness that increases students' learning and task engagement, learning motivation can be maintained. The engagement of students in autonomous learning, which requires them to exercise learning strategies, will gradually provide students a positive learning experience. A sense of learning achievement will be perceived as a result of their own effort. Once the positive learning feeling and a sense of learning success are created, students will willingly continue their learning engagement, or they will have the desire to learn (Breen and Mann, 1997), and this is the effective way to maintain learning motivation especially intrinsic motivation. According to Ushioda (1996), it is important for students to develop their own potential as they experience it. A sense of competence and mastery, enjoyment, satisfaction, and pride, etc. will build a sense of doing tasks in an intrinsically satisfying manner. Such learning is by definition autonomous.

2.2 The Impact of Thai Educational System

The traditional Thai educational system that is claimed to emphasise memorisation and rote learning as well as the authority of the teachers is believed by many teachers that it hinders a development of learner autonomy. One teacher pointed this out:

... In the past – about 15 years ago the Thai educational system was not effective. It did not train students to think critically and focused on memorization. However, I think the trend is very promising. A development of learner autonomy should be better and better because the curricular put emphasis on thinking more and more. Since teachers teach according to the curricular, the curricular have to be changed.

One characteristic of autonomous learners is self-confidence to perform their own autonomous learning. The Thai educational system which is influenced by Thai culture as a collectivist society where independence is not encouraged therefore contributes to students' self-confidence and capacity to perform autonomous learning. In the collectivist societies students expect to learn how to do rather than how to learn like in the individualist

societies. Besides that, the large power distance makes students accept inequality in power and respect teacher's authority (Hofstede, 1986).

The implication is therefore drawn for teacher professional development. Dam (2003) argues that learner autonomy development will be successful if teachers are aware of their vital role in the autonomous learning process. However, it cannot be denied that the negative impact of the Thai educational system is not only on students, but also on teachers. This is the reason why a teacher him/herself is one of the hindrances of learner autonomy development, according to the finding from the interview. Apparently, some teachers appear to be the products of the traditional Thai educational system, and this may hamper teachers' knowledge on learner autonomy and how to implement it.

I think it is about the teachers' perceptions or believes towards autonomous learning. Some teachers might not understand the clear concepts of it. So, they can't promote such ideas to the students and can't manage to help students learn autonomously.

Teachers must not be a follower of the educational system. Rather, they must be an active agent in their own professional development and act as a reflective practitioner aiming at learner autonomy in their teaching process. Teachers need to empower themselves by equipping themselves with pedagogical knowledge and expertise to enhance learner autonomy. Therefore, teacher education on learner autonomy and how to implement it successfully are essential. The teacher education programme needs to produce sophisticated teachers who have knowledge, skills and expertise to help students exercise their autonomy and to handle all possible constraints.

Conclusion

The highly positive attitudes towards learner autonomy of the teachers seem to suggest their readiness to adopt an autonomous learning approach, which is a very promising trend. However, their appreciation of the value of learner autonomy should be reflected in their teaching practice. This therefore requires further research on investigating how teachers turn their attitudes towards and beliefs of the value of learner autonomy into pedagogical practice. By so doing, it is possible to see whether and how learner autonomy has a place in an actual classroom.

References

- Benson, P. (2001). **Teaching and researching autonomy in language learning**. London: Longman.
- Breen, M. and Mann, S. (1997). Shooting arrows at the sum: perspectives on a pedagogy for autonomy. In P. Benson & P. Voller (Eds.), **Autonomy & Independence in Language Learning**. London: Longman, 132-149.
- Chan, V. (2003). Autonomous language learning: teachers' perspectives. **Teaching in Higher Education**. 8: 33-54.
- Cotterall, S. (1995). Readiness for autonomy: investigating learner beliefs. **System**. 23 (2): 195-205.
- Dam, L. (2003). Developing learner autonomy: the teacher's responsibility. In D. Little, J. Ridley, and E. Ushioda (Eds.), **Learner Autonomy in the Foreign Language Classroom**. Authentik, 135-146.
- Dornyei, Z. (2001). **Motivational strategies in the language classroom**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hofstede, G. (1986). Cultural differences in teaching and learning. **International Journal of Intercultural Relations**. 10: 301-320.
- Johnson, J., Pardesi, H. and Paine, C. (1990). Autonomy in our primary school. In I. Gathercole (Ed.), **Autonomy in Language Learning**. London: CILT, 46-54.
- Little, D. (1990). Autonomy in language learning. In I. Gathercole (Ed.), **Autonomy in Language Learning**. London, CILT: 7-15.
- Little, D. (1995). Learning as dialogue: the dependence of learner autonomy on teacher. **System**. 23 (2): 175-181.
- Shaw, J. (2008). Teachers working together: What do we talk about when we talk about autonomy? In T. Lamb & H. Reinders (Eds.), **Learner and Teacher Autonomy**. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 187-204.
- Swatevacharkul, R. (2010). Are Tertiary Students Ready for Learner Autonomy? **Suthiparithat**. 74: 39-60.
- Ushioda, E. (1996). **Learner autonomy 5: The role of motivation**. Dublin: Authentik.
- Waterhouse, P. (1990). Supported self-study across the curriculum. In I. Gathercole (Ed.), **Autonomy in Language Learning**. London: CILT, 4-6.
- Wenden, A. (1987). Conceptual background and utility. In A. Wenden & J. Rubin (Eds.), **Learner Strategies in Language Learning**. Hertfordshire: Prentice Hall International, 3-13.

รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

Applications of Linear Programming for agricultural
production planning and monitoring the implementation
of the philosophy of sufficiency economy.

ปรเมศวร์ ศิริรัตน์ *

Porames Siriratana

รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา และ (2) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต เขตละ 9 คน รวมทั้งสิ้น 450 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายจากคณะกรรมการสถานศึกษาในแต่ละเขต เขตละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 250 คน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งบริหารการศึกษาหรือเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และรับผิดชอบในการบริหารการศึกษาตามอัธยาศัยระดับจังหวัด ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 19 คน เพื่อสัมภาษณ์ประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารคณะกรรมการสถานศึกษา 2) เป้าประสงค์ในการพัฒนา 3) หลักสูตร 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษา 5) วิธีการพัฒนา และ 6) ปัญหาในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อได้ข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์และสร้างรูปแบบจำลองการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา หลังจากได้รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา แล้วผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 19 คน ร่วมกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของรูปแบบ แล้วนำมาปรับปรุง เพื่อได้รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยปรากฏว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สำหรับความต้องการในการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ และงานด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการระดมทุนทางสังคมและทรัพยากรจากชุมชน และด้านการติดตามและเสนอแนะผลงานอยู่ในระดับปานกลาง

รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า มี 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ระบบการบริหาร ซึ่งต้องมีหลักการกระจายอำนาจ การบริหารโดยธรรมาภิบาล และมีส่วนร่วม เป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะเชิงความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ส่วนที่ 2 หลักสูตรเพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถาน

ศึกษา และส่วนที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการบริหาร PDCA และวิธีการพัฒนา 3) ผลผลิต ได้แก่ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิต 4) เงื่อนไขความสำเร็จ ในด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ สื่อและวิธีการที่นำมาพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาเหมาะสมกับ ความแตกต่างของบุคคล การคัดเลือกคณะกรรมการด้วยความโปร่งใส การสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารต่อการบริหารแบบคณะกรรมการ เงื่อนไขความสำเร็จในด้านกระบวนการคือ การนำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการบริหารทั้งระบบ

ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับใน 3 ประเด็นนี้ คือ ยอมรับในรูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ยอมรับองค์ประกอบต่างๆ ในแผนภาพรูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา และเห็นว่า มี ความเหมาะสมในการนำรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาไปใช้

คำสำคัญ (Keywords) : คณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานครรูปแบบการพัฒนา

1. บทนำ

หลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารไปสู่สถานศึกษา คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หน่วยงานบริหารในส่วนกลาง ย่อมให้หน่วยงานในระดับล่าง หรือระดับผู้ปฏิบัติมีอำนาจตัดสินใจทางการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเอง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรจากทุกส่วนของสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กำหนดให้มีคณะกรรมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากชุมชนและองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนตลอดจนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ในพื้นที่สามารถเข้ามาเป็นกรรมการ ร่วมให้การสนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ประชาชน องค์กร และสถาบันสังคมกับเขตพื้นที่การศึกษา และนวัตกรรมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552 : 6-7)

การจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการที่ผ่านมาในด้านการบริหารจัดการพบว่ายังไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ทั้งสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามเป้าหมายรวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาระบบการศึกษา

ธิการ ซึ่งพบปัญหาสำคัญ 6 ประการคือ การรวมศูนย์อำนาจไว้ในส่วนกลาง การขาดเอกภาพในการบริหาร การขาดประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะ ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ยังไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมาย รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง แม้จะได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 แล้ว แต่หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานและจัดการศึกษาเท่าที่ควร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552 : 6-7)

นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการพบว่าในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมทั้งการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา แม้จะได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 แล้ว หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานและจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพบว่า มีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว 381 แห่ง การจัดการศึกษาของเอกชนยังไม่มีขยายตัวเท่าที่ควร ในปี 2550

สัดส่วนนักเรียนเอกชนชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา มีเพียงร้อยละ 17.8 และ 17.1 ตามลำดับ ส่วนสถานประกอบการและสถาบันต่างๆ มีส่วนร่วมจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนน้อยมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552 : 6-7)

เนื่องจากปัญหาด้านประสิทธิภาพการบริหารและจัดการศึกษาส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาอันได้แก่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้นรัฐบาลจึงจัดให้มีกฎหมายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เรียกว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดแนวทางการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 9 ซึ่งมีใจความสำคัญเกี่ยวกับ มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษามีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 6)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย หลักการสำคัญ 5 ประการ คือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้วยหลักการดังกล่าวนี้จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการบริหารในลักษณะนี้จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ

และประสิทธิผล ในการบริหารและจัดการศึกษามากกว่าเดิม (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543 : 17)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 29 ปีเศษ การดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยครอบคลุมภารกิจหลัก 3 ประการ คือ 1) จัดการศึกษานอกสถานศึกษาโดยจัดการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกระบบสถานศึกษาให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งการอ่านออกเขียนได้และการศึกษาต่อเนื่องสายสามัญ ระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายและการศึกษาสายอาชีพ ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพ) 2) ส่งเสริมการศึกษาในระบบสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในระบบสถานศึกษาในรูปแบบของรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษาการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและการจัดนิทรรศการวิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา 3) ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยโดยจัดกิจกรรมบริการข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ให้กับนักเรียนนักศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบสถานศึกษาและประชาชนทั่วไปในรูปแบบของห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน(เดิมเรียกที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาและรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นต้น กิจกรรมและบริการการศึกษานอกสถานศึกษาที่จัดให้กับกลุ่มเป้าหมายมุ่งเน้นด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาและฝึกอบรมด้านอาชีพและการบริการข่าวสารข้อมูลเป็นหลัก แต่จะมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมบ้างในบางช่วงบางสมัยขึ้นอยู่กับแนวคิดหรือนโยบายการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เช่น

ปัจจุบันกิจกรรมการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมี 4 กิจกรรมคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนโดยใช้สถานศึกษาทั้งในส่วนกลางซึ่งเรียกว่าศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตจำนวน 50 เขตและในส่วนภูมิภาคใช้ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมีจำนวน 987 แห่งมีการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงใน 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป สำหรับสาระที่แสดงให้เห็นถึงการยึดหลักแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเช่นในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารด้วยคณะกรรมการในทุกระดับทั้งในระดับประเทศระดับท้องถิ่นและระดับสถานศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 123 ก) และมาตรา 40 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนครูผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กร

ศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 20) นอกจากนี้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 มาตรา 19 ได้บัญญัติว่าคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญในฐานะผู้กำหนดนโยบายกำกับติดตามส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ ไปสู่คุณภาพที่พึงประสงค์ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งคัดเลือกมาจากผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นกรรมการ และเลขานุการรวมจำนวน 9 คนได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเมืองการปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความมั่นคง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข

จากข้อมูลและเหตุผลที่ได้จากการศึกษาข้างต้นไปสู่ฐานความคิดที่ว่า ในอนาคตคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญในการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของระบบการศึกษาไทย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยกระดับการศึกษาในภาพรวมของประเทศต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาประจำสถานศึกษาประเภทศึกษา พุทธศักราช 2525 กำหนดให้สถานศึกษาประเภทศึกษา มีกรรมการสถานศึกษาแต่ละ 5 - 15 คน

เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแสวงหาความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่สถานศึกษา แต่ผลการวิจัยหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาในห้วงเวลาดังกล่าวประสบปัญหาในการดำเนินงานทั้งในด้านบทบาทและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ (รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์, 2548. หน้า 4)

เมื่อพุทธศักราช 2527 เปลี่ยนศิริรังสรรค์กุล ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำสถานศึกษาประถมศึกษาและครูเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการประจำสถานศึกษาประถมศึกษาศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาประจำสถานศึกษาประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติจริงในทุกบทบาทอยู่ในระดับน้อย และประสบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรและส่วนใหญ่มุ่งประกอบอาชีพของตนมากกว่าจึงไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสถานศึกษาอย่างเต็มที่

ในปีพุทธศักราช 2531 ประกอบคุณารักษ์และคณะได้ศึกษาโครงการกรรมการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์และความร่วมมือขององค์กรชุมชน (คณะกรรมการสถานศึกษา) ต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาพบว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำสถานศึกษาประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 ยังไม่มีความชัดเจนมากพอทั้งในเรื่องโครงสร้างจำนวนและบทบาทหน้าที่ของกรรมการทำให้ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงานตามมาและส่งผลให้

การดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีผลต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเท่าที่ควร

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2533 ไพโรจน์พรหมมีเนตร วิจัยเรื่องการปฏิบัติงานของกรรมการสถานศึกษายังมีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่สถานศึกษาน้อยโดยกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่ได้ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา

นอกจากนี้หลังจากประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาได้ 12 ปี คือพุทธศักราช 2537 กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Program : UNDP) โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งนี้มีสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเข้าร่วมโครงการจังหวัดละ 10 สถานศึกษาจาก 13 จังหวัดใน 12 เขตการศึกษาทั่วประเทศซึ่งผลการดำเนินงานตามโครงการวิจัยดังกล่าวได้ข้อสรุปในลักษณะเดียวกันโดยผลการวิจัยพบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะการบริจาคทรัพย์สินและร่วมพัฒนาสถานศึกษาเฉพาะตามที่สถานศึกษาร้องขอโดยมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นน้อยมาก

ผลการวิจัยในโครงการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารสถานศึกษาด้วยคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่งโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศยกเลิกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาที่ใช้อยู่และประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ

สถานศึกษาประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 ใช้แทนระเบียบเดิมเพื่อปรับโครงสร้างของกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาประถมศึกษาใหม่โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาประถมศึกษาทุกโรงเรียนละ 9 - 15 คนมีองค์ประกอบที่มาจากบุคคล 3 ฝ่ายเท่าๆ กันได้แก่ 1) ฝ่ายผู้บริหารและข้าราชการครูในสถานศึกษา 2) ฝ่ายผู้ปกครองและศิษย์เก่าและ 3) ฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายในแผนแม่บทและแผนการพัฒนาให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของสถานศึกษารวมทั้งแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษาตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาจะเห็นว่าการปรับโครงสร้างของคณะกรรมการสถานศึกษาดังกล่าวได้กำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาให้กว้างขวางขึ้นรวมทั้งมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการที่ชัดเจนมากขึ้นนอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติยังได้จัดทำเอกสารขึ้นในปี 2540 เพื่อชี้แจงให้ผู้บริหารครูและคณะกรรมการสถานศึกษาทราบแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาและช่วยให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามหลังการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 แล้วผลการวิจัยหลายเรื่องยังคงแสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาด้วยคณะกรรมการ ของไทยตามระเบียบดังกล่าวยังคงประสบปัญหาและมีข้อจำกัดในการดำเนินงานอยู่เช่นเดิม เช่น

สัญญา อภิบาลกุล (2545) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมการบริหารและการจัดการศึกษา ปัจจุบันโดยภาพรวมกรรมการสถานศึกษาไม่ค่อยกล้าลงความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการไม่มีส่วนในการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียน ขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่มีเวลาพอ และมักจะถูกขอบริจาคทรัพย์สิน สำหรับสถานศึกษาในสังกัดอื่นๆ พร้อมรับการบริหารโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเช่นกัน เช่น สำนักบริหารศึกษาท้องถิ่นกรมการปกครอง กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดของตนมีคณะกรรมการสถานศึกษาโดยอิงตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 และกรุงเทพมหานครได้ประกาศระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2543

ในส่วนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 มาตรา 19 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วยคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือ ต่อมาสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ประกาศกำหนด จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาของประธานและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งอำนาจ

หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามประกาศลงวันที่ 24 ตุลาคม 2551 ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามพระราชบัญญัติและประกาศดังกล่าว จึงได้กำหนดแนวทางการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ประธานกรรมการซึ่งคัดเลือกมาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่งรวมจำนวน 9 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่านประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาสังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเมือง การปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความมั่นคง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข

หลังจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา และดำเนินการบริหารในรูปคณะกรรมการในระยะหนึ่ง พบว่ามีปัญหาในการดำเนินการหลายประการด้วยกัน เช่น การดำเนินงานยังมีขอบเขตจำกัดอยู่เฉพาะการที่ชุมชนเข้ามาส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการแสวงหาทรัพยากรด้านวัตถุแก่สถานศึกษาและร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดเป็นครั้งคราว รวมทั้งคณะกรรมการยังไม่สามารถสร้างกลไกให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง นอกจากนี้พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษายัง

ไม่เข้าใจและไม่สนใจการศึกษาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณ บุญเจือ (2541) ที่พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาการปฏิบัติงานด้านการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาสถานศึกษา หรือ ศิริวัตร บุญประสบ (2541) ที่พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา เนื่องจากมีภาระหน้าที่ประจำและประกอบอาชีพส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของหลายๆ คนที่พบว่า คณะกรรมการศึกษาปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ปัญหาการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ ชาวบ้านส่วนมากยากจน จึงช่วยเหลือสถานศึกษาได้น้อย ส่วนใหญ่มุ่งประกอบอาชีพจึงปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มที่และงานวิจัยของ พินิจ จำปาหอม (2543) พบว่าขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานและเข้าร่วมพัฒนาสถานศึกษาน้อย ขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบของทางราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันท์ คำจันทร์ (2544) ซึ่งผลการวิจัยของ ปฐม พุกกะหาญ (2540) ได้จัดลำดับปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาจากมากไปน้อย คือ ปัญหาด้านการประสานงาน ด้านความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านสรุปผล การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประกอบกับการบริหารในรูปของคณะกรรมการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพิ่งประกาศใช้ จึงมีปัญหาในการดำเนินการ ไม่สามารถดึงศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่ ไม่สามารถแก้ปัญหาและ

อุปสรรคในการดำเนินงาน โดยเฉพาะการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาให้มีความรู้ความ เข้าใจในบทบาทและหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย (กศน.) ซึ่งคณะกรรมการมาจาก หลากหลายสาขาหลากหลายอาชีพหลากหลาย ระดับการศึกษาย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่าง กันประธานกรรมการซึ่งคัดเลือกมาจากผู้ทรง คุณวุฒิกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นกรรมการและ เลขานุการรวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คนได้แก่ผู้ทรง คุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนา สังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อม ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การเมืองการปกครองผู้ทรงคุณวุฒิด้านความ มั่นคง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสารสนเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุขทำให้ การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการ สถานศึกษายังไม่กลมกลืนเท่าที่ควร

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา อัธยาศัยกรุงเทพมหานครพบว่า มีคณะ กรรมการสถานศึกษาบางสถานศึกษาลาออกใน ขณะที่ยังไม่ครบวาระมีการสับเปลี่ยนตำแหน่ง ในคณะกรรมการสถานศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จำนวนคณะกรรมการ สถานศึกษาจากชุมชนเข้าร่วมประชุมน้อยห ลายสถานศึกษายังไม่เคยรายงานผลการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาไปยังสำนักงานส่ง เสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย อาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการสถาน ศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองไม่เห็นความ สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามสถานะของตนเอง หรือมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานปัญหาดัง กล่าวจึงมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถาน ศึกษา และประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษา ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542

จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับ การกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ทุก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาน อกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพิ่งจะ ดำเนินการช่วงปีพุทธศักราช 2552 ผู้วิจัย ในฐานะผู้บริหารการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษา และนำเสนอ “รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาน อกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร” เพื่อมุ่งหวังให้ได้ข้อมูลจาก การศึกษาครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางที่สำคัญใน การนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการ ศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) เพื่อนำไปสู่การ จัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความ ต้องการในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา โดย ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหาร การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 19 คน ใน 6 ประเด็นคือ หน่วยงานในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา เป้าหมายในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา การพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาในด้านต่างๆ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษา วิธีการที่จะพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา และปัญหาที่ประสบในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำร่างรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อได้ร่างรูปแบบแล้วก็จัดดำเนินการอภิปรายกลุ่ม (Focus group) โดยใช้ร่างรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร และจัดทำรายงานผลการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือ

1.1 แบบสอบถาม

1. ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ คณะกรรมการสถานศึกษา ความต้องการในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา โดยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบเนื้อหาของแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล และวิธีการสร้างแบบสอบถามของ ลิเคิร์ท เพื่อนำมาเป็นโครงสร้างแบบสอบถามตามกรอบเนื้อหา และโครงสร้างเครื่องมือ

3. สร้างแบบสอบถาม ตามโครงสร้างแบบสอบถาม และกรอบเนื้อหาที่สังเคราะห์ไว้ตามข้อ 1 และข้อ 2 ได้แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ได้ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานะของผู้ทรงคุณวุฒิ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งมีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาตามบทบาทหน้าที่ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (5 Level Likert Scale)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป นำไปเป็นแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.6-1.0

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ยุเชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 27 คน

7. นำแบบสอบถามที่ไปทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้หลักสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า สัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.90

8. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เป็นเครื่องมือ ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 19 คน ใน 6 ประเด็นคือ หน่วยงานในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา เป้าหมายในการพัฒนา การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาในด้านต่างๆ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการ วิธีการที่จะพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา และปัญหาที่ประสบในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา

1.2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ ตัวแปรหรือประเด็นที่ต้องการทราบข้อมูล

2. สร้างข้อคำถามให้สัมพันธ์กับประเด็นหรือคำสำคัญที่ต้องการทราบข้อมูลโดยยึดหลักดังนี้

2.1 ไม่ใช้คำถามที่เป็นการจูงใจให้เกิดคำตอบที่ต้องการ

2.2 ไม่ใช้คำถามที่ทำให้ผู้ตอบรู้สึกต่อต้าน หรือทำให้เกิดอคติในการตอบข้อมูล

2.3 ไม่ใช้คำถามที่เป็นความขัดแย้งค่านิยมของสังคม เพราะผู้ตอบจะตอบตามค่านิยมทำให้ไม่ได้รับความจริง

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ออกแบบข้อคำถามไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะใกล้เคียง

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถาม

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในด้านความถูกต้องด้านเนื้อหา การใช้ภาษา ความชัดเจนของข้อคำถาม กับผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2. ทำการปรับปรุง แก้ไข เครื่องมือตามข้อเสนอแนะ ของประธานและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นลำดับต่อไป

2.2 แบบสัมภาษณ์

1. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบเนื้อหา ภาษา สำนวนที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหา

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไข และผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีจัดส่งทางไปรษณีย์ไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อให้จัดเก็บข้อมูลส่งคืนทางไปรษณีย์ที่ผู้วิจัยสอดซองจดหมายติดแสตมป์ไปให้ จำนวน 250 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 250 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์จากแหล่งข้อมูล จำนวน 19 คนโดยสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง ตามคู่มือการสัมภาษณ์ มีการกำหนดวันที่จะไปทำการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งนัดหมายไว้ล่วงหน้า ส่งแบบสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์จริง 15 วัน

ในการสัมภาษณ์ใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อบันทึกการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้จัดทำกรสนทนากลุ่ม (Focus Group) ขึ้นในวันที่ 22 กันยายน 2554 เวลา 09.00 - 12.00 น. ณ ห้องธานี โรงแรมเอสดี อเวนิว แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 แบบสอบถาม

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

6.2 แบบสัมภาษณ์

วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) โดยการนำเอกสารที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมาวิเคราะห์เนื้อหา จับประเด็นเพื่อตีความ และสร้างข้อสรุป โดยผู้วิจัยทำการถอดการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แล้วนำเนื้อหาการสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล ตามประเด็นที่กำหนดไว้ จากนั้นนำเนื้อหาการสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมาวิเคราะห์และสรุปความสอดคล้องของแนวคิด ทักษะในภาพรวมของผู้ทรงคุณวุฒิโดยสรุปประเด็นในรูปของความเป็นรายการ จากนั้นนำเสนอสรุปเนื้อหาข้อมูลให้ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

6.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับผลของการ Focus Group ในการนำเสนอรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการหาข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียง

7. การสร้างและพัฒนากระบวนการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนดำเนินการสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้วิจัยดังนี้

1. สังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการสังเคราะห์ ข้อมูลคณะกรรมการสถานศึกษา และหาแนวทาง การพัฒนาโดยผู้วิจัยจัดทำร่างรูปแบบการพัฒนา

ให้ครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้ คือ กลุ่มงาน ที่รับผิดชอบพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา เป้าหมายในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ในด้านบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษา วิธีการที่จะพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา และเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนา

2. กำหนดรายละเอียดในการจัดทำรูปแบบ ในการพัฒนา ประกอบด้วย ระบบการพัฒนา ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ เป้าหมายในการพัฒนา หลักสูตรพัฒนาด้านบทบาทหน้าที่ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านกระบวนการ (Processes) ได้แก่ กระบวนการบริหาร วิธีการพัฒนา ด้านผลผลิต ได้แก่ ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความตระหนัก ความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม และเงื่อนไขความสำเร็จ

3. จัดดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้ร่างจากการสังเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนา และ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตามความลำดับขั้น

8. การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่บันทึกเสียง และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มาแก้ไขปรับปรุง และสรุปผล รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และจัดทำรายงานการวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อไป

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานและความต้องการพัฒนาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ข้อมูลพบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานและมีความต้องการพัฒนาของคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร พบว่า ตัวแปรด้านต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานะของผู้ทรงคุณวุฒิ วุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา หรือการบริหารการศึกษา โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ช่วงอายุน้อยกว่า 30 ปี และ 51 – 60 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเมืองและการปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีปริญญาตรี และผู้ทรงคุณวุฒิด้านประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา หรือการบริหารการศึกษา 3 – 10 ปี

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคณะกรรมการ

สถานศึกษา จำแนกตามสภาพบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

2.1) ด้านปัญหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ด้านการให้คำปรึกษาและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ พบว่า โดยภาพรวมสภาพปัญหาการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับปัญหาได้ดังนี้ การอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ สถานศึกษาเผยแพร่สภาพปัจจุบันทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีของชุมชน/ท้องถิ่น ที่ตั้งของสถานศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนกำกับติดตามงาน พิจารณาและเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมในการกำกับติดตามงาน และกำกับติดตามงานร่วมกับสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ ด้านการระดมทุนทางสังคมและทรัพยากรจากชุมชน พบว่า โดยภาพรวมสภาพปัญหาการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับปัญหาดังนี้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลและแหล่งวิทยากร จัดหาวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งต่างๆ และการให้การสนับสนุนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการหารายได้และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ด้านการติดตามและเสนอแนะผลงาน พบว่า โดยภาพรวมสภาพปัญหาการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับปัญหาได้ดังนี้ สถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานศึกษาให้คณะกรรมการสถาน

ศึกษามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สถานศึกษา และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากร และให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน ด้านงานอื่นๆ พบว่า โดยภาพรวมสภาพปัญหาการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับปัญหาได้ดังนี้ สถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ใช้วิธีการจัดบรรยากาศและสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษาให้ร่มรื่น สวยงาม และสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษาและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.2) ความต้องการในการพัฒนาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ มีดังนี้ ด้านการให้คำปรึกษาและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะพบว่า ข้อที่มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้ และให้สถานศึกษาเผยแพร่สภาพปัจจุบันทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยีของชุมชน/ท้องถิ่น ที่ตั้งของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ ด้านการระดมทุนทางสังคมและทรัพยากรจากชุมชนพบว่า รวมความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับตามความต้องการได้ดังนี้ ต้องการพัฒนาเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา ข้อมูลและแหล่งวิทยากร จัดหาวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งต่างๆ และการให้การสนับสนุนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ของสถานศึกษา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมให้สถานศึกษานำผลการปฏิบัติงานเป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาต่อไป ด้านการติดตามและเสนอแนะผลงาน ต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ เรียงลำดับความต้องการได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สถานศึกษา และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและด้านงานอื่นๆ พบว่า มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับความต้องการได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ใช้วิธีการจัดบรรยากาศและสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษาให้ร่มรื่น สวยงาม และการมีส่วนร่วมในการหาอุปกรณ์การศึกษาและสิ่งจำเป็นให้แก่ผู้เรียน

9.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อคำถามข้อที่ 1 กลุ่มงานที่มีหน้าที่พัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ในระดับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ ด้านนโยบาย แผนปฏิบัติงาน แผนงาน โครงการ ควรให้กลุ่มงานยุทธศาสตร์ และการพัฒนา เป็นกลุ่มงานหลัก ซึ่งต้องรับผิดชอบงานเลขานุการ

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอยู่แล้ว ส่วนด้านพัฒนาเกี่ยวกับงานวิชาการ ควรให้งานนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา รับผิดชอบ ให้กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา รับผิดชอบ ในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนกลุ่มงานอื่น รับผิดชอบพัฒนาในเรื่องเกี่ยวข้อง ตามลักษณะของโครงสร้างการบริหารงานศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้อคำถามข้อที่ 2 เป้าหมายในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ควรพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นำไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเพิ่มประสบการณ์ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ในภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้ง 4 เรื่อง คือ ความรู้เข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรของสถานศึกษาจนสามารถให้ข้อเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบได้ นอกจากนี้ได้เสนอแนะเพิ่มเกี่ยวกับเป้าหมายเชิงคุณภาพ ได้แก่ เป้าหมายด้านสมรรถนะ ควรให้มีสมรรถนะ 3 ด้าน คือ สมรรถนะเชิงความรู้ (cognitive competency) สมรรถนะเชิงเจตคติ (affective competency) และสมรรถนะเชิงปฏิบัติ (performance competency) เป้าหมายเชิงคุณภาพ ได้แก่ เป้าหมายด้านสร้างความตระหนัก ด้านระดับการจัดการ

ศึกษา และด้านอื่นๆ เช่น การส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสถานศึกษา เป็นตัวอย่างในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำ เป็นนักประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือสถานศึกษา การมีส่วนร่วมและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการพัฒนาจัดการศึกษาอย่างจริงจัง และมีความเสียสละอย่างแท้จริง มีความรู้และความสามารถในการนิเทศ และการประเมินผล กิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมกับสถานศึกษา มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และสามารถออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้เรียนที่เหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพของประชาชน และชุมชน สร้างภาคี เครือข่ายของคณะกรรมการสถานศึกษาในรูปแบบ สมาคม ชมรม ฯลฯ

ข้อคำถามข้อที่ 3 เกี่ยวกับกับบทบาทหน้าที่ มีดังนี้

1) การให้คำปรึกษา และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา การบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ ถือว่าเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมยึดหลักธรรมาภิบาล ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายของ การดำเนินงาน การจัดแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ กรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมมา ตั้งแต่เริ่มแรก โดยให้มีตัวแทนของคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมเป็นกรรมการในร่างแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ เมื่อจัดแผนเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งคณะ เพื่อขอความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นควรต้องพัฒนาคณะกรรมการในเรื่องต่างๆ ดังนี้คือ

2) การส่งเสริมให้มีการระดมทุนทางสังคม และทรัพยากรจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ และเอกชน โดยพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาในเรื่องเหล่านี้ คือ การประสานแผนการปฏิบัติงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการจัดการศึกษา การจัดตั้งมูลนิธิเพื่อ การศึกษาตลอดชีวิตโดยการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน การจัดการความรู้ท้องถิ่น เพื่อการเผยแพร่ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นรูปธรรม การใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ และการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้หรือแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น

3) การติดตามและเสนอแนะผลการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องพัฒนาให้มีความเข้าใจความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในเรื่องต่อไปนี้ วิธีการตรวจสอบโครงการ และการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ การกำหนดรูปแบบวิธีการ และเครื่องมือในการติดตามประเมินผล โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือด้วย การให้ความรู้ความเข้าใจในการนิเทศกิจกรรมของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการนิเทศสถานศึกษา การร่วมกำหนดแนวทางการนำผลการประเมินมาใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากิจกรรมการศึกษา และการปฏิบัติงานอื่นตามที่สถานศึกษากำหนด

4) บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการปฏิบัติงานอื่นตามที่สถานศึกษากำหนด ควรพัฒนาในด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน แหล่งเรียนรู้ แหล่งวิทยาการ การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

หลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การพัฒนาความรู้ความสามารถในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

คำถามข้อที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับ “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษา” มีดังนี้ คุณธรรมพรหมวิหาร 4 ความรู้ มีความสามารถตามคุณสมบัติตามที่สถานศึกษากำหนด (8 ด้าน) เป็นผู้มีจิตอาสา พร้อมที่จะช่วยเหลือสังคม ชุมชน เป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และกล้าแสดงออก และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีภาวะผู้นำ มีความมุ่งมั่นในการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการศึกษาทุกด้านที่ทำให้เกิดประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่น มีแนวคิดและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในการจัดการศึกษา และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน

คำถามข้อที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับ “วิธีการที่จะพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา” องค์กรรับผิดชอบในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประเด็นการพัฒนา ได้แก่ บทบาทหน้าที่คณะกรรมการ มาตรฐานสถานศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และอื่นๆ ซึ่งกำหนดให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการพัฒนา เช่น ความตระหนัก ความสามารถ การประเมินผล ฯลฯ วิธีการพัฒนาได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการกลุ่ม เครือข่าย Online การศึกษาดูงาน การเข้ามามี

ส่วนร่วมในกิจกรรม จัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ และสร้างแรงจูงใจ และการกำหนดตัวบ่งชี้ ควรกำหนดให้ครอบคลุมด้านปัจจัย ด้าน กระบวนการและด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย ปริมาณ คุณภาพ เวลา ต้นทุน

คำถามข้อที่ 6 ปัญหาในการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา สามารถสรุปได้ ดังนี้ งบประมาณ มีงบประมาณไม่เพียงพอ คณะกรรมการไม่มีเวลาที่จะร่วมกิจกรรมตามที่สถานศึกษากำหนด จากประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ กรรมการสถานศึกษาจะมีเวลาใน ภาคเช้าอย่างเดียว ดังนั้นวิทยากรต้องกระชับ เนื้อหาให้เหมาะกับเวลา สรุปแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อนำสู่การปฏิบัติ คณะกรรมการสถานศึกษา มีคุณสมบัติไม่ตรงกับลักษณะงาน ทำให้ไม่เข้าใจ งานและบทบาทหน้าที่เนื่องจากการสรรหาบุคคล ที่เหมาะสมในการเป็นกรรมการสถานศึกษา ทำได้ยาก ไม่สามารถหาบุคคลที่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษาได้ คณะกรรมการ สถานศึกษายังติดรูปแบบการบริหารงานแบบเดิม ไม่ยอมรับความรู้ใหม่ กรรมการสถานศึกษา ไม่โอกาสที่ให้ข้อเสนอแนะ กรรมการสถาน ศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา สถานศึกษาบางแห่งยังไม่เคยพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา บางคนขาดวิสัยทัศน์ และแนวคิดในการพัฒนา กรรมการสถานศึกษาบางคนไม่กล้าแสดง ความคิดเห็น เนื่องจากรู้สึกว่าคุณเองไม่มีความรู้ และกรรมการสถานศึกษาบางคนขาดจิตอาสา เข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาเพื่อต้องการ ตำแหน่งเท่านั้น

9.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนา คณะกรรมการสถานศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิได้วิเคราะห์ ถึงรูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

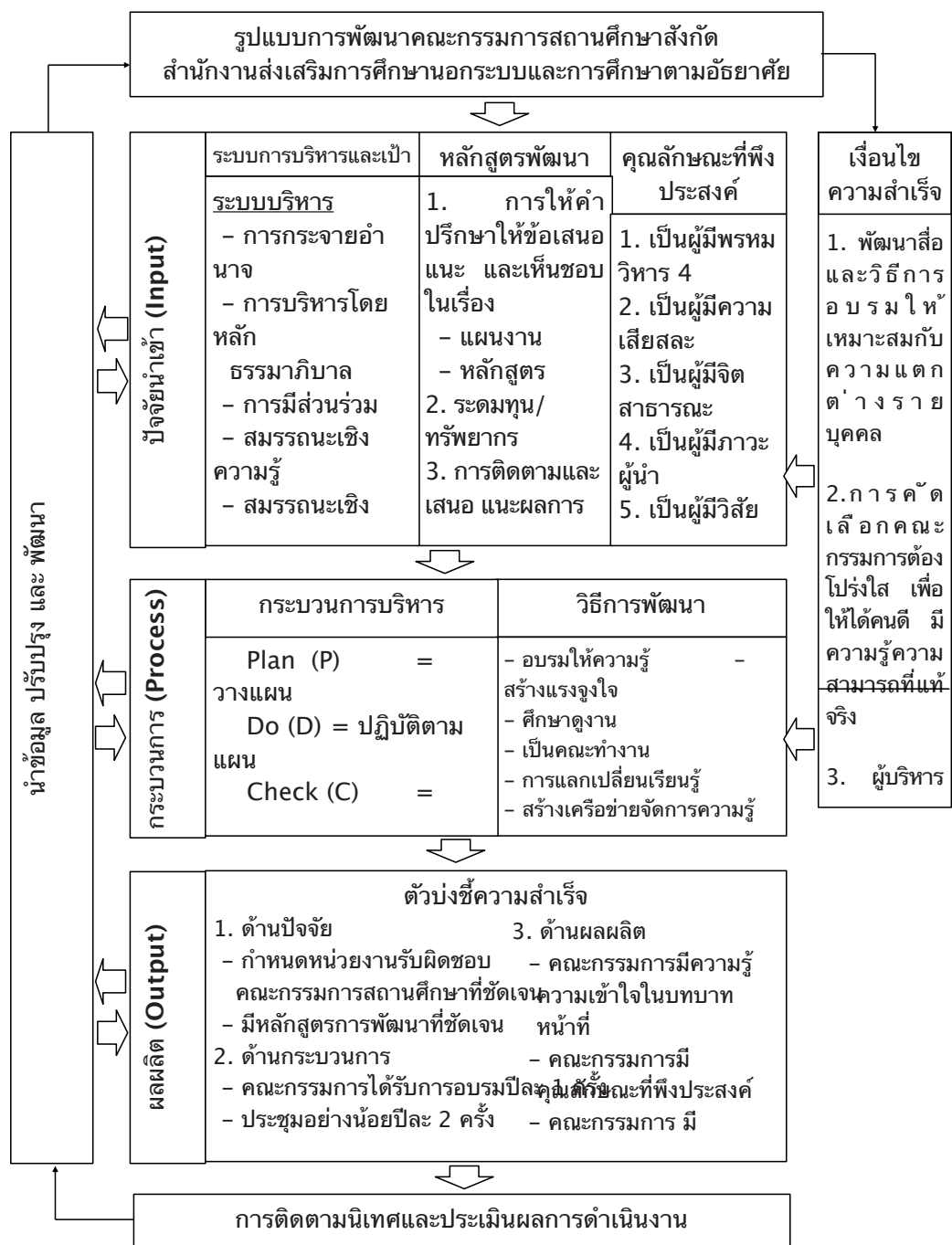
ประเด็นที่ 1 การยอมรับรูปแบบการ พัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ารูปแบบที่น่าเสนอ เป็นรูปธรรมที่เกิดจากการสร้างสังเคราะห์ข้อมูล ที่เกิดขึ้นจริง และจัดเป็นรูปแบบที่เรียกว่า Systematic Model ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย นำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

ประเด็นที่ 2 การยอมรับองค์ประกอบ ต่างๆ ในรูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถาน ศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบใน รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา และได้เสนอแนะให้ปรับปรุงรายละเอียดของ องค์ประกอบ

ประเด็นที่ 3 คือ ความเหมาะสมในการ นำรูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ไปใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า รูปแบบนี้มีความ เหมาะสมที่จะนำไปพัฒนาคณะกรรมการสถาน ศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครได้

หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิวิเคราะห์รูปแบบ การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการ ศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครแล้ว ผู้วิจัย ได้นำมาปรับปรุงให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้พัฒนาคณะกรรมการสถาน ศึกษาได้ดังนี้

แผนภาพ รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร หลังการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า

1) ด้านปัจจัยนำเข้า

1.1) ระบบการบริหาร ได้แก่ การกระจายอำนาจ การบริหารโดยหลักธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วม

1.2) เป้าหมาย ประกอบด้วย สมรรถนะด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านการปฏิบัติ

2) หลักสูตรในการพิจารณา

2.1) การให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะและเห็นชอบในเรื่อง แผนงานและหลักสูตร

2.2) การระดมทุนและทรัพยากร

2.3) การติดตามและเสนอแนะผลการดำเนินงาน

2.4) อื่นๆ เช่นการนิเทศ การประชาสัมพันธ์

องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้าที่สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ดังจะเห็นได้จากการมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจ ซึ่งจะเกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน มีประชาธิปไตย และจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและนักเรียน แต่ทั้งนี้จำเป็นที่ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการบริหารแบบคณะกรรมการสถานศึกษา เกิดจากแนวคิดการบริหารระบบกระจายอำนาจ จุดประสงค์คือการถ่ายโอนหรือมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และความรับผิดชอบทางการบริหาร คือการบริหารในส่วนกลางไปสู่องค์กร หน่วยงานระดับล่าง การบริหารรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษา จึงเป็นการกระจายอำนาจความรับผิดชอบของผู้บริหาร

สถานศึกษา การดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น เพราะสามารถจัดทำโครงการหรือหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากขึ้น เหมาะสมกับศักยภาพของท้องถิ่น และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น สร้างความสำนึกเป็นความเป็นเจ้าของ มีความหวงแหนในสิ่งที่ได้สร้างไว้ นอกจากนั้นการกระจายอำนาจในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษายังส่งเสริมการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการศึกษา อีกทั้งยังนำภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ถ่ายทอดวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง ภูมิความรู้ที่สะสมมาไม่สูญหาย ที่สำคัญคือการกระจายอำนาจเป็นส่วนหนึ่งของการมีธรรมาภิบาล ถ้าคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กรอบกำหนด แล้วการกระจายอำนาจจะไม่เกิดขึ้น อำนาจการตัดสินใจก็ยังอยู่ที่ผู้บริหารคนเดียว ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การกระจายอำนาจจึงไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ต้องการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาให้เต็มศักยภาพ จะทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาการศึกษา สามารถที่จะระดมทรัพยากรในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาในชุมชนของตน ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบส่งผลให้เกิดระบบการบริหารที่โปร่งใส (รุ่งแก้วแดง 2541:301) ดังนั้นการพัฒนาให้

คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการที่ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจัดเป็นปัจจัยนำเข้าในเรื่องของหลักสูตรการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาให้คณะกรรมการสถานศึกษาสามารถเสนอแนะและเห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการ แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาได้ สามารถอนุมัติหลักสูตรของสถานศึกษา การระดมทรัพยากรและทุนทางสังคม มาสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้นอกจากนี้กรรมการสถานศึกษาควรต้องมีความรู้ในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานโครงการของสถานศึกษา สามารถให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานโครงการได้

ถ้าหากสถานศึกษาสร้างปัจจัยนำเข้าด้านการบริหารที่ดีและพัฒนาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตรที่กำหนดแล้ว คณะกรรมการสถานศึกษาจะเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวิตดวงจันทร์ (2546:2546) ที่ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมร้อยละ 75.82 ซึ่งจัดได้ว่าอยู่ในระดับมาก และได้มีส่วนร่วมทั้งในด้านการรับรู้ การปฏิบัติการคิด การตัดสินใจ รวมไปถึง การรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งทางตรงและทางอ้อมของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการมีส่วนร่วมเป็นไปในลักษณะของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สร้างภาวะผู้นำ ความตระหนักในบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาไปพร้อมๆ กับการกระตุ้นบรรยากาศของการ

ทำงาน ร่วมกับชุมชนและสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิษณุ ตุลสุข (2548:183) ที่ว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านงบประมาณมีความเห็นด้วยมากที่สุด จะเห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษาได้เน้นความสำคัญในการสนับสนุนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งสืบสานวัฒนธรรม จารีต ประเพณี เพื่อการพัฒนานักเรียนร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ร่วมกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้งบประมาณ ผลการดำเนินงาน บริชา กัลยา (2544) ที่ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่าต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนสนับสนุนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานงานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บริชา กัลยา (2544) ที่ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนสนับสนุนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานงานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. ปัจจัยด้านกระบวนการ

2.1 กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย PLAN (P) หมายถึงการวางแผน DO (D) หมายถึง การปฏิบัติตามแผน CHEEK (C) หมายถึง ตรวจสอบ และ ACTION (A) หมายถึงการ

ปรับปรุง

2.2 วิธีการพัฒนา ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน

การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐ และเอกชน ที่จะต้องพัฒนาบุคลากรของตนให้มีความรู้ ความสามารถทันต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในโลกปัจจุบัน หากหน่วยงานหรือองค์กรใดก็ตามที่ขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอแล้วจะเป็นเหตุทำให้องค์กรหรือหน่วยงานประสบกับความล้มเหลว หรือถดถอยทรุดโทรม คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเช่นเดียวกัน จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยวิธีการต่างๆ ไม่เช่นนั้นแล้วคณะกรรมการสถานศึกษาจะเกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ การมีส่วนร่วมในการบริหารน้อยลง หรืออาจจะไม่มีก็ได้ คณะกรรมการสถานศึกษาจึงเป็นเหมือนตรายางให้ผู้บริหารสถานศึกษาอ้างอิงเท่านั้นเอง การบริหารโดยหลักธรรมาภิบาลไม่เกิดขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาขาดประสิทธิภาพ ไม่ได้รับการร่วมมือในท้องถิ่นเท่าที่ควร

การพัฒนาบุคลากรในองค์กรมีหลายวิธีด้วยกัน (ประยูร ศรีประศาสน์ 2544:76) เช่น การฝึกอบรมและการพัฒนาการดูงาน การโยกย้าย การให้คำปรึกษา (Coaching Counseling) ศูนย์ความรู้ทางวิชาการ การปฏิบัติงาน จันทรานี สงวนนาม (2544:1) เสนอวิธีการพัฒนาบุคคลคือ การพัฒนาโดยการศึกษา (Education) เป็นวิธีพัฒนาที่มุ่งเพิ่มความรู้ความ

สามารถ สติปัญญาให้แก่ครู แต่ต้องใช้เวลาอัน และการลงทุนสูง การพัฒนาโดยการฝึกอบรม (Training) เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ และมีทัศนคติที่ดีต่องานที่ทำงาน ระยะเวลาสั้น บางครั้งอาจจัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา หรือความต้องการจำเป็น การพัฒนางาน (Development In Career) เป็นการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานโดยผู้บังคับบัญชา จะใช้กระบวนการในทางการบริหาร เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้ ความสามารถมีศักยภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ซึ่งมีรูปแบบอยู่หลายวิธี ศรีอัมพร ทองสีบสาย (2545) การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดอำนาจเจริญ วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี เช่น การมอบหมายงาน การสอนงาน การเสนอแนะ การขยายปริมาณงาน การเพิ่มคุณภาพงาน การเพิ่มความรับผิดชอบ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ การรักษาราชการแทนการหมุนเวียนงานและการเลื่อนตำแหน่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทะนง เผ่าภูริ (2546) ได้สรุปวิธีการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน ศรีอัมพร ทองสีบสาย (2545:102-104) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการอบรม ประชุม สัมมนา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู - อาจารย์ ผู้ปกครอง เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจกับการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาตามความต้องการของสังคม และชุมชน ท้องถิ่นสามารถร่วมมือกันบริหารโดยยึดโรงเรียน

เป็นฐาน (School Based Management) ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

ทะนง เผ่าภูรี (2546) การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา โรงเรียนบ้านไฮหย่อง อำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4. ด้านผลผลิต

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ ด้านปัจจัยนำเข้า
ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต

การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการควรตรวจสอบที่แสดงถึงผลสำเร็จของโครงการว่าบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ตัวบ่งชี้เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงลักษณะหรือปริมาณของระบบการดำเนินงานลักษณะที่สำคัญของตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้สามารถให้สารสนเทศกับสิ่งหรือสภาพที่ศึกษาอย่างกว้าง รูปแบบการนำตัวบ่งชี้การดำเนินงานมี 3 รูปแบบใหญ่ ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาลี 2546)

1. แบบ Input /process/output model เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการตรวจสอบการดำเนินการทางการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้เกี่ยวกับทรัพยากรและมักให้ค่าในเชิงปริมาณรวมทั้งบุคคลที่เข้ามาอยู่ในองค์กรด้วย

2. แบบ Process Indicator เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับใช้ทรัพยากรหรือประโยชน์จากปัจจัยนำเข้า และการปฏิบัติการขององค์กร เป็นวิถีทางการบริการและต้องวัดในเชิงคุณภาพ

3. แบบ Output Indicator เป็นตัวบ่งชี้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ขององค์กร ผลที่เกิดขึ้นทันทีและมักมีค่าในเชิงปริมาณ ซึ่งต่างจาก Out come ตรงที่มีขอบเขตที่ยาวแลนานกว่า ให้ผล

กระทบเชิงคุณภาพมากกว่าด้วย

ศิริชัย กาญจนวาลี (2546) การพัฒนาดัชนีวัดคุณภาพในการปฏิบัติงานบุคลากรทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร : วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 31 ฉบับ 3 มี.ค.-มิ.ย. 46 ในเชิงปริมาณ ซึ่งต่างจาก Out come ตรงที่มีขอบเขตที่ยาวและนานกว่า ให้ผลกระทบเชิงคุณภาพมากกว่าด้วย

Gage & Berline ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรหรือค่อนข้างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด ซึ่งพฤติกรรมที่กล่าวถึงนั้นมีไม่ใช่เพียงการแสดงออก แต่เพียงอย่างเดียวแต่หมายถึงศักยภาพ (Potential) หรือความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในของแต่ละบุคคล ซึ่งในบางครั้ง อาจจะไม่แสดงออกมาให้เห็นพฤติกรรมที่ชัดเจนได้ (Gage & Berliner, 1991.unpaged อ้างอิงมาจาก แสงเดือน ทวีสิน, 2545 : 30) เช่นเดียวกัน Hilgard & Bower ได้กล่าวถึงการเรียนรู้อยู่ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลจากการฝึกฝนและประสบการณ์ (Hilgaard & Bower, 1975.unpaged อ้างอิงมาจาก ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546 : 29)

การประเมินผลการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องประเมินความเปลี่ยนแปลงใน 3 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ด้านความคิด และความเข้าใจ (Cognitive Domain) 2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่นความเชื่อ เจตคติ ความสนใจ ค่านิยม เป็นต้น 3) การเปลี่ยนแปลงด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อให้เกิดความชำนาญหรือทักษะ

(Psychomotor Domain) (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546:32) ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่ผู้วิจัยจัดเพื่อวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครว่า เป้าหมายสมรรถนะทั้งสามด้าน คือตัวแรก Cognitive ตัวที่ 2 Affective ตัวที่ 3 AS\psychomotor ตัวชีวิตเหล่านี้ต้องสอดคล้องกับตัว Cognitive ตัวที่เป็นความรู้ ตัวชี้หลัก ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) การบริหารงานวิชาการ กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ

10. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการดังนี้

1) นำสาระของรูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ไปขยายผล โดยกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนและเอื้อให้คณะกรรมการสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สามารถใช้เป็นกรอบและนำไปสู่การปฏิบัติ

2) กำหนดนโยบายและแผนงานการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษารวมทั้งจัดให้มีการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจใน

การปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่มีความเชื่อมโยงกันและกัน

3) กำหนดนโยบายยรรยงค์ ส่งเสริม สนับสนุนและจูงใจคณะกรรมการสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามบทบาท อำนาจหน้าที่ เช่น นโยบายการรณรงค์สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ผลตอบแทนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา เป็นต้น

4) กำกับ ติดตามให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการตามบทบาท อำนาจหน้าที่

2. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลักดันให้มีการออกกฎกระทรวงตามความในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 เพื่อกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจน และส่งผลให้ทั้งผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาสามารถกำหนดและแบ่งบทบาท อำนาจหน้าที่ในการบริหารที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างความเข้าใจในการนำนโยบายการกระจายอำนาจด้านบุคลากรในเรื่องการเสนอแนะความต้องการด้านบุคลากร การแต่งตั้ง โอน ย้าย บุคลากรไปยังคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ และ หรือ ทบทวน ปรับปรุงนโยบายดังกล่าวเนื่องจาก คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญรวมทั้งปฏิบัติตามบทบาท อำนาจหน้าที่ ด้านนี้น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการ ดังนี้

1) จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนในการให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและ อำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ประสานและร่วมกับหน่วยงาน หรือสถานศึกษาในพื้นที่ซึ่งมีความพร้อมในการ จัดให้มีการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ของ สถานศึกษาในสังกัด

3) เผยแพร่ข้อมูลและรณรงค์สร้างความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่ม เป้าหมายหลัก ได้แก่ ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้รับความร่วมมือและการ สนับสนุนจากส่วนต่างๆ ของสังคมในวงกว้าง รวมทั้งก่อให้เกิดความเชื่อมโยงการศึกษา กับ ภาคสังคมอื่นๆ ในพื้นที่

4) ร่วมกับผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดจัดทำคู่มือแนว ปฏิบัติเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน

2. สถานศึกษา โดยผู้บริหารสถาน ศึกษาในฐานะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และเลขานุการต้อง เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้คณะกรรมการ สถานศึกษาสามารถบริหารตามบทบาท อำนาจ หน้าที่ ด้วยการ

1) ประสานคณะกรรมการ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการ ศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ให้มีการประเมินความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาตนเองให้สามารถดำเนินการ ตามบทบาท อำนาจหน้าที่

2) ประสานหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการ ศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อ สนับสนุนการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา

3) ส่งเสริมและจูงใจให้ คณะ กรรมการสถานศึกษา สามารถดำเนินการตาม บทบาทหน้าที่ที่กำหนด

4) ร่วมกับคณะกรรมการสถาน ศึกษา และบุคลากรในการเตรียมความพร้อม ให้คณะกรรมการสถานศึกษาสามารถดำเนินการ ตามบทบาท อำนาจ หน้าที่ ในระดับที่ เหมาะสมตามบริบท ในแต่ละด้านให้กับคณะ กรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร

5) กำกับติดตามให้ผู้บริหาร สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน คณะ กรรมการ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการ ศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการตามบทบาท อำนาจหน้าที่

3. คณะกรรมการในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ควรมีการดำเนินการ

ดังนี้

1) ศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 รวมทั้งกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองเพื่อบริหารตามบทบาท อำนาจหน้าที่ดังกล่าว

3) ร่วมจัดทำข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร คู่มือการดำเนินงาน และปฏิทินการดำเนินงาน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. แม้ว่าการพัฒนารูปแบบการพัฒนาของคณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยายที่ได้ข้อมูลทั้งภาพกว้างและข้อมูลเชิงลึก เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามบริบท อย่างไรก็ตามหากมีการวิจัยทดลองใช้

(Experimental Research) กับสถานศึกษาในบริบทต่างๆ แบบกรณีศึกษาจะทำให้ได้แนวทางนำไปขยายผลที่ชัดเจนมากขึ้น

2. ควรมีการวิจัยถึงตัวบ่งชี้ความสำเร็จในแต่ละด้านของการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นกรอบในการนำไปใช้ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาของคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างกว้างขวางต่อไป

3. ควรมีการวิจัยนโยบายในเรื่องการกำหนดแนวทางการออกกฎหมายเพื่อจูงใจและเกื้อหนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษาอย่างเข้มแข็ง

4. ควรมีการวิจัยถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครในสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล

5. ควรวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการสร้างเครือข่ายพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

- กรมสามัญ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน. สงขลา : สำนักงานสามัญจังหวัดสงขลา.
- กรมสามัญศึกษา (2544). กระทรวงศึกษาธิการ. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ :หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. (ม.ป.ป.). รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาแนวทางการจัด
การศึกษาทางไกลในอนาคตให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ
: ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กำธร กิตติภูมิชัย. (2524) บทบาทของคณะกรรมการกับการบริหารราชการไทย. ศูนย์ศึกษา
7 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2524).
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2530). กระบวนการบริหารโรงเรียน
การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียน ระบบข้อมูลและสารสนเทศ
เล่มที่ 8. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). (เอกสารอัดสำเนา)
- จินตนา ศักดิ์ภู่อ้อม. (2545). การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ
สำหรับประเทศไทย.
- จิณีวรรณ วุฒิวิทย์การ. (2546). มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- เต็ม แยมสรวล. (2524). การบริหารการศึกษารูปแบบคณะกรรมการ. กรุงเทพฯ : อักษรสมัย.
- ธรรมรส โชติบุญชร. 2544. “การบริหารแบบมีส่วนร่วม”. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและ
แนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.
- นภาพรณ์ หะวานนท์ และคณะ. (2543). การศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงาน
ของคณะกรรมการโรงเรียน. (อัดสำเนา)
- ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ. (2539). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของไทย.
รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2537-2539. (ม.ป.ท.)
- พินสุดา สิริธวัชศรี. (2541). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร
:เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ
1991 จำกัด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561). กรุงเทพฯ : สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). พระราชบัญญัติ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). “ผู้นำคือผู้ที่คนอื่นอยากเดินตาม” ผู้นำ บรรณาธิการโดย สงวน นิตยรัมภ์พงศ์และ สุทธิลักษณ์ สมิตสิริ (ผู้รวบรวม) หน้า 26. กรุงเทพฯ : มติชน.
- อุทัยวรรณ มรรคประเสริฐ. (2543). การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงาน ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โอวาท สุทธนารักษ์. (2540). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา (ภายใต้ โครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาที่ไม่กระจายอำนาจ) กรณีศึกษาภาคกลาง. (ม.ป.ท.)
- Eisner, E. (1976). “Education connoisseurship and criticism: their form and functions in educational evaluation” *Journal of Aesthetic Education*.

ตัวแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด
กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและความตระหนักถึง
การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของ
ผลการดำเนินงานทางการตลาดในโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย

The relative model of Marketing orientation strategy,
Marketing innovation strategy and awareness of Marketing
environment changes on the improvement of marketing
performance in four and five stars hotels in Thailand

นายศักดิ์ จุณณะปิยะ*
Nachaisak Chunnapiya

*นักศึกษาริchnerเอกหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยสยาม
Student of DBA.(Marketing), Siam University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดและกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดรวมถึงปัจจัยความตระหนักถึงผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการตลาดไปใช้ในการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นและศึกษาระดับของผลการดำเนินงานทางการตลาดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากการที่โรงแรมนำกลยุทธ์ไปใช้ดำเนินงานของโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย (2) ศึกษาความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดและกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดรวมถึงความตระหนักถึงผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานทางการตลาดของโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย (3) พัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดในโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทยโดยมีระเบียบวิธีการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารฝ่ายขายและฝ่ายการตลาดของโรงแรมระดับสี่และห้าดาว 97 แห่ง ทั่วประเทศไทยที่เป็นสมาชิกของสมาคมโรงแรมไทย ผลการวิจัยพบว่าสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้บริหารฝ่ายการตลาดและฝ่ายขายได้นำสภาพแวดล้อมทางการตลาดมาใช้ในการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดให้เพิ่มขึ้นมากซึ่งค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีการนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด และนวัตกรรมทางการตลาดมาใช้พัฒนาในระดับรองลงมาตามลำดับ และ ระดับของผลการดำเนินงานทางการตลาดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นการตลาดและกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดรวมถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการตลาดไปใช้พัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดให้เพิ่มขึ้นพบว่าระดับของผลการดำเนินงานทางการตลาดด้านการรักษาลูกค้าเก่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยตรงไปยังผลการดำเนินงานทางการตลาดและมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยอ้อมผ่านทางกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการตลาดไปยังผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยส่งผลโดยอ้อมผ่านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการตลาดมากกว่าผ่านกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 งานวิจัยนี้มี ตัวแบบคือ $MP = 0.187 \cdot MO + 0.168 \cdot MKI + 0.936 \cdot ME$ เมื่อ MP หมายถึง ผลการดำเนินงานทางการตลาด MO หมายถึง กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด MKI หมายถึง กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด และ ME หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการตลาด ซึ่งผลวิจัยมีประโยชน์ยิ่งต่อธุรกิจโรงแรมของไทยให้นำไปใช้ในการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดให้เพิ่มสูงขึ้นเพื่อพร้อมรับต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดในการเปิดเสรีการแข่งขันเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในอนาคต

คำสำคัญ ; กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด สภาพแวดล้อมทางการตลาด ผลการดำเนินงานทางการตลาด

ABSTRACT

The purposes of the study are; (1). To find level implementation of marketing oriented strategy, marketing innovation strategy, Awareness of changing in Marketing environment for improve marketing performance and level of marketing performance improvement by using marketing oriented strategy, marketing innovation strategy, Awareness of changing in Marketing environment of four and five stars hotel in Thailand (2). To find level relationship of Marketing Innovation and Awareness of changing in Marketing environment toward Marketing Performance for four and five stars hotel in Thailand. (3). Development The relationship model of Marketing oriented strategy Marketing innovation strategy and Awareness of changing in Marketing environment toward on Marketing performance of four and five stars hotels in Thailand. Methodology: Quantitative research and simple are 97 four star and five star hotels in Thailand. This research collected data by questionnaire from all level management position in sale and marketing department. Results show for first purposes; level implementation of Marketing environment are highest. and marketing oriented strategy are higher than marketing innovation strategy. Level of marketing performance, customer retentions is the highest. Second purposes; relationship of marketing oriented strategy direct effect and indirect effect through Marketing environment marketing innovation strategy toward marketing performance. Third purposes; This research model are $MP = 0.187 * MO + 0.168 MKI + 0.936 * MKE$; (MP= marketing performance, MO= marketing oriented strategy, MKI = marketing innovation strategy and MKE= Awareness of changing in Marketing environments) The reresearch benefit; to prepare hotel marketing strategies and policies in Thailand for Free Trade Area (AFTA) agreement in Asian Economic Cooperation (AEC)

Key word ; Marketing oriented strategy, Marketing innovation strategy, Marketing environment, Marketing performance

บทนำ

โรงแรมจัดเป็นธุรกิจบริการที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และ 11 ได้กำหนดแนวทางการปรับโครงสร้างภาคบริการเพื่อให้เป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการ การขยายฐานการตลาดของธุรกิจบริการให้ครอบคลุมสู่ภูมิภาค พร้อมกับการพัฒนาความเป็นไทยให้เชื่อมโยงกับต่างประเทศมากยิ่งขึ้นเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552, 2553, 2554, 2555) ซึ่งจะเห็นได้จากรายได้ภาคธุรกิจโรงแรมในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เพิ่มขึ้นตามลำดับธุรกิจโรงแรมสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 มีรายได้ 30,184 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีจนถึงปี พ.ศ. 2553 ธุรกิจโรงแรมมีรายได้ถึง 106,021 ล้านบาท (สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ถึงแม้ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาธุรกิจโรงแรมจะมีแนวโน้มรายได้เพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องทุกปีแต่ปัจจุบันเมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกในองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) และมีการเจรจาเปิดเสรีทางการค้า (Free Trade Area : FTA) ภายใต้กรอบเจรจาทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเสรีการค้าภาคบริการซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2553 เป็นต้นไปและการเข้าสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียน (Asian Economic Cooperation : AEC)

ภายในปีพ.ศ. 2558 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2555) จึงมีผลให้ประเทศทางการตลาด (Market treat) เนื่องจากเกิดการแข่งขันทางการตลาดในธุรกิจโรงแรมเพิ่มสูงขึ้นทั้งที่เกิดจากคู่แข่งที่มีอยู่เดิมในตลาดและการเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่ (New entry competitor) ดังนั้นจากเหตุดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด (Marketing performance) ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งจากสภาพปัญหาทางการตลาดดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแนวคิดนวัตกรรมทางการตลาด และแนวคิดสภาพแวดล้อมทางการตลาดมาพัฒนาเป็นตัวแบบขึ้นมาเพื่อใช้ เป็นแนวทางในการเพิ่มผลการดำเนินงานทางการตลาด (Marketing performance) สำหรับโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

(1) เพื่อศึกษาระดับการนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด สภาพแวดล้อมทางการตลาดไปใช้ในการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นและศึกษาระดับของผลการดำเนินงานทางการตลาดของโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย

(2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของ กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด และ สภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานทางการตลาดของโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย

(3) เพื่อพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรม

ทางการตลาดและความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานทางการตลาดในโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด

สมมติฐานที่ 2 กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาด

สมมติฐานที่ 3 กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด

สมมติฐานที่ 4 กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด

สมมติฐานที่ 5 ความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative technical research)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเฉพาะโรงแรมที่เป็นสมาชิกสมาคมโรงแรมไทยโดยมีผู้ให้ข้อมูลเฉพาะผู้บริหารในฝ่ายขายและฝ่ายการตลาดเท่านั้น โดยมีขอบเขตด้านตัวแปร 4 ตัวแปรหลัก ได้แก่ การมุ่งเน้นตลาด นวัตกรรมทางการตลาด สภาพแวดล้อมทางการตลาดและ

ผลการดำเนินงานทางการตลาด รวมถึงมีขอบเขตด้านเวลาในปี 2554 เท่านั้นเนื่องจากเป็นการศึกษาแบบภาพตัดขวาง (Cross sectional analysis)

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงแรมระดับดี (4 ดาว) และโรงแรมระดับเยี่ยม (5 ดาว) ในประเทศไทยที่เป็นสมาชิกของสมาคมโรงแรมไทย ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 163 แห่ง (สมาคมโรงแรมไทย, 2554)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (Taro Yamane, 1973: 1,089) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 97 แห่งจากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 163 แห่ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในฝ่ายขายและฝ่ายการตลาดของโรงแรม โดยมีผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับต้น ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายขาย ผู้บริหารระดับกลาง ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด ผู้บริหารระดับสูง ได้แก่ ผู้อำนวยการฝ่ายขาย ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด ผู้อำนวยการฝ่ายขายและการตลาด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วย (Content validity) ด้วยเทคนิคหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index

of item objective congruence) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่า อยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้ที่มากกว่า 0.5 (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544, น 240-247) จากนั้นจึงทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยเทคนิคการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยนำแบบสอบถามที่ไปทดลองใช้ (Pre-Test) จำนวน 40 ชุด ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าอยู่ที่ 0.9 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้ที่มากกว่า 0.7 จึงถือว่าแบบสอบถามเชื่อถือได้ (กัลยา วาณิชบัญชา, 2551) ดังนั้นงานวิจัยนี้คุณภาพของเครื่องมือวิจัยผ่านเกณฑ์การตรวจสอบทั้งในด้านของความเที่ยงตรง (validity) ในการวัดผลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยและมีความเชื่อมั่นซึ่งสามารถเชื่อถือ (Reliability) ได้อยู่ในระดับสูง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติในวิเคราะห์ 2 ประเภทได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 และ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 และ 3

สำหรับสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) และวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปร (Path analysis) จากนั้นจึง

นำมาพัฒนาเป็นสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์มาตรฐานดังนี้ $P\text{-Value} > 0.05$, $GFI \geq 0.90$, $AGFI \geq 0.90$, $NFI \geq 0.90$, $IFI \geq 0.90$, $CFI \geq 0.90$, $RMR < 0.05$ และ $RMSEA < 0.05$ (Sarlis & Strenkhorst, 1984: 282) ด้วยโปรแกรมคำนวณผลทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงแรม

ข้อมูลทั่วไปของโรงแรม ได้แก่ ทำเลที่ตั้ง โรงแรม ระดับชั้นของโรงแรม และตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถามของโรงแรม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างของโรงแรมในประเทศไทย ตั้งอยู่ในเขตภาคใต้โดยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี (ชะอำ) ประจวบ (หัวหิน) กระบี่ สุราษฎร์ธานี (สมุย) ภูเก็ต พังงา ตรัง ปัตตานี สงขลา) มากที่สุด จำนวน 44 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 45.4 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร จำนวน 29 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 29.9 และภาคตะวันออก (ชลบุรี (พัทยา) ตราด (เกาะช้าง) จำนวน 10 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 10.3 ตามลำดับ

โรงแรมส่วนใหญ่เป็นโรงแรมระดับดี (4 ดาว) จำนวน 51 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 52.6 รองลงมาคือ โรงแรมระดับเยี่ยม (5 ดาว) จำนวน 46 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 47.4

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายการตลาด และการขายในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางของโรงแรมมากที่สุด จำนวน 29 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 29.9 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายตลาด จำนวน 22 โรงแรม ตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายขาย จำนวน 17 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 22.7

และ 17.5 ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารระดับสูงของโรงแรม ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารฝ่ายขาย มากที่สุดจำนวน 14 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 14.4 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้บริหารฝ่ายการตลาด จำนวน 9 โรงแรม ตำแหน่งผู้บริหารฝ่ายการตลาดและการขาย จำนวน 6 โรงแรม คิดเป็นร้อยละ 9.3 และ 6.2 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

ส่วนที่ 2.1 ระดับการนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดไปใช้พัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นพบว่า การนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นลูกค้าไปใช้พัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.96 รองลงมาได้แก่ กลยุทธ์การมุ่งเน้นคู่แข่ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.78 และลำดับสุดท้ายได้แก่การประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในโรงแรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.67 โดยภาพรวมระดับการนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นทางการตลาดไปใช้ในการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.73

ส่วนที่ 2.2 ระดับการนำกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดไปใช้พัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นพบว่า การนำกลยุทธ์นวัตกรรมทางกระบวนการ ไปใช้พัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.75 รองมา ได้แก่ กลยุทธ์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางด้านตลาดซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากัน 3.72 ซึ่งโดยภาพรวมระดับการนำกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดไปใช้ในการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดจัดอยู่ในระดับ

มาก มีค่าเฉลี่ย 3.73

ส่วนที่ 2.3 ระดับของความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นพบว่า ระดับของความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดด้านสภาพแวดล้อมของตลาด ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 4.23 รองลงมาได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันอย่างเข้มข้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.20 และลำดับสุดท้ายได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.86 โดยภาพรวมในระดับของความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดจัดอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.09

ส่วนที่ 2.4 ระดับของผลการดำเนินงานทางการตลาดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการนำกลยุทธ์มาใช้ในการพัฒนา ผลดำเนินงานทางการตลาด พบว่าความเป็นไปได้ของการรักษาลูกค้าเก่าไว้ในสัดส่วนที่สูง (มากกว่า 50%) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.92 ความเป็นไปได้ของยอดขายที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.88 ความเป็นไปได้ของความพึงพอใจของลูกค้าที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.85 ความเป็นไปได้ของผลกำไรที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นและความเป็นไปได้ของลูกค้าใหม่ที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.82 และความเป็นไปได้ของส่วนแบ่งทางการตลาดที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.79 โดยภาพรวมผลการดำเนินงานจัดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.85

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดและกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดรวมถึงความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่มีต่อการเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานในทางการตลาดของโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทยตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด พบว่า กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดสำหรับธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) = 0.868 นั่นคือ ถ้าธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีการใช้กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดของธุรกิจมากขึ้นแนวโน้มกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดจะมากขึ้นด้วย สรุปได้ว่า กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดของธุรกิจมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดสำหรับธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดพบว่ากลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อระดับของความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดของธุรกิจสำหรับโรงแรมในประเทศไทยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) = 0.684

นั่นคือ ถ้าธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีการใช้กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมากขึ้นแนวโน้มความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดจะมากขึ้น สรุปได้ว่า กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดสำหรับธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดพบว่า กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดของธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดสำหรับโรงแรมในประเทศไทย โดยผ่านกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด และความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) = 0.973 (TE = 0.973; DE = 0.187, IE = 0.786) ซึ่งมีอิทธิพลผ่านกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดน้อยกว่าความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาด (IE = 0.146 (0.868×0.168) < 0.640 (0.684×0.936) ตามลำดับ) นั่นคือ ถ้าธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีการใช้กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดของธุรกิจมากขึ้น แนวโน้มผลการดำเนินงานทางการตลาดจะมากขึ้น สรุปได้ว่า กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดและโดยทางอ้อมผ่านทางกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดพบว่า กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจสำหรับโรงแรมในประเทศไทย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P \geq 0.05$) นั่นคือ ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดมากขึ้นหรือน้อยลง แนวโน้มผลการดำเนินงานทางธุรกิจก็ไม่แตกต่างกันสรุปได้ว่า กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดไม่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

ทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด พบว่าความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจสำหรับโรงแรมในประเทศไทย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($P < 0.05$) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) = 0.936 นั่นคือ ถ้าธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยมีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดมากขึ้น แนวโน้มผลการดำเนินงานทางการตลาดจะมากขึ้น สรุปได้ว่าความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ความสัมพันธ์	ผลทดสอบ
H 1 : กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด	DE = 0.868*	ยอมรับ
H 2 : กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อระดับของความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาด	DE = 0.684*	ยอมรับ
H 3 : กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด	DE = 0.187* IE = 0.786*	ยอมรับ
H 4 : กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด	-	ปฏิเสธ
H 5 : สภาพแวดล้อมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด	DE = 0.936*	ยอมรับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลการดำเนินงานการตลาดในโรงแรมระดับสี่และห้าดาวในประเทศไทย นั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) ในแต่ละองค์ประกอบก่อนเพื่อยืนยันตัวแบบเบื้องต้นว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใดและตัวแบบมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างในการวัดประการใดรวมถึงต้องวิเคราะห์ค่า Multicollinearity โดยการหา Correlation Matrix เสียก่อนเพื่อดูว่าตัวแปรอิสระที่ในการศึกษามีความสัมพันธ์กันสูง ค่า $r \geq 0.80$ หรือไม่ ซึ่งมีผลให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ใช้ในการประมาณขนาดความแม่นยำ ซึ่งหากเกิดสภาวะดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องตัดตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันสูงออกจากการวิเคราะห์ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 224-227) จากนั้นจึงนำมาพัฒนาตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า การวิเคราะห์ความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) พบว่าในภาพรวมจากค่าสถิติต่าง ๆ ที่ได้จากการคำนวณ พบว่า การทดสอบไคว์-สแควร์ (Chi-square) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P = 0.161; \geq 0.05$) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90

พบว่า ดัชนีทุกตัวได้แก่ $GFI = 0.966$, $AGFI = 0.958$, $NFI = 0.971$, $IFI = 0.990$, $CFI = 0.990$ ผ่านเกณฑ์ ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 พบว่า ดัชนี $RMR = 0.017$ และ $RMSEA = 0.042$ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ดัชนี χ^2/df มีค่าเท่ากับ 1.503 ซึ่งน้อยกว่า 2 ด้วย จึงสรุปได้ว่า ตัวแบบที่ได้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Sarlis & Strenkhorst, 1984:282) และผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างพบว่า ตัวแบบมีความเที่ยงตรงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model Analysis : SEM) เนื่องจากมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (น่ายัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล, 2550:31) และการวิเคราะห์ค่า Multicollinearity โดยการหา Correlation Matrix พบว่า มีค่า $r < 0.80$ ดังนั้น ตัวแปรอิสระทุกตัวในการศึกษาคั้งนี้ไม่มีความสัมพันธ์กันสูง ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis : CFA) และมีการตรวจสอบค่าความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานจึงสามารถนำมาพัฒนาตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM)

$$MP = 0.187*MO + 0.168*MI + 0.936*ME ; R^2 = 0.832$$

คำนิยาม

MP (Marketing performance) หมายถึง ผลดำเนินการทางการตลาด

MO (Market oriented) หมายถึง กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด

MI (Marketing innovation) หมายถึง กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด

ME (Awareness changing in Marketing environments)

หมายถึง ความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาด

[illegible]

อภิปรายผล

สรุปจากการวิเคราะห์ผลได้ว่า กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมผ่านทางกลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาด และ ผ่านความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดไปยัง ผลการดำเนินงานทางการตลาด รวมถึง ความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด แต่กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดไม่มีความสัมพันธ์ทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยตรงไปยังผลการดำเนินงานทางการตลาดทางการตลาดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sin et al (2000), Leo et al.(2005) ที่ทำการศึกษาในธุรกิจโรงแรมเช่นเดียวกัน

กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ในทางบวกโดยตรงและโดยอ้อมผ่านความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการตลาดไปยังผลการดำเนินงานทางการตลาดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Ruekert, 1992; Deshpande et al., 1993; Diamantopoulos and Hart, 1993; Raju et al., 1995; Atuahene-Gima, 1995; Greenly et al, 1995; Appiah-Adu, 1997; Buhian, 1997, Appiah and chhod, 1998; Greenley & Foxall, 1998; Dawes, 1999; Sargeat & Mahamad, 1999, Hooley et al., 2000; Sin et al., 2000; Shoham & Rose, 2001; Subramanian & Gopalakrishna, 2001; Anttila, 2002; Pelham & Wilson, 1996; Kumar et al., 1998; Baker & Sinkula, 1999, Moorman & Rust, 1999;

Mutsuno & Mentzer, 200; Pelham, 2000; Pleshko & Heiens, 2000, Slater & Narver, 1994

กลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาดมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยอ้อมผ่านกลยุทธ์นวัตกรรมไปยังผลการดำเนินงานทางการตลาดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Agarwal et al (2003) Choi (2002), Albert และ Nora (2003, น. 284) ,Gurhan et al (2011) เนื่องจากนวัตกรรมนั้นมีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร (Agarwal et al 2005 น.71,น.78 ; Day & Wensley ,1988,Hunt & Morgan ,1995 อ้างถึงใน Seigyoung & Bulent, 2006,น.65 ; Schumpeter (1950) อ้างถึงใน.Vikash,2010, น.1313; Drucker,1985; Hitt et al., 2001; Kuratko et al., 2005 อ้างถึงใน Gurhan et al (2011 น. 1; Slater,1996,น. 25; Francina & Jan, 2007,น.380;Kuczmariski,1996 อ้างถึงใน Polsarum,1998,p.26) รวมถึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing strategy) ได้แก่ การช่วยวางแผนตำแหน่งทางการตลาด (Market positioning) (Walker, 2004 อ้างถึงใน Gurhan et al, 2011, น.3) การวางแผนกลยุทธ์การเจริญเติบโตเพื่อเข้าสู่ตลาดใหม่ (New market entry strategy) และยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างส่วนแบ่งทางการตลาด (Market share) ให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (Gurhan Gunday, 2011; Kuczmariski, 1996 อ้างถึงใน Polsarum,1998, น.26) รวมถึงสามารถเพิ่มยอดขายให้สูงขึ้น (Lin & chen,2007 ; John & Davies, 2000 อ้างถึงใน, Gurhan et al, 2011, น.4) และใน

ท้ายที่สุดนวัตกรรมจะทำให้ผลการดำเนินงานทางการตลาดเพิ่มสูงขึ้นได้ (Damanpour and Evan, 1984; Damanpour et al., 1989; Deshpande et al., 1993; Dos Santos and Peffers, 1995; McGrath et al., 1996; Gao and Fu, 1996; Han et al., 1998; Olson and Schwab, 2000; Hult and Ketchen, 2001; Du and Farley, 2001; Calantone et al., 2002; Garg et al., 2003; Wu et al., 2003 อ้างถึงใน Gurhan et al, 2011, น.3)

กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Gurhan et al (2011) ที่อธิบายว่า นวัตกรรมจะส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด ที่ไม่เป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากว่า การพัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดให้เป็นเลิศนั้น การนำแนวคิดนวัตกรรมทางการตลาด มาประยุกต์ใช้ยังคงไม่พอ (Han et al, 1998) ซึ่ง Deshpande et al, 1993 ; Slater และ Narver, 1995 อ้างถึงใน Agarwal et al (2005 น.71) แนะนำว่า ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้แนวคิดนวัตกรรมทางการตลาดสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ร่วมกับแนวคิดการมุ่งเน้นตลาด ซึ่งสอดคล้องกับ Vikash (2010, น.1313); Seigyoung & Bulent (2006, น.65); Drucker (1984, น.34) อ้างถึงใน Seigyoung & Bulent (2006, น.63) และ Drucker (1954) อ้างถึงใน Seigyoung & Bulent (2006, น.63) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจบริการ (Agarwal et al 2005 น. ดังคำกล่าวของ ปีเตอร์ เอฟ ดรักเกอร์ผู้ซึ่งเป็นกูรูทางการจัดการและเป็นที่ยอมรับในระดับ

โลก ที่กล่าวไว้ว่า “....สิ่งสำคัญสองประการในการทำธุรกิจได้แก่การมุ่งเน้นทางการตลาดและการมุ่งเน้นนวัตกรรมทางการตลาด (Drucker, 1954, น.37 อ้างถึงใน Seigyoung & Bulent, 2006, น.70)

ข้อเสนอแนะการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์และการวิจัยในครั้งต่อไป

ประโยชน์ในระดับประเทศชาติ (ระดับมหภาค) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศไทยในภาคบริการการท่องเที่ยวและการโรงแรม (Thailand competitiveness : service trade in tourism and hotel sector) ด้วยการใชการตลาดเป็นกลยุทธ์หลักเพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียน (Asian Economic Cooperation : AEC) ที่จะเกิดขึ้นอีก3ปีข้างหน้าในปีพศ.2558 ซึ่งจะมีการเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (Asian Free Trade Area) อย่างเต็มรูปแบบ

ประโยชน์ในระดับธุรกิจ (ระดับจุลภาค) เพื่อให้ผู้ประกอบการและผู้บริหารธุรกิจโรงแรมรวมถึงธุรกิจบริการประเภทอื่นๆ สามารถนำผลวิจัยไปใช้พัฒนาผลการดำเนินงานทางการตลาดให้เพิ่มสูงขึ้นได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการตลาดด้วยการนำกลยุทธ์การมุ่งเน้นตลาด กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดและการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกทางการตลาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (Future research recommendation) ด้านปัจจัยตัวแปรในการวิจัยนั้นควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่จะมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดหลังจากการเปิดอย่างเต็มรูปแบบเขตการค้าในประชาคมอาเซียน (AEC) ในปี พ.ศ.2558 สำหรับด้านกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยควรศึกษาเพิ่มเติมในโรงแรมระดับอื่นๆ และประเภทอื่นๆ เช่น บูติคโฮเทล เป็นต้น รวมถึงโรงแรมที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคมโรงแรมไทยอีกทั้งควรศึกษาโรงแรมในประเทศอื่นๆ ในประชาคมอาเซียนอีกด้วย และสำหรับข้อเสนอแนะด้านเทคนิคการวิจัยควรวิจัยในเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มย่อย

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา (2551) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล (2550) โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้โปรแกรม **Lisrel** สำหรับข้อมูลภาคตัดขวาง (**Cross-sectional Data**). สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ สาขาธุรกิจโรงแรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555 จาก <http://www.nesdb.go.th>.
- _____ (2555) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และ 11. เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555 จาก <http://www.nesdb.go.th>.
- _____ (2552) รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องโครงการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการแข่งขันทางเศรษฐกิจระยะที่หนึ่ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555 จาก <http://www.nesdb.go.th>.
- _____ (2553) รายงานฉบับสมบูรณ์เรื่องโครงการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการแข่งขันทางเศรษฐกิจระยะที่สอง. เผยแพร่ในเว็บไซต์ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555
- สำนักเจรจาการค้าภาคบริการ (2555) การเจรจาการค้าภาคบริการภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกและกรอบเจรจาการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. เผยแพร่ใน เว็บไซต์กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ <http://www.nesdb.go.th>. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555
- สมาคมโรงแรมไทย (2553) บัญชีรายชื่อโรงแรมระดับห้าดาวและโรงแรมระดับสี่ดาวในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สมาคมโรงแรมไทย
- สังวรณัฏฐ์ จิตกระโทก (2547) การใช้โปรแกรมลิสเรล: โปรแกรมทางสถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (เอกสารประกอบการอบรม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. อัดสำเนา.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544) ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้า พรินติ้ง จำกัด.
- ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ (2552) เทคนิคการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Alain Rojas Saldana (2004) **Market orientation and performance and business performance: An empirical study comparing canadian manufacturers and telecommunications equipment manufacturers of canada**. MBA Marketing) Dissertation .Eric sprott School of Business Carleton University, Ontario.
- Anttila, M. (2002). **"The role of marketing and innovation management in the Finnish electrical and electronics industry"** International Journal of Technology Management, 23,5,pp.417–430
- Appiah-Adu, K. (1997) "Market orientation and performance: do the findings established in large firms hold in the small business sector?". **Journal of Euromarketing**,6,3,pp.1–26
- Appiah-Adu, K., Ranchhod, A. (1998) "Marketing orientation and performance in the biotechnology industry: an exploratory empirical analysis" **Technology Analysis & Strategic Management**,10,2,pp.197–210
- Atuahene-Gima, K. (1995) "An exploratory analysis of the impact of market orientation on new product performance: a contingency approach" **Journal of Product Innovation Management**,12,pp.275–293
- Agarwal, S., Erramilli, M.K. and Dev, C.S. (2003) "Market orientation and performance in service firms: role of innovation" **The Journal of Services Marketing**,17,1,pp.68-82
- Baker, W.E., Sinkula, J.M. (1999) "The synergistic effect of market orientation and learning orientation on organizational performance" **Journal of the Academy of Marketing Science**,27,4,pp.411–427.
- Chan, H.N., Ellis, P. (1998) "Market orientation and business performance: some evidence from Hong Kong" **International Marketing Review**, 15,2,pp.119–139
- Choi,Y,J (2002) **Market orientation and innovation in U.S. small business firms in small towns** .Ph.d. USA:Iowa State University
- Caruana, A., Pitt, L., Berthon, P.R. (1999a) "The excellence - market orientation link: some consequences for service firm, special issue on European research in services marketing and management" **Journal of Business Research**, 44,1,pp.5–15

- Caruana, A., Ramaseshan, B., Ewing, M.T (1999b) "Market orientation and performance: the role of organisational commitment" **Journal of Global Marketing**,12,3.pp.59–79
- Dawes, J. (1999) "The relationship between subjective and objective company performance measures in market orientation research: further empirical evidence" **Marketing Bulletin**,10.pp.65–75
- Deshpande, R., Farley, J.U., Webster Jr., F.E (1993) "Corporate culture, customer orientation, and innovativeness in Japanese firms: a quadrad analysis" **Journal of Marketing**,57,1.pp.23–37.
- Deng, S., Dart, J. (1994) "Measuring market orientation: a multi-factor, multi-item approach" **Journal of Marketing Management**,10.pp.725–742.
- David,W,L.(2001). **Toward a strategy-balanced measure of business performance :conceptualization and empirical examination with the market orientataion construct** Ph.d.Old dominion university.USA.
- Deshpande, R., Farley, J.U. (2000) "Market-focused organizational transformation in China" **Journal of Global Marketing**,14,2.pp.7-20
- Deshpande, R., Farley, J.U., Webster Jr., F.E. (1993) "Corporate culture, customer orientation, and innovativeness in Japanese firms: a quadrad analysis" **Journal of Marketing**,57,1. pp. 23–37
- Diamantopoulos, A., and Hart, S. (1993) "Linking Market Orientation and Company Performance: Preliminary Work on Kohli and Jaworski's Framework", **Journal of Strategic Marketing**,1,2.pp.93-122.
- Dobni, C.B., Luffman, G.A. (2000) "Implementing marketing strategy through a market orientation" **Journal of Marketing Management**,16.pp.895–916
- Francina, O.S., Rafel, C C., & Ester, M. R. (2005) "Innovation activity in the hotel industry: Evidence from Balearic Islands" **Tourism Management**,26.pp.851–865.
- Brown,G,K (2003) **The Impact of market orientation and its strategic antecedents on business performance : Replication, corroboration, and extension of recent structural equation** .Ph.D.Bangpkp : Thammasat University .
- Gray, B., Matear, S., Boshoff, C., Matheson, P. (1998) "Developing a better measure of market orientation" **European Journal of Marketing**,32,10. pp.884–903

- Greenley, G.E. (1995) "Market orientation and company performance: empirical evidence from UK companies". **British Journal of Management**, 6,pp.1–13
- Greenley,G.E.,Foxall,G.R. (1998) "External moderation of association among stakeholder orientations and company performance" **International Journal of Research in Marketing**,15,pp.51–69
- Gray, B., Matear, S., Boshoff, C., Matheson, P. (1998) "Developing a better measure of market orientation" **European Journal of Marketing**,32,9,pp.884–903
- Greenley, G.E. (1995) "Market orientation and company performance: empirical evidence from UK companies" **British Journal of Management**,6,pp.1–13
- Greenley, G.E., Foxall, G.R. (1998) "External moderation of association among stakeholder orientations and company performance" **International Journal of Research in Marketing**,15,pp.51–69
- Gurhan G. Gunduz, U. Kemal, K. & Lutfihak, A (2011) "Effects of innovation types on firm performance" **Journal of Production**, Inpress,pp. 1-15
- Han, K. J., N. Kim, and R. K. Srivastava (1998) "Market Orientation and Organizational Performance: Is Innovation a Missing Link?" **Journal of Marketing**, 62,4,pp.30-45.
- Harris, L.C. (2001) Market orientation and performance: objective and subjective empirical evidence from UK companies. **Journal of Management Studies**. 38 (1): 17–43.
- Harris, L.C., Ogbonna, E. (1999) "Developing a market oriented culture: a critical evaluation" **Journal of Management Studies**, 36 ,2,pp.177–196.
- Hooley, et al. (2000) "Market orientation in the transition economies of cultural europe: tests of the narverand slater market orientation scales" **Journal of Business Research**, 50,pp.273–285
- Hult, G., Tomas, M., Ketchen Jr, D.J. (2001). "Does market orientation matter?: a test of the relationship between positional advantage and performance" **Strategic Management Journal**,22,9,pp.899–906
- Jaworski, B.J., Kohli, A.K. (1993) "Market orientation : antecedents and consequences" **Journal of Marketing** ,57 ,3,pp.53–7
- Kahn, K.B. (2001) "Market orientation, interdepartmental integration, and product development Performance" **Journal of Product Innovation Management**.18,pp.314–323

- Kumar, K., Subramanian, R., Yaeger, C. (1998) "Examining the market orientation-performance relationship : a context-specific study" **Journal of Management**, 24 ,2.pp.201-233
- Kohli, A.K., Jaworski, B.J. (1990) "Market orientation: the construct, research propositions, and managerial implications" **Journal of Marketing**, 54,2.pp.1-18
- Lado, N., Maydeu-Olivares, A. (2001) "Exploring the link between market orientation and innovation in the European and US insurance markets" **International Marketing Review**,18,2.pp.130
- Langerak, F. (2001) "Effects of market orientation on the behaviors of salespersons purchasers,channel relationships and performance of manufacturers" **International Journal of Research in Marketing**, 18.pp.221-234
- Leo Y.M. Sina,Alan C.B. Tsea,Vincent C.S. Heungb, Frederick H.K. Yim.(2005) "An analysis of the relationship between market orientation and business performance in the hotel industry" **International journal of Hospitality Management**, 24.pp.555-577
- Matsuno, K., Mentzer, J.T. (2000) "The effects of strategy type on the market orientation performance relationship" **Journal of Marketing**, 64.pp.1-16.
- Moorman, C., Rust, R., (1999). "The role of marketing" **Journal of Marketing**, 63.pp.180-197
- Ngansathil Wichitra. (2001) **Market Orientation and Business Performance : Empirical Evidence from Thailand**. Unpublished Ph.D., Melbourne, The University of Melbourne
- Narver, J.C., Slater, S.F. (1990). "The effect of a market orientation on business profitability" **Journal of Marketing**, 54,4.pp.15-35
- Pelham, A.M., Wilson, D.T. (1996) "A longitudinal study of the impact of market structure, firm structure,strategy, and market orientation culture on dimensions of small-firm performance" **Journal of the Academy of Marketing Science**,24 ,1.pp.27-43
- Pelham, A.M. (2000) "Market orientation and other potential influences on performance of small and medium-sized manufacturing firms" **Journal of Small Business Management**,38.pp.48-57

- Pleshko, L.P., Heiens, R.A. (2000) "Customer-focus or competitor-focus? A financial services example." **Journal of Professional Services Marketing**, 20,2,pp.19–32
- Polsarum, P. (1998). The empirical study of marketing innovation model on export performance of exporting firms in Thailand. D.B.A.Bangkok : Chulalongkorn University.
- Pulendran, S. (1996) **Marketing Planning. Market Orientation and Performance: An Empirical Study of Practices in Australia Organisations**, Ph.D, Melbourne, The University of Melbourne
- Pitt, L., Caruana, A., Berthon, P.R. (1996) "Market orientation and business performance: some European evidence" **International Marketing Review**, 3 ,1,pp. 5–18
- Pelham, A.M., Wilson, D.T. (1996) "A longitudinal study of the impact of market structure, firm structure, strategy, and market orientation culture on dimensions of small-firm performance" **Journal of the Academy of Marketing Science**, 24,1,pp.27–43
- Pelham, A.M. (2000) "Market orientation and other potential influences on performance of small and medium-sized manufacturing firms" **Journal of Small Business Management**, 38,pp.48–57
- Pleshko, L.P., Heiens, R.A. (2000)"Customer-focus or competitor-focus? A financial services example" **Journal of Professional Services Marketing**, 20,2,pp.19–32
- Raju, P.S., Lonial, S.C., Gupta, Y.P. (1995) "Market orientation and performance in the hospital industry" **Journal of Health Care Marketing**, 15,4,pp.34–41
- Ruekert, R.W.(1992) "Developing a market orientation: an organizational strategy perspective. **International Journal of Research in Marketing**, 9 , 3,pp.225–245
- Rose, G.M., Shoham, A. (2002) "Export performance and market orientation: establishing an empirical link" **Journal of Business Research**, 55,pp.:217–225
- Saris. W.E. & Strenkhorst. L H. (1984). Causal modeling non experimental research : An Introduction to the lisrel approach. Dissertation Abstract International. 47,7,pp.2261-2270

- Sargeant, A., Mohamad, M.(1999) "Business performance in the UK hotel sector-does it pay to be market oriented? " **The Service Industries Journal**, 19, 3.pp.42–59.
- Seigyoung, A., & Bulent, M. (2006) "Creating a Firm-Level Dynamic Capability through Capitalizing on Market Orientation and Innovativeness" **Journal of the Academy of Marketing Science**, 34,1.pp.63-73
- Shoham, A., Rose, G.M. (2001) "Market orientation: a replication, cross-national comparison, and extension" **Journal of Global Marketing**,14,4.pp.5-25.
- Sin, Y.M., Tse, C.B., Yau, H.M., Lee, S.Y., Chow, R., Lau, B.Y. (2000) "Market orientation and business performance: an empirical study in Mainland China" **Journal of Global Marketing**,14,3.pp.5–29
- Subramanian, R., Gopalakrishna, P.(2001) "The market orientation–performance relationship in the context of a developing economy: an empirical analysis" **Journal of Business Research**,53.pp.1–13.
- Slater, Stanley E John C. Narver. (1994) "Does competitive environment moderate the market orientation-performance relationship?" **Journal of Marketing**, 58.pp.46-55
- _____. (2000). "The positive effect of a market orientation on business profitability : A balanced replication" **Journal of Business Research**,48,1,pp.69-73
- _____. (2000). "Market oriented is more than being customerled" **Strategic Management Journal**, 20,pp.1165–1168
- Subramanian, R., Gopalakrishna, P. (2001) "The market orientation–performance relationship in the context of a developing economy: an empirical analysis" **Journal of Business Research**, 53.pp.1–13
- Shoham, A., Rose, G.M. (2001) Market orientation: a replication, cross-national comparison, and extension. **Journal of Global Marketing**,14 ,4.pp.1–13
- Sargeant, A., Mohamad, M. (1999)"Business performance in the UK hotel sector does it pay to be market oriented? "**The Service Industries Journal** ,19 ,3.pp.42–59
- Taro Yamane. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. (3rded.) New York : Harper & Row.

- Tay, L., Morgan, N.A. (2002) "Antecedents and consequences of market orientation in chartered surveying firms" *Construction Management and Economics*, 20 ,4, pp.331
- Van Egeren, M., O Connor, S. (1998) "Drivers of market orientation and performance in service firms" **Journal of Services Marketing**, 12,1, pp.39–58
- Vikash, N. (2010) "Firm survival through a crisis: The influence of market orientation, marketing innovation and business strategy" **Industrial Marketing Management**, 39, pp.1311–1320
- Wood, V.R., Bhuian, S., Kiecker, P. (2000) "Market orientation and organizational performance in not-forprofit hospitals" **Journal of Business Research**, 48 ,3, pp. 213–226

คุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็น
ของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Desired Characteristic of Teachers as Perceived
by Students and Instructors at
Bangkok University

ทัศนีย์นารด ลิมสุทิวานภูมิ*
Tassaneenart Limsuthiwanpum

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
Assistant professor , Bangkok University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็น และจัดอันดับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ที่มีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านทักษะและเทคนิคการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมของครู และ 2) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างสุ่มที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะบัญชีชั้นปีที่ 1 – 4 หลักสูตรปกติ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 300 คน และอาจารย์ 18 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงรายด้านระหว่าง 0.83 ถึง 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเบื้องต้น การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูของนักศึกษาและอาจารย์ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการจัดอันดับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์รายด้าน 5 อันดับแรกเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านคุณธรรมของครู ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านทักษะและเทคนิคการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่า 4.00 และ 2) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

คำสำคัญ : คุณลักษณะพึงประสงค์

Abstract

The purposes of this research were 1) to study and rank the desired characteristics of teachers as perceived by students and teachers in overall and 5 aspects of academic, instruction techniques and skills, measurement and evaluation, personality and leadership, and morality, and 2) to compare the means of the perceived desirable characteristics of teachers in overall and aspect-wise among group of students with different sex, year of study, and learning achievement. The random sample for this study consisted of 300 first semester, academic year 2011, 1st – 4th year students and 18 teachers in the regular program from the Faculty of Commerce. The research instrument was a 5-point rating scale-type questionnaire with an aspect-wise reliability between 0.83 to 1.00. Descriptive statistics, mean comparison using t-test and analysis of variances were used for data analysis. The major findings were as follows:

keyword : Desirable Characteristics

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครูบัญชีเป็นผู้ให้ความรู้ด้านวิธีการจัดทำบัญชีแก่ลูกศิษย์ เพื่อสร้างนักบัญชีที่สามารถจัดทำข้อมูลอันมีประโยชน์ต่อการตัดสินใจอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ครูบัญชีเป็นผู้พัฒนาความรู้ทางด้านบัญชีให้ทันสมัยอยู่เสมอ การบัญชีมีความสำคัญดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ความว่า

“ทำบัญชีให้เห็นว่าสมดุลไม่ขาดทุน ถ้าทุกคนสามารถที่จะทำให้พอดีไม่ขาดทุน ประเทศชาติไม่ขาดทุนแน่ และประเทศชาติขาดทุนอย่างนี้ ไม่ขาดทุนอยู่รอด ข้อสำคัญเป็นอย่างนี้ที่ว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่พอเพียงในการบริโภคแต่ให้พอเพียงในการมีชีวิตอยู่ บางคนก็อาจจะรวยได้ทีเดียว” พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 (กรมตรวจบัญชี สหกรณ์, 2554)

การทำบัญชีทำให้บุคคลทั่วไปได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารการเงินของตน และนิติบุคคลในภาคธุรกิจได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารกิจการ การที่บุคคลทั่วไปและหน่วยงาน/องค์กรธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชนไม่ว่าจะมีรายได้มากหรือน้อยเพียงใดต่างจัดทำบัญชี เพื่อให้ได้รับข้อมูลทางการเงินสำหรับใช้ปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน เสริมจุดแข็ง ทำให้สถานภาพทางการเงินและธุรกิจเติบโตมีฐานะการเงินที่มั่นคง มีผลการดำเนินงานดีส่งผลให้คนในชาติมีงานทำมีเงินใช้จ่าย มีเงินเก็บออม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันจะส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนา

ความสำคัญของการบัญชีต่อการบริหารการเงินของบุคคล และการบริหารกิจการของภาคธุรกิจ ทำให้การจัดการศึกษาในสาขาการบัญชีในระดับอุดมศึกษาได้รับความนิยมเป็นที่สนใจในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษา การจัดการศึกษาในคณะบัญชีก็เช่นเดียวกับคณะอื่นๆ ในประเด็นที่ว่าครูอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน ตรงตามมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้ความหมายของครู ว่า “ครูเป็นบุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางการศึกษาดูแลการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน” (วันทนีย์ อัมระนันท์, 2551) นอกจากนี้มีงานวิจัยที่ยืนยันว่าวิธีการสอนของครูมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Riney, Gwen, Thomas, Conn & Kelley, 2006) คุณภาพของการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับครูเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดและเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ (Wright, Horn & Sanders 1997)

จากความสำคัญของครูดังกล่าว ทำให้สังคมคาดหวังให้ครูมีคุณลักษณะที่ดีงาม แต่ความเป็นจริงที่ปรากฏพบว่าครูบางส่วนยังขาดคุณภาพ ดังเห็นได้จากหลักฐานจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทรายงานข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาภายนอกกรอบสองโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) เปิดเผยว่ามีสถาบัน

ที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด 199 แห่ง ผ่านการรับรอง 185 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 92.97 กลุ่มมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งมีจำนวน 54 แห่ง รับรอง 46 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.18 มีมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีผลการประเมินรอพินิจและไม่รับรองร้อยละ 14.82 ในเบื้องต้นพบว่าสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองเกิดจากปัญหาคุณภาพครู (สถานศึกษาไม่ผ่านประเมินฯ สมศ. รอบ 2 โดยคุณภาพครูต่ำ, 2552) และครูบางส่วนยังมีลักษณะไม่พึงประสงค์ จากการสำรวจของผู้อำนวยการวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญในหัวข้อ “ครูสอนได้อย่างไรได้ใจเด็ก?” พบว่า “มีเด็กบางส่วนพบกับครูที่สอนไม่ดี โดยเฉพาะครูที่มีลักษณะดุ อารมณ์ฉุนเฉียว โมโหง่าย ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ และครูที่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน โดยเด็กให้ความสำคัญกับ 2 ประเด็นนี้มากกว่าการที่ครูสอนไม่เก่ง อธิบายไม่รู้เรื่องหรือเป็นคนไม่เก่งไม่มีความรู้เสียอีก” (ผลสำรวจครูสอนดีแบบไหนได้ใจเด็กสะท้อนภาพแม่พิมพ์ที่ไม่เลือกปฏิบัติไม่โมโหง่าย, 2554) แม้ว่าหลักฐานจากสื่อสิ่งพิมพ์จะขาดความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ แต่หลักฐานจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการนำเสนออย่างต่อเนื่องในด้านสภาพปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ไม่พึงประสงค์ เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่กระตุ้นให้นักวิชาการสนใจศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ได้เกี่ยวข้องคาดหวัง อันมีผลทำให้มีการวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะที่คาดหวัง/ที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์” ในบริบทสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ดังเช่นงานวิจัยของ วิเรืองรอง รัตนวิไลสกุล (2545) สุคนธา ทองบริสุทธิ์ (2553) กิตติกร ไทยใหญ่ (2553) ชานนท์ เสากลีลาว (2552)

ในคณะบัญชี มหาวิทยาลัยเอกชนยังไม่มี การวิจัยที่ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะที่คาดหวัง/ที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์” โดยตรง ผู้วิจัย ในฐานะอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ คนหนึ่งเห็นว่า การวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์นี้ แม้ว่าจะเป็นการวิจัยสำรวจ แต่ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ในฐานะที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การปรับปรุง/พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอาจารย์ นอกจากนี้การสำรวจที่ขยายผลในเชิงเปรียบเทียบยังช่วยให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม นักศึกษาและครูอาจารย์ และความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยถึงที่มา/สาเหตุ ที่ทำให้เกิดความแตกต่าง และได้แนวทางในการปรับปรุงเพื่อให้คณะบัญชี มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่ ความดี มีความคิดสร้างสรรค์และมีจิตวิญญาณ ผู้ประกอบการ สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตรงตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและจัดอันดับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี ต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านทักษะและเทคนิคการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและ

รายด้านระหว่างกลุ่มนักศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. อาจารย์คณะบัญชีใช้เป็นแนวทางปรับปรุงลักษณะของตนให้ตรงตามความต้องการของนักศึกษา

2. ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นอาจารย์ในอนาคต และได้แนวทางการพัฒนาบุคลากร

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอรายงานการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในตอนนี้ ผู้วิจัยแยกนำเสนอเป็น 4 หัวข้อ คือ ความหมาย และคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดและสมมุติฐานวิจัย ดังรายละเอียดแต่ละหัวข้อต่อไปนี้

1. ความหมายและคุณลักษณะของครู

“ครูเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในด้านผู้ให้ความรู้ จึงควรพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและถ่ายทอดความรู้ให้เยาวชนไปพัฒนาสู่พระวิद्याต่างๆ ขณะเดียวกันการอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญเสมอกัน จะละเลยเสียไม่ได้ นอกจากครูผู้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาก็ควรต้องปรีชาหาหรือร่วมกันวางแผนการศึกษาให้เหมาะสม และส่งเสริมการอบรมให้มีความสามารถ รอบรู้ ทันสมัย” พระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์ประธานเปิดการประชุมสมัชชาการศึกษา นานาชาติแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2 เรื่อง “การศึกษาและการฝึกอบรมในโลกที่เปลี่ยนแปลง”

เนื่องในโอกาสวันครูโลก เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2549 จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (มทร.) และ องค์การยูเนสโก(พระเทพฯ ทรงแนะคุณธรรมจริยธรรมสร้างสังคมแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2549)

คำว่า “ครู” มีความหมาย และคุณลักษณะหลากหลาย ดังที่ผู้วิจัยได้รวบรวมสาระจากเอกสารสรุปได้ว่า ครู หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) หรือบุคคลที่มีอาชีพสอนคนอื่นโดยเฉพาะเด็กๆ (Farlex, 2012) หรือผู้ให้ความรู้และทำให้เด็กมีคุณค่า โดยการเตรียมให้เด็กๆ สามารถหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป และเตรียมให้เด็กๆ สามารถออกไปทำงานได้ ครูจึงเป็นผู้สร้างการศึกษาที่ดีให้กับเด็ก (Teachers First, 2005) ครูมีความสำคัญต่อความเจริญของบุคคลและชาติบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะ ชาติบ้านเมืองจะมีความเจริญมั่นคงอยู่ได้ ก็เพราะประชาชนในชาติได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี การพัฒนาคนจะดำเนินไปอย่างถูกต้องก็เพราะมีระบบการศึกษาที่ดี และระบบการศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็เพราะมีครูที่มีคุณภาพ (จุฑารัตน์ จันทรคำ, 2545) สรุปได้ว่า ครูคือผู้มีอาชีพซึ่งทำหน้าที่สอนและถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเรียนต่อในระดับสูงขึ้น และสร้างคุณค่าแก่ตนเอง ทำประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้ เป็นผลให้ระบบการศึกษาและสังคมเจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาคณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู หรือบทบาทของครูที่สังคมคาดหวังจากสถานภาพ และหน้าที่ของครู ผู้วิจัยพิจารณาจากเอกสาร 3 แหล่ง แหล่งเอกสารแรก มาจาก

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 (2548) และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 (2554) มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู 3 หมวด หมวด 1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข้อ 5 ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรองโดยมีความรู้ดังต่อไปนี้ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และ 9) ความเป็นครู หมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน ข้อ 10 ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และ 12) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมวด 3 จรรยาบรรณของวิชาชีพ ข้อ 13 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

และแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ข้อ 16 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ข้อ 17 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ และข้อ 18 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

แหล่งเอกสารที่สอง มาจากลักษณะพึงประสงค์ของครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) มีข้อกำหนดตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัยเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก รวม 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้ คือ มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านมีวินัยณความเป็นครู มีคุณธรรมจริยธรรม มี 5 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มี 3 ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านคุณวุฒิความรู้ความสามารถตรงกับงานที่

รับผิดชอบ มี 1 ตัวบ่งชี้

แหล่งเอกสารที่สาม มาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยของ ชานนท์ เสาเกลียว (2552) ศึกษาคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูธุรกิจ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านทักษะและเทคนิคการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมของครู สุคนธา ทองบริสุทธิ์ (2553) ศึกษาคุณลักษณะพึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการสอน ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการให้คำปรึกษา กิตติกร ไทยใหญ่ (2553) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู แบ่งเป็น 5 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านทักษะและเทคนิคการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมของครู และ จิเรียงรอง รัตนวิไลสกุล (2545) ศึกษาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรม ด้านสังคม ด้านบุคลิกภาพ และด้านการปฏิบัติงานของครูในการสร้างความรู้สึกรู้สึกเชื่อมั่นและความมั่นคงทางจิตใจให้กับผู้เรียน

โดยสรุปจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งสามแหล่ง ผู้วิจัยสรุปคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูทั้งในด้านบทบาทหน้าที่ได้เป็น 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการรวมทั้งคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถที่ตรงกับงาน เช่น การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัย ด้านทักษะและเทคนิคการสอนรวมทั้งการบริหารจัดการห้องเรียน และการพัฒนาสื่อการสอน ด้านการวัดผลและ

ประเมินผล รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากผลการวัดและการประเมิน ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมของครูรวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู

2. ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู

มีเอกสารที่ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะครู ทั้งปัญหาในภาพรวม และรายละเอียด สภาพปัญหาในภาพรวมได้จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. (2552) ซึ่งเปิดเผยผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง ระดับอุดมศึกษา พบว่ามีสถาบันที่เข้ารับการประเมินทั้งหมด 199 แห่ง ผ่านการรับรอง 185 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 92.97 รอพินิจ 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.52 และไม่รับรอง 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.51 โดยกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งมีจำนวน 54 แห่ง รับรอง 46 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.18 รอพินิจ และไม่ผ่านการรับรอง 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.82 ในเบื้องต้นพบว่าสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองเกิดจากปัญหาคุณภาพครู

ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูส่วนที่เป็นรายละเอียด เป็นปัญหาของครูบางส่วน ซึ่งยังมีลักษณะไม่พึงประสงค์ จากการสำรวจของ ดร.นพดล กรรณิกา (2554) ผู้อำนวยการวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ ในหัวข้อ “ครูสอนได้อย่างไรได้ใจเด็ก?” พบว่า “มีเด็กบางส่วนพบกับครูที่สอนไม่ดี โดยเฉพาะครูที่มีลักษณะดุ อารมณ์ฉุนเฉียว โมโหง่าย ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ และครูที่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน โดยเด็กให้ความสำคัญกับ 2 ประเด็นนี้มากกว่า การที่ครูสอนไม่เก่ง อธิบายไม่รู้เรื่องหรือเป็นคนไม่เก่งไม่มีความรู้เสียคุณครูที่ใจดีเด็กมักจะ

เป็นครูที่ไม่เลือกปฏิบัติ และพยายามลดความเหลื่อมล้ำในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ สีผิว เพศ และชาติพันธุ์ นอกจากนี้อุปสรรคสำคัญของการเรียนรู้และความสามารถทางสติปัญญาของเด็กนักเรียนคือ ความกลัว ถ้าเด็กรู้สึกว่าคุณครูเป็นคน “ดุ” และชอบข่มขู่ทำให้เด็กหวาดกลัว จะยิ่งทำให้เด็กไม่อยากเข้าเรียน ทำให้เด็กรู้สึกเบื่อ และส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทางออกคือการปฏิรูปความสัมพันธ์กับเด็ก เปลี่ยนการสอนมาเป็นการแบ่งปันเรียนรู้ร่วมกัน ลดความเหลื่อมล้ำในชั้นเรียน เคารพพัฒนลักษณะของเด็ก และทำให้เด็กรู้สึกอยากเป็นเจ้าของสิ่งประดิษฐ์ทางปัญญาของเขาเอง”

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านงานวิจัยของกิตติกร ไทยใหญ่ (2553) ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธา ทองบริสุทธ์ (2553) และ ชานนท์ เสาเกลียว (2552) พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดอันดับความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษา กิตติกร ไทยใหญ่ (2553) สอดคล้องกับชานนท์ เสาเกลียว (2552) พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพของครูมากที่สุด รองลงมาเป็นคุณธรรมของครู ขณะที่ริเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล (2545) พบว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับคุณธรรมของครูมากที่สุด และมีเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามตัวแปรอิสระสุคนธา ทองบริสุทธ์ (2553) และ ชานนท์ เสาเกลียว (2552) พบว่านักศึกษาที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูไม่แตกต่างกัน

แต่ กิตติกร ไทยใหญ่ (2553) พบว่านักศึกษาที่เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูแตกต่างกัน ส่วนตัวแปรระดับชั้นปีที่ศึกษา สุคนธา ทองบริสุทธ์ (2553) พบว่านักศึกษาที่ระดับชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมไม่แตกต่าง แต่เมื่อพิจารณารายด้าน นักศึกษาที่ระดับชั้นปีที่ศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูด้านความสามารถในการสอนและด้านคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุคนธา ทองบริสุทธ์ (2553) และชานนท์ เสาเกลียว (2552) พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู ริเรื่องรอง รัตนวิไลสกุล (2545) พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และการจัดอันดับความสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของอาจารย์พบว่าอาจารย์ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านการสอนและด้านวิชาการมากที่สุด

จากรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ก) นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูแตกต่างกัน และ ข) นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูแตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีเพศ และระดับชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม มิงานวิจัยจำนวนน้อยที่ศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างนักศึกษาที่

มีเพศและระดับชั้นปีต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงยังคงศึกษาด้านเพศของนักศึกษาเป็นตัวแปรอิสระด้วยเพื่อตรวจสอบว่า เพศ และระดับชั้นปีเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดความแตกต่างของความคิดเห็นได้หรือไม่

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในด้านบทบาทหน้าที่ได้เป็น 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านทักษะและเทคนิคการสอน

ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบุคลิกภาพ และความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรมของครู สำหรับตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแปรในกลุ่มนักศึกษารวม 3 ตัวแปร คือ เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรในกลุ่มอาจารย์รวม 3 ตัวแปรคือ การดำรงตำแหน่งการบริหาร ระยะเวลาที่ทำงานเป็นครู การมีบุตร ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีเพศและระดับชั้นปีต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาคณะบัญชีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1-4 หลักสูตรปกติ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 963 คน และอาจารย์จำนวน 18 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาคณะบัญชีชั้นปีที่

1-4 จำนวน 300 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามวิธีของ Yamane (2548) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สัดส่วนความคลาดเคลื่อน 0.05 และอาจารย์ที่มาปฏิบัติหน้าที่ในวันที่สำรวจจำนวน 18 คน

2. การรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือวิจัย
ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เครื่องมือวิจัย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู การสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู และ นำแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูธุรกิจของ ชานนท์ เสาเกลียว (2552) มาปรับปรุงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยกรุงเทพและเหมาะสมที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาได้แก่ เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์ได้แก่ ตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งการบริหาร ระยะเวลาที่ทำงานเป็นครู และการมีบุตร และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ได้คุณลักษณะพึงประสงค์ของครุรวม 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการจำนวน 10 ข้อ ด้านทักษะและเทคนิคการสอนจำนวน 10 ข้อ ด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน 10 ข้อ ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำจำนวน 10 ข้อ และด้านคุณธรรมของครูจำนวน 10 ข้อ รวมจำนวนทั้งหมด 50 ข้อ จากนั้นได้นำแบบสอบถามนี้

ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และ ภาษาที่ใช้ในข้อคำถามซึ่งเหมาะที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามพบว่าค่าดัชนี IOC (Index of consistency) รายด้านอยู่ระหว่าง 0.83 - 1.00 หลังการปรับแก้แบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้นำแบบสอบถามนั้นไปใช้กับกลุ่มนักศึกษาที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 คน ผลการทดลองพบว่า ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha ของแบบสอบถามทั้ง 5 ด้านมีค่าเท่ากับ 0.83 0.93 0.90 1.00 และ 0.83 หมายความว่าเครื่องมือมีระดับความเชื่อมั่นสูง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้ 1) การประมาณค่าความเชื่อมั่นเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานสำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วย สถิติที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานวิจัยทั้งสองข้อ

ผลการวิจัย

การเสนอรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยแยกนำเสนอเป็น 3 ตอน ตอนแรก เป็นรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ตอนที่ 2-3 เป็นผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1-2 คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์

คณะบัญชีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูระหว่างกลุ่มนักศึกษา ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรกลุ่มนักศึกษาและอาจารย์ พบว่า ก) นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายโดยมีผู้ตอบจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมาได้แก่ ชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 29.1) ชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 22.4)

และชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 18.1) ตามลำดับ และมีคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.3 และ ข) อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงหรือเคยดำรงตำแหน่งการบริหาร โดยมีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ระยะเวลาที่ทำงานเป็นครูส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.2 รองลงมาได้แก่ ตั้งแต่ 10 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.8 และส่วนใหญ่ไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 61.1 ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาและอาจารย์จำแนกตามค่าของตัวแปรกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มอาจารย์

ตัวแปรกลุ่มนักศึกษา	จำนวน	ร้อยละ	ตัวแปรกลุ่มอาจารย์	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	299	100.00	การดำรงตำแหน่งการบริหาร	18	100.00
ชาย	65	21.7	ใช่	11	61.1
หญิง	234	78.3	ไม่ใช่	7	38.9
ระดับชั้นปีที่ศึกษา	299	100.00	ระยะเวลาที่ทำงานเป็นครู	18	100.00
ชั้นปีที่ 1	87	29.1	น้อยกว่า 5 ปี	-	-
ชั้นปีที่ 2	91	30.4	ตั้งแต่ 5 - 10 ปี	-	-
ชั้นปีที่ 3	54	18.1	ตั้งแต่ 10 - 15 ปี	5	27.8
ชั้นปีที่ 4	67	22.4	มากกว่า 15 ปี	13	72.2
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	294	100.00	การมีบุตร	18	100.00
GPA < 2.00	9	3.1	มี	7	38.9
2.00 ≤ GPA < 2.49	56	19.0	ไม่มี	11	61.1
2.50 ≤ GPA < 2.99	87	29.6			
GPA > 3.00	142	48.3			

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ข้อ 1 ในตอนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและจัดอันดับความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านใน 5 ด้าน โดยใช้ค่าร้อยละ และการจัดเรียงอันดับคะแนนเฉลี่ย เมื่อใช้เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.51 – 5.00 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.51 – 4.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.51 – 3.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.51 – 2.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 – 1.50 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ พบว่า คุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ ดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านคุณธรรมของครู ($\bar{X}$ = 4.50 และ SD. = .519) อยู่ในระดับมาก

อันดับที่ 2 ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.40 และ SD. = .524) อยู่ในระดับมาก

อันดับที่ 3 ด้านวิชาการ ($\bar{X}$ = 4.29 และ SD. = .515) อยู่ในระดับมาก

อันดับที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.27 และ SD. = .519) อยู่ในระดับมาก

อันดับที่ 5 ด้านทักษะและเทคนิคการสอน ($\bar{X}$ = 4.07 และ SD. = .621) อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้น 8 ข้อที่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ รักและศรัทธาในวิชาชีพครู ($\bar{X}$ = 4.68 และ SD. = .567) ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.65 และ SD. = .558) สอนนักศึกษาโดยไม่ปิดบังความรู้ ($\bar{X}$ = 4.64 และ SD. = .610) แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}$ = 4.57 และ SD. = .596) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}$ = 4.55 และ SD. = .614) มีระเบียบวินัยและวางตนอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.55 และ SD. = .609) มีความเสียสละ อุทิศเวลาเพื่องาน ($\bar{X}$ = 4.53 และ SD. = .650) และมีความละเอียดต่อการประพฤติไม่เหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.52 และ SD. = .631) ดังรายละเอียดในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู

คุณลักษณะพึงประสงค์ของครู	ค่าเฉลี่ย (X)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)	ความหมาย	อันดับ
ด้านวิชาการ				
1. มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง	4.28	.689	มาก	28
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ขอบเขตเนื้อหาวิชาก่อนทำการสอน	4.27	.661	มาก	30
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาในวิชาที่สอนได้ชัดเจน	4.30	.748	มาก	25
4. มีเอกสารประกอบการสอนในวิชาที่สอน	4.35	.721	มาก	23
5. มีความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.40	.721	มาก	16
6. มีการจัดทำแผนและวางแผนในการสอน	4.42	.649	มาก	13
7. จัดลำดับเนื้อหารายวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม	4.36	.687	มาก	21
8. ให้คำแนะนำแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน	4.17	.711	มาก	37
9. นำประสบการณ์ทางธุรกิจมาเป็นตัวอย่างประกอบการสอน	4.14	.847	มาก	43
10. สนใจศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ทางวิชาการเพิ่มเติมอยู่เสมอ	4.20	.738	มาก	33
รวม	4.29	.515	มาก	3
ด้านทักษะและเทคนิคการสอน				
1. ใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อต่อการเรียนรู้	4.15	.806	มาก	42
2. สามารถสอนเรื่องที่ยากให้เข้าใจได้ง่าย	4.09	.866	มาก	46
3. มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี	4.29	.764	มาก	26
4. เป็นผู้ริเริ่มค้นคว้าหาวิธีการสอนที่ทันสมัยอยู่เสมอ	4.12	.787	มาก	44
5. ส่งเสริมให้นักศึกษาวิเคราะห์ วิจัย สืบเคราะห์ปัญหา และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	4.20	.715	มาก	33
6. ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.17	.786	มาก	37
7. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสวงหาความรู้ในด้านธุรกิจแขนงต่างๆ จากแหล่งความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง	4.16	.791	มาก	40
8. เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมมาให้ความรู้เสริมแก่นักศึกษา	3.53	.961	มาก	50
9. มีการตั้งคำถามและใช้คำถามได้อย่างเหมาะสม	3.98	.774	มาก	48
10. สร้างบรรยากาศและเร้าความสนใจในนักศึกษาขณะการสอน	3.98	.899	มาก	48
รวม	4.07	.621	มาก	5

คุณลักษณะพึงประสงค์ของครู	ค่าเฉลี่ย (X)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.)	ความหมาย	อันดับ
ด้านการวัดและประเมินผล				
1. การวัดผลและประเมินผลกำหนดเกณฑ์ชัดเจนและเหมาะสม	4.28	.670	มาก	28
2. การวัดผลและประเมินผลเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงไว้	4.38	.658	มาก	17
3. มีความยุติธรรมโปร่งใสและสามารถตรวจสอบการวัดผลได้	4.50	.715	มาก	9
4. ข้อสอบที่ใช้วัดผลมีความเหมาะสมและตรงกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชาที่สอน	4.41	.673	มาก	14
5. นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน	4.16	.712	มาก	40
6. การวัดผลและประเมินผลคำนึงถึงความยากง่ายของบทเรียน	4.20	.693	มาก	33
7. การวัดผลมีการประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาประกอบ	4.11	.739	มาก	45
8. มีการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะๆ	4.09	.724	มาก	46
9. การประเมินผลใช้แบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่มควบคู่กันไป	4.17	.739	มาก	37
10. การวัดผลและประเมินผลมีความน่าเชื่อถือและได้มาตรฐาน	4.38	.655	มาก	17
รวม	4.27	.519	มาก	4
ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ				
1. แต่งกายสุภาพเรียบร้อยและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.57	.596	มากที่สุด	4
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง คล่องแคล่ว ว่องไว	4.41	.679	มาก	14
3. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.55	.614	มากที่สุด	5
4. มีระเบียบวินัยและวางตนอย่างเหมาะสม	4.55	.609	มากที่สุด	5
5. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์	4.44	.682	มาก	12
6. มีความสามารถในการพูดเจรจาจาใจบุคคล	4.33	.713	มาก	24
7. รักษาระเบียบวินัยอย่างเข้มงวดกวดขันต่อนักศึกษาทุกคน	4.24	.736	มาก	31
8. มีอารมณ์ขัน สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง	4.22	.844	มาก	32
9. เข้าใจความรู้สึกของนักศึกษา สามารถเข้ากับนักศึกษาได้	4.29	.838	มาก	26
10. สามารถรับฟังคำวิจารณ์ข้อบกพร่องและนำไปแก้ไข	4.36	.764	มาก	21
รวม	4.40	.524	มาก	2

คุณลักษณะพึงประสงค์ของครู	ค่าเฉลี่ย (X)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.)	ความหมาย	อันดับ
ด้านคุณธรรมของครู				
1. มีความเมตตากรุณาต่อศิษย์ทั่วหน้ากัน	4.50	.712	มาก	9
2. มีความเสียสละ อุทิศเวลาเพื่องาน	4.53	.650	มากที่สุด	7
3. มีความละเอียดต่อการประพฤติไม่เหมาะสม	4.52	.631	มากที่สุด	8
4. ปฏิบัติต่อนักศึกษาได้เหมาะสมและเสมอภาค	4.49	.761	มาก	11
5. มีความอดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมต่างๆ ของนักศึกษา	4.37	.749	มาก	20
6. ติดตามไล่ถามทุกข์สุขของนักศึกษาอยู่เสมอ	4.20	.825	มาก	33
7. สามารถเก็บความลับของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี	4.38	.729	มาก	17
8. สอนนักศึกษาโดยไม่ปิดบังความรู้	4.64	.610	มากที่สุด	3
9. ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น	4.65	.558	มากที่สุด	2
10. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู	4.68	.567	มากที่สุด	1
รวม	4.50	.519	มาก	1
ภาพรวม	4.30	.485	มาก	

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูระหว่างกลุ่มนักศึกษา

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ข้อ 2 ในตอนนี้ เป็นผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้าน ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ แยกเป็น 3 หัวข้อ ตามตัวแปรอิสระที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกกลุ่มนักศึกษา ดังต่อไปนี้

ก) ผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง

กลุ่มนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาชายสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาหญิงเล็กน้อย ในด้านวิชาการ ด้านทักษะ และเทคนิคการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล และด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ แต่ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาชายต่ำกว่ากลุ่มนักศึกษาหญิงโดยรวม และในด้านคุณธรรมของครู ทั้งนี้ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากความแตกต่างมีค่าน้อย ทำให้ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบที ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดในตาราง 4

ข) ผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีระดับชั้นปีต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวม

และรายด้านทุกด้านระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีระดับ
ชั้นปีแตกต่างกัน พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และชั้นปีที่ 2
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมี

ค่าน้อย ทำให้ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนไม่พบ
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
ดังรายละเอียดในตาราง 5

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในแต่ละด้านและโดย
รวม ระหว่างกลุ่มนักศึกษาจำแนกตามเพศชายและหญิง

ความคิดเห็นด้าน	1. เพศชาย			2. เพศหญิง			t	Sig.
	n	$\bar{X}$	SD.	n	$\bar{X}$	SD		
วิชาการ	64	4.23	.467	229	4.17	.560	2.337	.074
ทักษะและเทคนิค	63	4.10	.519	227	3.93	.636	1.473	.222
การสอน								
การวัดและประเมินผล	63	4.23	.475	228	4.18	.545	1.328	.265
บุคลิกภาพและความ	64	4.41	.484	229	4.33	.593	0.466	.706
เป็นผู้นำ								
คุณธรรมของครู	63	4.54	.474	227	4.43	.571	0.696	.555
ภาพรวม	61	4.30	.402	219	4.21	.530	0.932	.426

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในแต่ละด้านและ
โดยรวม ระหว่างกลุ่มนักศึกษาจำแนกตามระดับชั้นปีที่ศึกษา

ความคิดเห็นด้าน	1. ปีที่ 1 (n=86)		2. ปีที่ 2 (n=89)		3. ปีที่ 3 (n=54)		4. ปีที่ 4 (n=66)		F	Sig.
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
วิชาการ	4.23	.467	4.17	.560	4.36	.452	4.36	.541	2.337	.074
ทักษะและเทคนิคการสอน	4.10	.519	3.93	.636	4.08	.580	4.11	.747	1.473	.222
การวัดและประเมินผล	4.23	.475	4.18	.545	4.27	.478	4.35	.549	1.328	.265
บุคลิกภาพ และความ	4.41	.484	4.33	.593	4.43	.437	4.37	.563	0.466	.706
เป็นผู้นำ										
คุณธรรมของครู	4.54	.474	4.43	.571	4.45	.483	4.48	.547	0.696	.555
ภาพรวม	4.30	.402	4.21	.530	4.33	.436	4.32	.555	0.932	.426

ค) ผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน 3.00 ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงสุด รองลงไปคือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.50 - 2.99 และระหว่าง 2.00 - 2.49 ส่วนกลุ่มนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านต่ำสุด ดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักศึกษาจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความคิดเห็น	1) < 2.00 (n=9)		2) 2.00-2.49 (n=56)		3) 2.50-2.99 (n=86)		4) 3.00 ขึ้นไป (n=139)	
	X	SD.	X	SD	X	SD	X	SD
ด้านวิชาการ	3.98	.438	4.12	.562	4.21	.475	4.37	.502
ด้านทักษะและเทคนิคการสอน	3.62	.638	3.86	.702	3.96	.596	4.18	.569
ด้านการวัดและประเมินผล	3.86	.541	4.12	.514	4.18	.511	4.36	.495
ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ	4.00	.712	4.31	.536	4.28	.589	4.49	.450
ด้านคุณธรรมของครู	3.97	.768	4.40	.527	4.42	.579	4.56	.442
ภาพรวม	3.88	.556	4.15	.523	4.21	.480	4.40	.437

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู ในแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักศึกษาจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 กลุ่ม 2: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 2.00 - 2.49 กลุ่ม 3: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 2.50 - 2.99 และกลุ่ม 4 : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.00 ขึ้นไป พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู

ในแต่ละด้านและโดยรวม โดยใช้ Scheffe test กรณีความแปรปรวนของประชากรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในด้านวิชาการของนักศึกษา กลุ่ม 4 ($X = 4.37$) สูงกว่านักศึกษากลุ่ม 1 ($X = 3.98$) และกลุ่ม 2 ($X = 4.12$) ด้านทักษะและเทคนิคการสอนของนักศึกษากลุ่ม 4 ($X = 4.18$) สูงกว่านักศึกษากลุ่ม 1 ($X = 3.12$) และกลุ่ม 2 ($X = 3.86$) ด้านการวัดและประเมินผลของนักศึกษากลุ่ม 4 ($X = 4.36$) สูงกว่านักศึกษา

กลุ่ม 1 ($X = 3.86$) และค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมของ นักศึกษากลุ่มที่ 4 ($X = 4.40$) สูงกว่านักศึกษากลุ่ม 1 ($X = 3.88$) กลุ่ม 2 ($X = 4.15$) และกลุ่ม 3 ($X = 4.21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์โดยใช้ Dunnett's T3 กรณีความแปรปรวนของประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น ค่าเฉลี่ยความ

คิดเห็นของนักศึกษาต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำของนักศึกษากลุ่ม 4 ($X = 4.49$) สูงกว่านักศึกษากลุ่ม 1 ($X = 4.00$) และด้านคุณธรรมของครู ตามทัศนะของนักศึกษากลุ่ม 4 ($X = 4.56$) สูงกว่านักศึกษากลุ่ม 1 ($X = 3.97$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู ในแต่ละด้านและโดยรวม ระหว่างกลุ่มนักศึกษ่าจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	การเปรียบเทียบรายคู่
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	3.912	3	1.304	5.113	.002*	กลุ่ม 4 > กลุ่ม 1, 2 (Scheffe test)
	ภายในกลุ่ม	72.693	285	0.255			
	รวม	76.606	288				
ด้านทักษะและเทคนิคการสอน	ระหว่างกลุ่ม	6.431	3	2.144	5.834	.001*	กลุ่ม 4 > กลุ่ม 1, 2 (Scheffe test)
	ภายในกลุ่ม	103.630	282	0.367			
	รวม	110.061	285				
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4.168	3	1.389	5.449	.001*	กลุ่ม 4 > กลุ่ม 1 (Scheffe test)
	ภายในกลุ่ม	72.160	283	0.255			
	รวม	76.328	286				
ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	4.212	3	1.404	5.192	.002*	กลุ่ม 4 > กลุ่ม 1 (Dunnett's T3)
	ภายในกลุ่ม	77.061	285	0.270			
	รวม	81.273	288				
ด้านคุณธรรมของครู	ระหว่างกลุ่ม	3.917	3	1.306	4.945	.002*	กลุ่ม 4 > กลุ่ม 1 (Dunnett's T3)
	ภายในกลุ่ม	74.452	282	0.264			
	รวม	78.369	285				
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.726	3	1.575	7.115	.001*	กลุ่ม 4 > กลุ่ม 1, 2, 3 (Scheffe test)
	ภายในกลุ่ม	60.221	272	0.221			
	รวม	64.946	275				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในตอนนี้ ผู้วิจัยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นประเด็นการอภิปรายและเสนอผลการอภิปรายแยกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะสะท้อนลักษณะประชากรมหาวิทยาลัยกรุงเทพ กล่าวคือ กลุ่มนักศึกษามีสัดส่วนนักศึกษาแต่ละชั้นปีใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 3.00 ในขณะที่กลุ่มอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์หญิงมีระยะเวลาทำงานเป็นครูกว่า 15 ปี และไม่มีบุตร ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างจะเป็นนักศึกษาที่เรียนดี และกลุ่มอาจารย์มีแนวโน้มค่อนข้างดีในการประกอบอาชีพครูมาเป็นระยะเวลานาน ลักษณะภูมิหลังดังกล่าวที่ค่อนข้างดี จึงอาจมีส่วนทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยในอดีตได้

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ในการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ 2 ประการ คือ ก) โดยเฉลี่ยกลุ่มนักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชี มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและแยกรายด้าน เมื่อพิจารณาคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีข้อความ 8 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ในจำนวนนี้เป็นข้อความในด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ 3 ข้อ และด้านคุณธรรมของครู 5 ข้อ และ ข) ผลการจัดอันดับคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูตามความคิดเห็นของกลุ่มนักศึกษาและอาจารย์พบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านคุณธรรมของครู

รองลงไป คือ ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล และอันดับสุดท้าย คือ ด้านทักษะและเทคนิคการสอน ผลการวิจัยทั้งสองประการนี้สอดคล้องกันในประเด็นที่นักศึกษาและอาจารย์คณะบัญชีให้ความสำคัญกับลักษณะด้านคุณธรรมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเรืองรอง รัตนวิไลสกุล (2545) และของชานนท์ เสาเกลียว (2552) ที่พบว่าลักษณะพึงประสงค์ของครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามความคิดเห็นของนักศึกษา คือ ด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม ด้านสังคม และด้านการปฏิบัติตนของครู ผลการวิจัยครั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าเป็นผลมาจากลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ค่อนข้างจะเป็นนักศึกษาที่เรียนดีและ กลุ่มอาจารย์มีแนวโน้มค่อนข้างดีในการประกอบอาชีพครูมาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งเป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพซึ่งเน้นเรื่องคุณธรรมสภาพแวดล้อมตั้งแต่เริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัยจึงส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับลักษณะด้านคุณธรรมของครู และด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2553)

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีภูมิหลัง แตกต่างกัน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ในการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูโดยรวมและรายด้านระหว่าง

กลุ่มนักศึกษาจำแนกตามตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้ผลการวิจัยสรุปได้เป็น 2 หัวข้อ หัวข้อแรก คือ ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู โดยรวมและรายด้านระหว่างกลุ่มนักศึกษา จำแนกตามเพศชายกับเพศหญิง และกลุ่ม นักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มนักศึกษาชายมี ค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาหญิงเล็กน้อย และ กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ชั้นปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการวิจัยนี้เป็นไป ตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุคนธา ทองบริสุทธิ์ (2553) และของชานนท์ เสาเกลียว (2552) อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับตัวแปรเพศว่ากลุ่ม นักศึกษาเพศชายและหญิงอาจมีค่าเฉลี่ยความ คิดเห็นต่างกัน แต่เหตุผลที่ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นไม่แตกต่างกันนั้นอาจเนื่อง มาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชายมีสัดส่วนน้อย กว่ากลุ่มนักศึกษาหญิงมากก็เป็นได้ นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่าตัวแปรเพศอาจจะมิมีอิทธิพล ปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ อีกด้วย หากได้มีการออกแบบการวิจัยที่จัดกลุ่ม ทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบแฟคตอเรียล (factorial design) อาจทำให้ได้ผลการวิจัยที่มี คุณค่ามากขึ้นด้วย

ผลการวิจัยหัวข้อที่สอง คือ ผลการ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะพึงประสงค์ของ ครูโดยรวมและรายด้าน ระหว่างกลุ่มนักศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันเป็น 4 กลุ่ม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่าเฉลี่ย คุณลักษณะพึงประสงค์ของครูสูงกว่ากลุ่ม นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนต่ำ ผล การวิจัยนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้และ

สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุคนธา ทองบริสุทธิ์ (2553) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชานนท์ เสาเกลียว (2552) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บริบทงานวิจัยครั้งนี้และงานวิจัยของ สุคนธา ทองบริสุทธิ์ แตกต่างจากบริบทงานวิจัยของ ชานนท์ เสาเกลียว ซึ่งเป็นการวิจัยที่ศึกษา กับ นักศึกษาประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไทย บริหารธุรกิจและพาณิชย์ อันเป็นหลักสูตร ระยะสั้น ใช้เวลาศึกษาเพียงสองปี และเป็น การศึกษาเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่สองเพียง ชั้นเดียว ส่วนการวิจัยครั้งนี้ และการวิจัยของ สุคนธา ทองบริสุทธิ์เป็นการศึกษากับนักศึกษา คณะบัญชีและคณะสัตวแพทยศาสตร์ และศึกษา กับนักศึกษาทุกชั้นปี

ประเด็นที่น่าสังเกตเกี่ยวกับผลการ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะพึงประสงค์ ของครูโดยรวมและรายด้าน ระหว่างกลุ่ม นักศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี และ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงการวิจัยสำรวจ เบื้องต้นเพื่อให้ได้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการวิจัยต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้ได้นำไป สู่แนวคำถามวิจัยต่อเนื่องอีก 5 คำถาม ดังนี้ 1) หากมีการออกแบบการวิจัยที่มีการศึกษา อิทธิพลหลักและอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ จะได้ผล การวิจัยที่ลึกซึ้งมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร 2) หากมี การวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจากทุกคณะ จะได้ผลแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร 3) หากพบอิทธิพลหลักและอิทธิพล ปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี และ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อิทธิพลดังกล่าวส่งผ่าน ตัวแปรทางตามหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาประเภท ไบบ้าง ที่ทำให้ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะ

พึงประสงค์ของครูแตกต่างกัน 4) หากมองย้อนกลับทาง เป็นไปได้ไหมว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในระดับสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูในระดับต่ำ และ 5) หากมีการประเมินคุณลักษณะของครูอาจารย์ตามที่เป็นจริง ผลการประเมินจะมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ที่ได้จากกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มอาจารย์ในการวิจัยครั้งนี้มากน้อยเพียงไร ผลการวิจัยน่าจะมีประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์ แนวคำถามวิจัยเหล่านี้ควรมีการศึกษาวิจัยต่อเนื่องให้ได้ผลการวิจัยที่ชัดเจนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงให้เห็นว่า ทั้งกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มอาจารย์มีความเห็นว่าครูควรมีคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ใน

ระดับมาก โดยมีด้านคุณธรรมของครู และด้านบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำมากกว่าด้านอื่น ควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัยดังกล่าวในกลุ่มอาจารย์ เพื่อการวิพากษ์อันจะเป็นจุดตั้งต้นของการดำเนินการพัฒนานาบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

โดยที่การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยสำรวจเบื้องต้นเพื่อให้ได้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยมีแนวคิดว่าควรมีการวิจัยต่อเนื่อง 2 แนวทาง คือ ก) ควรมีการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาทุกคน โดยมีการศึกษาอิทธิพลหลักและอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งสามตัวแปรที่มีต่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของครู ข) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาคุณลักษณะพึงประสงค์ของครูทั้งสภาพที่คาดหวัง และสภาพที่เป็นจริงจากการประเมินโดยกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มอาจารย์เพื่อเปรียบเทียบกัน ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณลักษณะของครูอาจารย์ นำไปสู่การพัฒนานาบุคลากรต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2554). **ครูบัญชีอาสา: ผู้นำบัญชีจัดความยากจน**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2554, จาก http://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/cadweb_org/ewt_news.php?nid=11100
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). **การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติกร ไทยใหญ่. (2553). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.bcbat.ac.th/research/Computer/Kittikorn.pdf>
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548. (2548, 5 กันยายน). สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2554, จาก www.edurmu.org/new/document/51.pdf
- คุรุสภา, สำนักงาน. (2554). **ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (ฉบับที่ 2) 2554**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2009/th/home/index.php>
- จุฑารัตน์ จันทรคำ. (2545). **ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในโรงเรียนพระหฤทัย อำเภอเชียงใหม่**. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ชานนท์ เสากลีว. (2552). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจ ตามทัศนะของนักศึกษาประเภทวิชาบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพัฒนการ กรุงเทพมหานคร**. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ผลสำรวจครูสอนดีแบบไหนได้ใจเด็ก สะท้อนภาพแม่พิมพ์ที่ไม่เลือกปฏิบัติไม่โมโหร้าย. (2554, 13 พฤษภาคม). บ้านเมือง, 13.
- พระเทพฯ ทรงแนะคุณธรรมจริยธรรมสร้างสังคมแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2549, 5 ตุลาคม). สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9490000124553>
- ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2553). **คุณธรรมนำความรู้ ขับเคลื่อนการศึกษาแก่วิกฤติชาติ**. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2554, จาก <http://social.obec.go.th/node/33>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2554, จาก <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>

- วิเรืองรอง รัตนวิไลสกุล. (2545, เมษายน-มิถุนายน). การศึกษาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์
ของนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วารสารวิจัย
และพัฒนา มจร., 25(2), 149-165. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2554,
จาก http://digital.lib.kmutt.ac.th/journal/kmuttv25n2_4.pdf
- วันทนีย์ อัมระนันท์. (2551). การวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์
ตามทัศนะของนักเรียนชั้นขฟ.3/31-32. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2554,
จาก <http://www.utt.ac.th/elearning/rm/rs-sm-h5.pdf>
- สถานศึกษาไม่ผ่านประเมินฯ สมศ. รอบ 2 โฉยคุณภาพครูต่ำ. (2552, 19 มีนาคม).
เว็บไซต์คมชัดลึก. จาก NEWSCenter Database
- สุคนธา ทองบริสุทธิ์. (2553). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในความคิดเห็นของนิสิต
คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2548). การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- Farlex. (2012). The free dictionary. Retrieved October 9, 2011, from
<http://www.thefreedictionary.com/teacher>
- Riney, M., Thomas, C., Williams, G., & Kelley, B. (2006). The no child left behind
legislation and "highly qualified" teachers: An important but only partial
solution for educational reform. **National Forum of Applied Educational
Research Journal**, 20(3), 1-8.
- Teachers First. (2005). The importance of teachers. Retrieved October 9, 2011,
from [http://www.teachersfirst.nl/Teaching/TheImportanceofTeachers/
tabid/236/Default.aspx](http://www.teachersfirst.nl/Teaching/TheImportanceofTeachers/tabid/236/Default.aspx)
- Wright, S. P., Horn, S. P., & Sanders, W. L. (1997). Teacher and classroom context
effects on student achievement: Implications for teacher evaluation.
Journal of Personnel Evaluation in Education, 11(1), 57-67.

ภาระภาษีบุหรี่ของประชากรไทย

Cigarette tax burden of Thai smoker

อนุวัฒน์ ชลไพศาล

บทคัดย่อ

บทความนี้ใช้ข้อมูลโครงการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรไทย พ.ศ. 2550 เพื่อศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงภาษีบุหรี่ต่อการกระจายของภาระภาษีของประชากรผู้สูบบุหรี่ที่มีรายได้แตกต่างกัน การวิเคราะห์ ตั้งอยู่บนกรอบคำอธิบายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ 2 แบบคือ แบบจำลองการเสพติดที่สมเหตุสมผล และความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนข้ามเวลา ในแบบจำลองแรก ภาษีบุหรี่มีลักษณะถดถอย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปัญหาความถดถอยของภาษีจากแบบจำลองความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนข้ามเวลา ผลการศึกษาพบว่า ภาษีบุหรี่ในประเทศไทยมีลักษณะก้าวหน้า โดยเมื่อมีการเพิ่มภาษีบุหรี่ ผู้สูบบุหรี่ในกลุ่มรายได้ต่ำจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มภาษีมากกว่ากลุ่มรายได้สูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้ต่ำมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาบุหรี่ซองมากกว่าผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้สูง

คำสำคัญ: ความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนข้ามเวลา, ลักษณะถดถอยของภาษีบุหรี่, ประเทศไทย

Abstract

This paper uses data from Thailand's cigarette smoking and alcoholic drinking behavior survey in 2007 to analyze the impact of the changing cigarette taxation on smoker incidence distribution. The analysis is carried out in the context of "rational addiction" and "time inconsistency" model. Given the hypothesis that the smoker is rational addicted, the cigarette tax is regressive. However, the contrary result occurs when we consider the problem from a time inconsistent model. The result reveals that cigarette taxes are much less regressive than previously estimated. Moreover, for some parameter values, the cigarette taxes are progressive, since lower income smokers are much more price elastic and therefore benefit more from the commitment device provided by higher taxes.

Keywords : Time inconsistent, Cigarette tax regressive, Thailand

1. บทนำ¹

บุหรี่เป็นสินค้าเสพติดที่เหมาะสมด้านประสิทธิภาพในการเก็บภาษี (Ramsey efficiency) เนื่องจากความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามีค่าต่ำ แต่อีกด้านหนึ่ง ภาษีบุหรี่สามารถก่อให้เกิดผลกระทบด้านสวัสดิการที่ไม่เท่าเทียมระหว่างผู้สูบบุหรี่ที่มีรายได้ต่างกัน มีข้อกังวลในหมู่ผู้กำหนดนโยบายว่า ภาษีบุหรี่อาจมีลักษณะถดถอย (Regressive taxation) ที่ครัวเรือนรายได้น้อยได้รับผลกระทบจากภาษีมากกว่าครัวเรือนรายได้มาก ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนรายได้น้อยมีสัดส่วนรายจ่ายการบริโภคบุหรี่มากกว่าครัวเรือนรายได้มาก (Fullerton and Metcalf, 2002: pp. 1795-1799)

บทความนี้ศึกษาข้อกังวลข้างต้นในเชิงประจักษ์ โดยใช้การอธิบายพฤติกรรมที่เรียกว่าความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนข้ามเวลา (Time inconsistency) (Gruber and Koszegi, 2004a; 2004b; 2008) เพื่อศึกษาภาระภาษีบุหรี่ระหว่างกลุ่มผู้สูบบุหรี่ในประเทศไทยที่มีรายได้ต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า

ก. ผู้สูบบุหรี่ในกลุ่มรายได้ต่ำมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงราคานูหรีมากกว่าผู้สูบบุหรี่ในกลุ่มรายได้สูง ผลประมาณการความยืดหยุ่นอุปสงค์ต่อราคานูหรีเมื่อเรียงลำดับผู้สูบบุหรี่ตามรายได้จากน้อยไปหามาก 5 กลุ่มเท่ากับ -1.45, -1.15, -0.98, -1.18 และ -0.57 ตามลำดับ

ข. สถานการณ์จำลองคือ การปรับเปลี่ยนภาษีทำให้ราคานูหรีของเพิ่มขึ้นเท่ากับ 5, 10

และ 15 บาท เมื่อพิจารณาลักษณะภาระภาษีจากแบบจำลองการเสพติดที่มีเหตุผล (Rational addiction) ภาษีนูหรีมีลักษณะถดถอยราคาที่เพิ่มขึ้น 5 บาท ทำให้เกิดเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงรายได้ของผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้ต่ำสุด ถึงสูงสุด เท่ากับ -4.50, -1.73, -1.55, -1.37 และ -0.67

ค. อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาภาระภาษีจากแบบจำลองความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนข้ามเวลา (Time inconsistency) ภาษีนูหรีมีลักษณะก้าวหน้า ราคานูหรีที่เพิ่มขึ้น 5 บาททำให้เกิดเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงในรายได้ของผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้ต่ำสุด ถึงสูงสุด เท่ากับ 3.20, 0.62, 0.24, 0.53 และ -0.22 โดยลักษณะก้าวหน้าของภาษีนูหรีของไทยนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาในสหรัฐอเมริกา (Gruber and Koszegi, 2004b; 2008)

2. แบบจำลอง

พิจารณาปัญหาดังนี้ (Gruber and Koszegi, 2008: pp. 10-16)

ผู้บริโภคทำการเลือกลักษณะ Binary choices คือ สูบหรือไม่สูบบุหรี่ ในช่วงเวลาที่แสดงโดย $t \in \{1, 2, \dots, T\}$ การเลือกดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้มูลค่าปัจจุบันของความพอใจตลอดช่วงชีวิต (Life-time discounted utility) มีค่าสูงสุด

$$\max V = u_t + \beta \sum \delta^j u_{t+j}$$

1 บทความนี้สรุปใจความสำคัญจากงานวิจัยที่ผู้เขียนเสนอ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ โดยเป็นส่วนหนึ่งของวรรณกรรมปริทัศน์ และรายละเอียดเรื่องอัตราภาษีที่เหมาะสม (Optimal tax) ผู้สนใจรายละเอียดส่วนดังกล่าว โปรดดู อนุวัฒน์ ชลไพศาล (2554)

โดย u_t และ u_{t+j} แสดงอรรถประโยชน์ในเวลาปัจจุบัน และอนาคต

ตัวแปรสำคัญคือ δ และ β ตัวแปรทั้งสองมีค่าในช่วง 0 ถึง 1

ในแบบจำลอง δ คือ ตัวแปรคิดลดระยะยาว (Long-term discount factor) แสดงถึงน้ำหนักที่ผู้บริโภคให้แก่ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งปรากฏในปัญหาการตัดสินใจข้ามเวลาทั่วไป ขณะที่ β คือ ตัวแปรคิดลดระยะสั้น (Short-term discount factor) ปรากฏเฉพาะแบบจำลองที่ผู้บริโภคมีความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนข้ามเวลา (Gruber and Koszegi, 2004a; 2004b; 2008)

ปัจจุบัน นักเศรษฐศาสตร์เรียกแบบจำลองที่มีความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนว่า แบบจำลอง (δ, β) และแบบจำลองที่มีความคงเส้นคงวา เช่น Rational addiction ว่า แบบจำลอง $(\delta, 1)$ (O'Donoghue and Rabin, 2001; 2006)

การสูบบุหรี่ในช่วงเวลา t สร้างความพอใจ b_t และสร้างต้นทุนด้านสุขภาพ h ในช่วงเวลา $t+1$ กำหนดให้ราคาบุหรี่เท่ากับ p_t และภาษีเท่ากับ τ ทำให้ราคารวมของบุหรี่ (Tax-inclusive price) เท่ากับ $p_t + \tau$ ดังนั้นผู้บริโภคเลือก สูบหรือไม่สูบบุหรี่โดยเทียบระหว่างความพอใจ (b_t) และต้นทุนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ($p_t + \tau$) และอนาคต ($\beta\delta h$)

เมื่อผู้ตัดสินใจมีความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผน ($\beta < 1$) ทำให้การประเมินต้นทุนที่เกิดจากการสูบบุหรี่น้อยกว่ากรณีทั่วไป ($\beta = 1$) ความไม่คงเส้นคงวาดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะเลือกสูบบุหรี่เกินระดับที่เหมาะสม (Overconsumption) ซึ่งแสดงออกผ่านตัวอย่างดังนี้

พิจารณา $(\beta, \delta, b_t, p_t, \tau, h) = (0.5, 0.95, 2, 1, 0, 2)$ พารามิเตอร์ชุดนี้ ทำให้ผู้บริโภคเลือกสูบบุหรี่ เนื่องจากความพอใจที่ได้รับ (2) มากกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (1) รวมกับอนาคต (0.95) อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในระยะยาว การสูบบุหรี่ตลอดช่วงชีวิตได้ความพอใจสุทธิแสดงโดยอนุกรม $(1, -1, -1, \dots, -1, -2)$ ซึ่งน้อยกว่าความพอใจสุทธิหากเลือกไม่สูบบุหรี่ตลอดช่วงชีวิต $(0, 0, 0, \dots, 0, 0)$

กำหนดให้ Δp_t คือการเปลี่ยนแปลงของราคาบุหรี่เนื่องจากภาษี N_t แสดงสัดส่วนของผู้สูบบุหรี่ต่อประชากร และ q_t แสดงจำนวนผู้เลิกบุหรี่อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคา ดังนั้น ภาระภาษี (TI) คือ การเปลี่ยนแปลงของอรรถประโยชน์อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคา

$$TI = N_t \Delta p_t + q_t (-b_t + p_t + \delta h) \dots (1)$$

ผู้เลิกบุหรี่คนสุดท้าย (Marginal smoker) จะรู้สึกไม่แตกต่างระหว่างการสูบ หรือไม่สูบบุหรี่ ณ ราคาที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น $b_t = p_t + (\beta\delta h)$ แทน b_t ใน (1)

$$TI = -N_t \Delta p_t + q_t (1 - \beta) \delta h \dots (1)$$

ในการคำนวณภาระภาษี (2) เทอมแรก $(-N_t \Delta p_t)$ เป็นเทอมมาตรฐาน ภาษีที่เพิ่มขึ้นทำให้สัดส่วนของผู้สูบบุหรี่ต่อประชากร (N_t) ซึ่บุหรี่ในราคาที่แพงขึ้น (Δp_t) ทำให้อรรถประโยชน์ลดลง เทอมที่สอง ปรากฏจากปัญหาความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผน ($\beta < 1$) เนื่องจากราคาบุหรี่ที่เพิ่มขึ้นทำให้มีผู้บริโภคจำนวน q_t ที่เลิกบุหรี่ได้ ประกอบกับการสูบบุหรี่เกินระดับที่เหมาะสมทำให้ภาษีเพิ่มอรรถประโยชน์ของผู้บริโภค

เมื่อให้นิยามของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา $\epsilon_t = \frac{q_t/n_t}{\Delta p_t/q_t}$ กับ (2) เราสามารถ

เขียนสมการภาวะภาษีใหม่ ดังนี้

$$TI = -N_t \Delta p_t \left(1 - \frac{q_t/n_t}{\Delta p_t/q_t} (1-\beta) \delta h/p_t \right) \\ = -N_t \Delta p_t (1 - \epsilon_t (1-\beta) \delta h/p_t) \dots (3)$$

พิจารณา (3) ซึ่งใช้คำนวณภาวะภาษีในบทความนี้

เทอมแรก ($-N_t \Delta p_t$) เป็นเทอมมาตรฐานดังที่อธิบายข้างต้น

เทอมที่สอง ($(1 - \epsilon_t (1-\beta) \delta h/p_t)$) เรียกว่า ตัวแปรปรับภาวะภาษี (Incidence adjustment factor) มีค่าเท่ากับ 1 หากผู้สูบบุหรี่มีความคงเส้นคงวา ($\beta=1$) โดยค่าของตัวแปรจะลดลงหากความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (ϵ_t) เพิ่มขึ้น พุทธอีกนัยหนึ่ง ในแบบจำลองนี้ ผู้สูบบุหรี่ที่มีความยืดหยุ่นมากจะรับภาวะภาษีลดลง

3. ข้อมูลและวิธีประมาณการ

3.1 ข้อมูล

บทความนี้ใช้ข้อมูลชื่อ การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2550 จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลมีลักษณะภาคตัดขวางสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีครัวเรือนเป็นตัวอย่าง 80,000 ครัวเรือน ขณะที่มีการสุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 217,154 ตัวอย่าง นอกจากนี้ ข้อมูลรายงานข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของตัวอย่าง เช่น เพศ

อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะอาชีพ การทำงาน รายได้

บทความนี้ใช้เกณฑ์ด้านพฤติกรรม การสูบบุหรี่และรายได้ ตัดตัวอย่างที่ไม่เกี่ยวข้อง ออกจากการวิเคราะห์ ทำให้มีตัวอย่างการวิเคราะห์ 42,190 ตัวอย่าง คิดเป็น 19 เปอร์เซ็นต์ จากฐานข้อมูล

ตัวแปรที่สามารถคำนวณโดยตรงจาก ฐานข้อมูลประกอบด้วย สัดส่วนของผู้สูบบุหรี่ต่อ ประชากร ($N_t = 0.19$) ราคาบุหรี่ต่อซอง ($p_t = 57.51$) การเปลี่ยนแปลงของราคาบุหรี่ ($\Delta p_t = 5, 10, 15$) ตัวแปรคิดลดระยะสั้น ($\beta \in \{1, 0.8, 0.6\}$) (Gruber and Koszegi, 2004a; 2004b; 2008) และต้นทุนด้านสุขภาพที่ตกแก่ผู้สูบบุหรี่ในอนาคต ($\delta h = 170.22$) (รายละเอียดของวิธีคำนวณดู อนุวัฒน์ ชลไพศาล, 2554: หน้า 14-18)

3.2 วิธีประมาณการ

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาบุหรี่ (ϵ_t) จำแนกตามกลุ่มรายได้ 5 กลุ่ม ประมาณการจากสมการอธิบายพฤติกรรม การสูบบุหรี่ ด้วยวิธี Least Square (LS) และ Quantile Regression (QR)

$$\log(q_i) = X'B + \beta_i \log(p_i) + \beta_i \log(p_i) + \epsilon$$

โดย $\log(q_i)$ แสดง Logarithm ของ ปริมาณบุหรี่ที่สูบต่อวัน แสดง เวกเตอร์ ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้สูบ ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ (ตัวแปรหุ่น กำหนด 0 คือ หญิง 1 คือ ชาย) อายุ อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ และรายได้รวมต่อเดือน p_i แสดง ราคาบุหรี่ ประเภทของ p_i แสดง ราคาบุหรี่ประเภทตนเอง

ϵ แสดง ความคลาดเคลื่อนในการประมาณการ
พารามิเตอร์ $\beta_i = \frac{\partial \log(q_i)}{\partial \log(p_i)} = \frac{\% \Delta q_i}{\% \Delta p_i}$
แสดงความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาบุหรี่ยี่ห้อ
(Own-price elasticity) ค่าจากการประมาณการ
ให้ข้อมูลว่า ผู้สูบบุหรี่ ณ แต่ละช่วงรายได้มีการ
ตอบสนองต่อราคาแตกต่างกันอย่างไร โดยหน่วย
การวัดเป็นเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง

$$\beta_i = \frac{\partial \log(q_i)}{\partial \log(p_i)} = \frac{\% \Delta q_i}{\% \Delta p_i} \text{ แสดงความยืดหยุ่น}$$

ของอุปสงค์ต่อราคาบุหรี่ยี่ห้อตนเอง (Cross-price
elasticity) ค่าจากการประมาณการให้ข้อมูลว่า
บุหรี่ยี่ห้อ และบุหรี่ยี่ห้ออื่นมีความสามารถในการ
ทดแทนกัน (Substitution goods) หรือไม่

4. ผลการศึกษา

4.1 ความยืดหยุ่นของของอุปสงค์ต่อราคา

ผลการประมาณการสมการอธิบาย

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ด้วยวิธี Least Square
แสดงดังตารางที่ 1 (ผลการประมาณการด้วย
วิธี Quantile Regression แสดงในภาคผนวก)

ตารางที่ 1

ผลการประมาณการวิธี LS

ตัวแปรต้น ค่า Logarithm ของจำนวนบุหรี่ยี่ห้อที่สูบต่อวัน

ตัวแปรตาม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เพศ อายุ อายุที่เริ่มสูบ ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

รายได้รวม logarithm ของราคาบุหรี่ยี่ห้อที่สูบ และ logarithm ของราคาบุหรี่ยี่ห้ออื่น

ตัวแปร	ตัวอย่าง รวม	I(1)	I(2)	I(3)	I(4)	I(5)
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.00 (0.00)	-0.00 (0.03)	0.00 (0.02)	0.01 (0.01)	0.02 (0.01)	0.00 (0.00)
เพศ	0.17 (0.11)	0.31 (0.24)	-0.11 (0.20)	0.46** (0.27)	0.19 (0.23)	0.03 (0.08)
อายุ	0.00* (0.00)	0.00* (0.00)	0.00* (0.00)	0.00 (0.00)	0.00 (0.00)	0.00* (0.00)
อายุที่เริ่มสูบ	-0.01* (0.20)	-0.04* (0.01)	-0.02* (0.00)	-0.03* (0.00)	-0.00 (0.00)	-0.02* (0.00)
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	0.00 (0.00)	-0.01 (0.04)	0.00 (0.00)	-0.00 (0.00)	0.00 (0.00)	0.00 (0.00)
รายได้รวม	8.25* (3.03)	-0.00 (8.77)	-5.33 (6.88)	0.00* (6.22)	1.76 (3.06)	3.20* (1.08)
ราคาบุหรี่ยี่ห้อ	-1.15* (0.04)	-1.45* (0.18)	-1.15* (0.10)	-0.98* (0.07)	-1.18* (0.08)	-0.57* (0.02)
ราคาบุหรี่ยี่ห้ออื่น	0.76* (0.04)	0.96* (0.15)	0.67* (0.10)	0.49* (0.07)	0.87* (0.08)	NA.
adjusted R square	0.37	0.39	0.36	0.37	0.36	0.09

ที่มา: ประมาณการโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ:

1. การจำแนกกลุ่มผู้สูบบุหรี่ตามรายได้ I(1) แสดงกลุ่มรายได้ต่ำสุด เรียงถึง I(5) แสดงกลุ่มรายได้สูงสุด

2. ตัวเลขนอกวงเล็บคือ พารามิเตอร์ที่ประมาณการ ในวงเล็บคือ Standard error, สัญลักษณ์ ** (*) แสดง
นัยสำคัญทางสถิติที่ 90 (95) เปอร์เซนต์ตามลำดับ

การประมาณการความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานูทรีตามช่วงรายได้พบว่าความยืดหยุ่นของผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงรายได้ต่ำสุด (I (1)) ถึงสูงสุด (I (5)) เท่ากับ -1.45, -1.15, -0.98, -1.18, -0.57 ตามลำดับ ความยืดหยุ่นดังกล่าวเมื่อพิจารณาจากค่าสัมบูรณ์ ลดลงเรื่อยๆ ตามช่วงของรายได้ที่เพิ่มขึ้น (I (1) ถึง I (3)) เพิ่มสูงขึ้นในช่วงรายได้ I (4) และลดลงต่ำสุดในช่วง I (5) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้ต่ำมีความอ่อนไหวต่อราคามากกว่าผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้สูง โดยผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Gruber and Koszegi (2004b; 2008) ในกรณีสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ ผลการประมาณการความยืดหยุ่นของของอุปสงค์ต่อราคานี้มีรูปแบบใกล้เคียงกับ Isara et. al. (2003: 17) ที่ใช้แบบจำลองระบบค่าใช้จ่ายเชิงเส้น (Linear expenditure system) และข้อมูลการสำรวจภาวะสังคมเศรษฐกิจของครัวเรือนไทยปี 2543

ด้านความสามารถในการทดแทนกันระหว่างนูทรีของและนูทรีมวนเอง การประมาณความยืดหยุ่นไขว้ของราคานูทรีมวนเองกับปริมาณการบริโภคนูทรีของพบว่า ความยืดหยุ่นไขว้ของผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงรายได้ต่ำ (I (1)) ถึง I (3) เท่ากับ 0.96, 0.67, 0.49 ตามลำดับ ความยืดหยุ่นดังกล่าวลดลง ตามช่วงชั้นของรายได้ที่เพิ่มขึ้นซึ่งแสดงว่า ความสามารถในการทดแทนกันระหว่าง นูทรีของและนูทรีมวนเองมีมากขึ้นเมื่อผู้สูบบุหรี่อยู่ในช่วงชั้นรายได้ที่ต่ำลง

4.2 ภาระภาษี

สถานการณ์จำลองที่พิจารณาคือ การเปลี่ยนแปลงราคานูทรีทำให้ผู้สูบบุหรี่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้นจากราคาเดิมเท่ากับ 5, 10, และ 15 บาท (ทำให้ค่าเฉลี่ยของราคานูทรีต่อซองเปลี่ยนเป็น ซองละ 62.51, 67.51 และ 72.51 บาท ตามลำดับ) ผลการเปลี่ยนแปลงราคาต่อการเปลี่ยนแปลงเปอร์เซ็นต์ของรายได้ของผู้สูบบุหรี่ในช่วงรายได้ต่างๆ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ภาระภาษีจำแนกผู้สูบบุหรี่ตามรายได้

β	I(1)	I(2)	I(3)	I(4)	I(5)
$\beta = 1$ (Rational addiction)	-4.50* -8.57** -12.05***	-1.73* -3.13** -4.06***	-1.55* -2.82** -3.69***	-1.37* -2.38** -2.93***	-0.67* -1.17** -1.45***
$\beta = 0.8$	-0.65* -0.86** -0.50***	-0.55* -0.77** -0.52***	-0.65* -1.02** -0.99***	-0.41* -0.47** -0.07***	-0.44* -0.72** -0.77***
$\beta = 0.6$ (Time inconsistency)	3.20* 6.83** 11.05***	0.62* 1.58** 3.01***	0.24* 0.78** 1.71***	0.53* 1.43** 2.79***	-0.22* -0.27** -0.09***

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ *, **, *** แสดง เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้สูบบุหรี่กลุ่มต่างๆ เมื่อราคานูทรีเพิ่มขึ้น 5, 10, และ 15 บาท ตามลำดับ

ผลของภาระภาษีโดยจำแนกผู้สูบบุหรี่ตามความเข้มข้นของการสูบ (Smoking intensity) เมื่อใช้การประมาณการความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาด้วยวิธี Quantile Regression (ดูภาคผนวก) แสดงผลในรูปแบบเดียวกัน

แม้วัตถุประสงค์ของบทความจะจำกัดขอบเขตเฉพาะมาตรการด้านภาษีในการควบคุมการบริโภคบุหรี่ นโยบายในนโยบายในการณที่ผู้สูบบุหรี่ประสบปัญหาความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผน สามารถประยุกต์ใช้กับเครื่องมือเชิงนโยบายอื่นๆ อาทิ การกำหนดพื้นที่สูบบุหรี่ การให้ข้อมูลด้านสุขภาพต่อผู้สูบบุหรี่ และการช่วยให้ผู้ต้องการเลิกสูบบุหรี่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- อนุกวัฒน์ ชลไพศาล (2554) ภาวะภาษีของประชากรไทย, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
เสนอศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ
- Becker, G. and K. Murphy (1988) "A Theory of Rational Addiction", **Journal of Political Economy**, **96(4)**, 675–700
- Fullerton, D. and G. Metcalf (2002) "Tax Incidence", in **Handbook of Public Economics**, Vol. 4 A. Auerbach and M. Feldstein (eds.) Elsevier, 1787-1872
- Gruber, J., and B. Koszegi (2001) "Is Addiction 'Rational?' Theory and Evidence", **Quarterly Journal of Economics**, **116(4)**, 1261–1305
- Gruber, J., and B. Koszegi (2004a) "A Theory of Government Regulation of Addictive Bads: Optimal Tax Levels and Tax Incidence for Cigarette Taxation", **Journal of Public Economics**, **88(9–10)**, 1959–1987
- Gruber, J. and B. Koszegi (2004b) "Tax Incidence when Individuals are Time Inconsistent: the Case of Cigarette Taxes". **Journal of Public Economics** **88**, 1959-87
- Gruber, J. and B. Koszegi (2008) **A Modern Economic View of Tobacco Taxation**. Paris: International Union against Tuberculosis and Lung Disease
- Isra Sarntisart et.al (2003) "An Economic Analysis of Tobacco Control in Thailand", **HNP Discussion Paper no.15**, World Bank.
- Koenker, R. (2005) **Quantile Regression**. Econometric Society Monograph Series, Cambridge University Press.
- O'Donoghue, T. and M. Rabin (2006) "Optimal Sin Taxes", **Journal of Public Economics**, **90(10–11)**, 1825–1849
- O'Donoghue, T. and M. Rabin (2001) "Choice and Procrastination", **Quarterly Journal of Economics**, **116(1)**, 121–160

ภาคผนวก

ก. การประมาณการวิธี Quantile Regression

กำหนด $\theta \in \{0.15, 0.3, 0.45, 0.6, 0.75\}$ แสดงระดับความเข้มข้นของการ
สูญบุหรณ์ แต่ละช่วงของการกระจายของปริมาณการสูบ ดังนั้น ในประมาณการ

$$\log(q_{i\theta}) = X'B + \beta_i \log(p_i) + \beta_i \log(p_i) + \varepsilon$$

ให้ $y_i = \log(q_{i\theta})$ และ $\beta'Z_i = X'B + \beta_i \log(p_i) + \beta_i \log(p_i) + \varepsilon$

พารามิเตอร์ β_θ ที่ประมาณการด้วยวิธี Quantile Regression คือคำตอบของการแก้ปัญหา
(Koenker, 2005)

$$\min \frac{1}{n} \left(\sum_{i: y_i \geq \beta'Z_i} \theta / y_i - \beta'Z_i / + \sum_{i: y_i < \beta'Z_i} (1-\theta) / y_i - \beta'Z_i / \right)$$

ข. ผลการประมาณการ

ตัวแปร	Quantile ที่ 0.15	Quantile ที่ 0.3	Quantile ที่ 0.45	Quantile ที่ 0.6	Quantile ที่ 0.75
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.01 (0.01)	0.00 (0.01)	0.00 (0.00)	0.00 (0.01)	0.00 (0.01)
เพศ	0.47 (0.35)	0.39 (0.25)	0.28 (0.18)	0.02 (0.28)	-0.15 (0.20)
อายุ	0.00* (0.00)	0.00* (0.00)	0.00* (0.00)	0.00* (0.00)	0.00* (0.00)
อายุที่เริ่มสูบ	-0.01 (0.00)	-0.02* (0.00)	-0.02* (0.00)	-0.02* (0.00)	-0.02* (0.00)
ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ	1.12 (0.00)	0.00 (0.08)	0.00 (0.00)	0.00* (0.00)	0.00* (0.00)
รายได้รวม	2.32 (3.84)	7.43** (4.59)	7.80** (4.31)	1.72* (6.73)	1.15* (5.42)
ราคาบุหรณ์ซอง	-1.12* (0.08)	-1.16* (0.07)	-1.14* (0.05)	-1.17* (0.05)	-1.20* (0.07)
ราคาบุหรณ์มวนเอง	0.61* (0.08)	0.68* (0.07)	0.79* (0.05)	0.82* (0.04)	0.86* (0.05)
adjusted R square	0.18	0.20	0.23	0.24	0.17

ที่มา : ประมาณการโดยผู้วิจัย ตัวเลขนอกวงเล็บคือ พารามิเตอร์ที่ประมาณการ ตัวเลขในวงเล็บคือ Standard
error, สัญลักษณ์ ** (*) แสดง นัยสำคัญทางสถิติที่ 90 (95) เปอร์เซนต์ตามลำดับ

ค. ภาวะภาษีตามความเข้มข้นของการสูบบุหรี่

β	SI(1)	SI(2)	SI(3)	SI(4)	SI(5)
$\beta = 1$	-0.28	-0.57	-0.85	-1.14	-1.42
$\beta = 0.9$	-0.19	-0.37	-0.56	-0.74	-0.92
$\beta = 0.8$	-0.09	-0.17	-0.27	-0.35	-0.41
$\beta = 0.7$	0.00	0.01	0.00	0.04	0.08
$\beta = 0.6$	0.09	0.21	0.29	0.43	0.59

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย

หมายเหตุ:

1. การจำแนกกลุ่มผู้สูบบุหรี่ที่ตามความเข้มข้นของการสูบบุหรี่ (Smoking Intensity) SI(1) แสดงกลุ่มเข้มข้นของการสูบบุหรี่ต่ำสุด เรียงถึง SI(5) สูงสุด
2. แสดงเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้สูบบุหรี่กลุ่มต่างๆ เมื่อราคาบุหรี่ของเพิ่มขึ้น 10 บาท

Good Strategy, Bad Strategy

by Richard Rumelt

ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

ถ้าคุณยังคิดว่าการวางกลยุทธ์เป็นเรื่องง่าย การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจริงเป็นเรื่องยาก คุณควรอ่านหนังสือชื่อ *Good Strategy, Bad Strategy* เขียนโดยศาสตราจารย์ Richard Rumelt นักวิชาการด้านกลยุทธ์จาก Anderson School of Management ของ UCLA เขาได้รับการยกย่องจากนิตยสาร McKinsey Quarterly ว่าเป็น “ผู้วางกลยุทธ์ให้กับนักกลยุทธ์”

ความน่าสนใจของหนังสือเล่มนี้ คือ การยกเอากรณีศึกษาที่หลากหลายและน่าสนใจมาใช้ในการนำเสนอประเด็นเพื่อชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบของกลยุทธ์ที่ดีและกลยุทธ์ที่ไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นการต่อสู้ระหว่างเดวิดและโกไลแอธ ความสำเร็จของวอลมาร์ตและการผงาดขึ้นมาของแอปเปิ้ล เมื่อนำตัวอย่างเหล่านี้มารวมกับแนวทางการเขียนที่อ่านง่าย ทำให้หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่อ่านสนุก ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ แม้จะไม่ได้มีปริญญาด้านบริหารธุรกิจหรือเป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่

ผู้เขียนเสนอว่าที่มาของกลยุทธ์ไม่ดีเกิดจากสาเหตุ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่

การพุดพำเพื่อ (Fluff) โดยใช้คำพูดที่สวยงาม แต่ขาดใจความที่ชัดเจน จึงทำให้ไม่สามารถเข้าถึงประเด็นปัญหาได้และไม่สามารถสื่อความหมายที่แท้จริงของเนื้อหาไปสู่ผู้อื่นได้ตามที่ต้องการ

การมองไม่เห็นปัญหาที่แท้จริง (Failure to face the challenge) เนื่องจากยังไม่เปิดกว้างทางความคิดเพียงเพราะ หรือเป็นเพราะไม่สามารถยอมรับความจริงว่ามีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อมองไม่เป็นปัญหาตามที่แท้จริง ก็จะไม่รู้ว่ามีอุปสรรคใดบ้างที่ต้องเอาชนะให้ได้ จึงไม่สามารถกำหนดกลยุทธ์ที่ดีเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาได้

การหลงคิดว่าเป้าหมายคือกลยุทธ์ (Mistaking goals for strategy) ความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นอยู่เสมอคือการคิดว่าสิ่งที่ต้องการ (Desire) เป็นกลยุทธ์ เช่น ต้องการจะให้บริการให้เหนือกว่าความคาดหวังของลูกค้า กลยุทธ์ที่ดีจะต้องระบุได้ชัดเจนว่าต้องการจะทำอะไรให้สำเร็จ เช่น ลดเวลาที่จะใช้ในการส่งสินค้าลงครึ่งหนึ่ง

กำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ไม่ดี (Bad strategic objectives) หากวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นมาไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้จริงก็ไม่มีประโยชน์ หน้าที่อาจเป็นการซ้ำเติมปัญหาที่เกิดขึ้นให้มีความรุนแรงมากกว่าเดิม วัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ที่ดี ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถปฏิบัติได้จริงภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากร และความรู้ความสามารถที่มีอยู่

ทุกปัญหาที่องค์กรเผชิญ มักจะมีประเด็นสำคัญอยู่เพียงสองถึงสามเรื่อง หน้าที่ของผู้นำคือการค้นหาประเด็นเหล่านี้ให้เจอ แล้วทุ่มเทความสนใจและทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ไปกับ

การจัดการประเด็นเหล่านี้ การทำเช่นนี้ จะทำให้ปัญหาที่ดูเหมือนจะสลับซับซ้อน กลายเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย

ในมุมมองของผู้เขียน กลยุทธ์ที่ดีประกอบไปด้วยสามส่วนด้วยกัน ส่วนแรก คือ การวิเคราะห์ปัญหาอย่างชัดเจน ส่วนที่สอง คือ การรู้ถึงทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหาที่มีอยู่ และส่วนสุดท้าย คือ การเลือกแนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกันกับทางเลือกที่คิดว่าจะเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา

ตัวอย่างที่น่าสนใจซึ่งผู้เขียนยกขึ้นมาใช้เป็นกรณีศึกษาระหว่างเดวิดเด็กเกิ้ลและอิชราเอลและโกโลแอธนักบร่ำรั้งยักซ์ของกองทัพกองทัพฟิลิสติน

เดวิดรู้ว่า หากสู้กับโกโลแอธด้วยการดวลดาบ ทำให้ตนเองเสียเปรียบ หากจะต้องสู้ เขาก็ขอวิธีที่เขาได้เปรียบที่สุด กลยุทธ์ของเดวิดคือ ต้องล้มโกโลแอธ ซึ่งมีจุดอ่อนอยู่ที่ใบหน้า โดยไม่ต้องเข้าประชิดตัวได้ นั่นหมายความว่า เขาต้องโจมตีระยะไกล และมีโอกาสเพียงครั้งเดียว ในช่วงเวลาสั้นๆ เพราะโกโลแอธเป็นนักรบที่มีประสบการณ์ ถ้าการโจมตีครั้งแรกผิดพลาด หรือโจมตีเข้าเกินไปย่อมจะถูกมองออก และสามารถป้องกันตัวเองได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นเดวิดก็มีแต่ตายกับตาย

เดวิดประเมินแล้วว่า พลกำลังเป็นจุดอ่อนของตนเอง ส่วนความได้เปรียบอยู่ที่ความเร็ว ความคล่องตัว และความสามารถในการใช้เครื่องเหวี่ยงก้อนหิน เขาเลือกจึงเลือกทิ้งชุดเกราะและโล่ เพราะจะทำให้เขาช้าลงตกเป็นเป้าโจมตีได้ง่าย ด้วยพลกำลังของโกโลแอธ หากเขาโดนโจมตี ชุดเกราะกับโล่ก็ไม่สามารถป้องกันตัวเขาได้อยู่แล้ว การใส่เสื้อผ้าชุดเดิมที่คุ้นเคยและคล่องตัว จะช่วยให้

เข้าใช้ประโยชน์จากความคล่องตัวและความเร็ว ซึ่งเป็นจุดเด่นของเขาได้ดีกว่า

เขาเลือกใช้เครื่องเหวี่ยงก้อนหินแทนดาบ เพราะการใช้ดาบต้องเข้าประชิดตัว นั่นหมายถึง เขาจะต้องผ่านด่านหอกยาวสามเมตรของโกไลแอธให้ได้ก่อน แต่ถึงจะผ่านไปได้ ก็ไม่สามารถโจมตีส่วนใบหน้าซึ่งเป็นจุดอ่อนอยู่ดี เครื่องเหวี่ยงก้อนหิน คือ อาวุธที่เขาชำนาญที่สุดและสามารถโจมตีในระยะไกลได้

เขาเลือกวิ่งเข้าหาคู่ต่อสู้ นอกจากจะ ช่วยเพิ่มพลังของการโจมตีแล้ว ยังทำให้ คู่ต่อสู้สับสน ไม่ทันระวังตัว เพราะโดยปกติแล้ว ในการดวลกัน ทั้งสองฝ่ายจะ เดินเข้าไปหากัน การไม่ทำตามธรรมเนียมการประลองนี้ ย่อมเป็นเรื่องเกินความคาดหมายของทหารมีอาชีพอย่างโกไลแอธ เดวิดต้องการจะใช้ช่วงเวลา ที่โกไลแอธกำลังสับสน เพื่อหาจังหวะโจมตี

ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของการวิ่งเข้าไปหา เกิดจากการที่เขาไม่มั่นใจว่า หลังจาก โดนก้อนหินเข้าไปแล้ว โกไลแอธจะยืนขึ้นมาได้เร็วแค่ไหน การวิ่งเข้าไปหา จะช่วยให้เขามี โอกาสโจมตีซ้ำก่อนที่โกไลแอธจะตั้งตัวทัน

เมื่อถือเวลาประลอง โกไลแอธมัวแต่ตะลึง กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เลยโดนก้อนหินกระแทก เข้าที่หน้าผากอย่างจัง จนล้มลง ก่อนที่จะลุก ขึ้นมาได้ เดวิดก็เข้าถึงตัว ดึงดาบของโกไลแอธ ออกมาจากฝัก แล้วตัดศีรษะของโกไลแอธได้ สำเร็จ

ชัยชนะเหนือความคาดหมายนี้ทำให้ กองทัพฟิลิสตินเสียขวัญ ล่าถอยกันอย่างไม่เป็น กระบวน ทหารอิสราเอลฉวยโอกาสนี้ ตามไป โจมตีซ้ำเติม สามารถสร้างความเสียหายอย่าง ใหญ่หลวง สามารถยึดอาวุธ และเสบียงได้เป็น จำนวนมาก

ด้วยชื่อเสียงและทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นหลังจาก การศึกครั้งนี้ ทำให้ศัตรูของอิสราเอลเข็ด ขยาดไม่ค่อยกล้าจะมาต่อแย่งกับอิสราเอลเหมือน เมื่อก่อน เพราะกลัวว่าจะเกิดเหตุการณ์ “เดวิด และโกไลแอธ” ซ้ำขึ้นอีก

บทเรียนจากตัวอย่างนี้ คือ หาก กลยุทธ์ที่ดีช่วยให้เดวิดล้มยักษ์อย่างโกไลแอธ ได้ กลยุทธ์ที่ดีก็สามารถช่วยให้ผู้นำองค์กร ประสบความสำเร็จในพหุองค์การก้าวไปข้างหน้า ได้เช่นกัน

แนวทางการจัดเตรียมบทความ (Manuscript) สำหรับขอตีพิมพ์ในวารสารสุทธิปริทัศน์

วารสารสุทธิปริทัศน์เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จัดพิมพ์ราย 4 เดือน ปีละ 3 ฉบับ ประจำเดือนเมษายน สิงหาคม และธันวาคม ของทุกปี

นโยบายการจัดพิมพ์

- วารสารสุทธิปริทัศน์มุ่งเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิชาการและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาต่างๆ
- บทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์ต้องไม่อยู่ในระหว่างขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ
- บทความวิชาการ มุ่งเน้นบทความที่เสนอแนวความคิดทฤษฎีใหม่หรือบทความที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจหรือกระตุ้นการวิจัยต่อเนื่องในหัวข้อวิชาการที่สำคัญต่างๆ
- บทความวิจัย มุ่งเน้นงานวิจัยที่ช่วยทดสอบทฤษฎีหรือผลงานวิจัยที่ช่วยขยายความในแง่มุมสำคัญต่างๆ ของทฤษฎีเหล่านั้นเพื่อทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ หรือสามารถนำไปทำวิจัยต่อเนื่องได้
- วารสารยินดีตีพิมพ์งานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหรือวิธีทดลองทดสอบในหลากหลายรูปแบบที่ช่วยสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญหรือที่มีผลกระทบต่อสังคมวิชาการในวงกว้าง

ข้อกำหนดในการส่งบทความสำหรับผู้เขียน

- บทความสามารถจัดทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เขียนภาษาอังกฤษ บทความดังกล่าวต้องผ่านการตรวจการใช้ไวยากรณ์อย่างถูกต้องมาแล้ว
- ในการจัดทำบทความผู้เขียนจะต้องจัดทำบทความในรูปแบบที่ทาง วารสารสุทธิปริทัศน์ กำหนดไว้ โดยที่ท่านสามารถดาวน์โหลดรูปแบบและส่งบทความได้ทางเว็บไซต์ของวารสาร www.dpu.ac.th
- การส่งบทความทางไปรษณีย์ ขอให้ท่านส่งต้นฉบับในรูปแบบของ Microsoft Word จำนวนไม่เกิน 20 หน้า (พร้อมรูปตารางที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง) จำนวน 3 ชุด และบันทึกแผ่นดิสก์ 1 ชุด ส่งมาที่

กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ 110/1-4 ถ.ประชาชื่น เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร 10210 โทรศัพท์ 02-9547300 ต่อ 445 หรือ 690

- หากผู้เขียนต้องการส่งบทความทางอีเมลสามารถส่งได้ที่ dpujournal@hotmail.com โดยแนบไฟล์บทความที่ระบุ หัวเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และที่อยู่ติดต่อได้ซึ่งรวมถึงอีเมล เบอร์โทรศัพท์และบทความย่อ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) คำสำคัญ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และประวัติของผู้เขียน โดยสังเขป รวมถึงบทความ ข้อความ ตาราง รูปภาพ แผนภูมิและเอกสารอ้างอิง
- เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารฉบับที่บทความนั้นตีพิมพ์ 1 ฉบับ

* สามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดรูปแบบต่างๆ ได้ที่ www.dpu.ac.th

ใบสมัครสมาชิกวารสาร “สุทธิปริทัศน์”

ชื่อ-นามสกุล

สถานที่ทำงาน

ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวารสาร “สุทธิปริทัศน์” ☐ 1 ปี ☐ 2 ปี ☐ 3 ปี

สถานที่ส่งวารสาร

สถานที่ติดต่อ

โทรศัพท์

สถานภาพสมาชิก ☐ สมาชิกใหม่

☐ สมาชิกเก่า หมายเลข.....

อัตราค่าสมาชิก ☐ 1 ปี จำนวน 3 ฉบับ เป็นเงิน 200 บาท

☐ 2 ปี จำนวน 6 ฉบับ เป็นเงิน 400 บาท

☐ 3 ปี จำนวน 9 ฉบับ เป็นเงิน 600 บาท

ชำระค่าสมาชิกโดย ☐ ธนาคาร

☐ เช็คธนาคาร.....

เลขที่.....

☐ อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน.....บาท

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

()

ธนาคารส่งจ่าย “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต” (ปทจ.หลักสี่)

เจ้าหน้าที่ของ

บรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทร. 0-2954-7300 www.dpu.ac.th